

ΚΟΝΙΤΣΑ

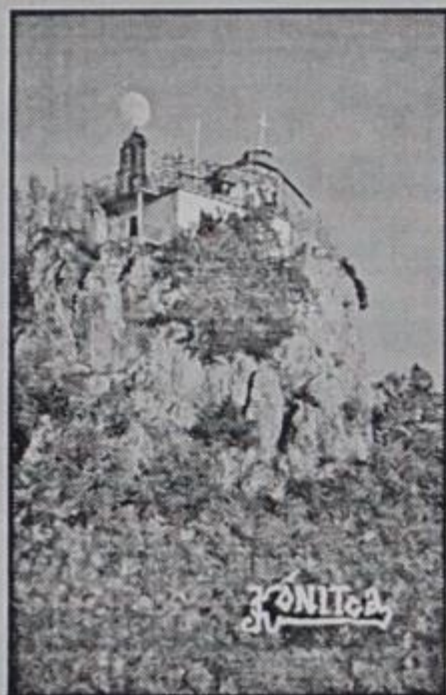
167. Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2012

ΚΟΝΙΤΣΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ
ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Περίοδος Τρίτη • Τεύχος 167 Νοέμβρης - Δεκέμβρης 2012 • Euro 3

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α

167. Νοέμβρης - Δεκέμβρης 2012

Φωτ. εξωφ.
Το Μοναστήρι Αγ. Νικάνορα
Π. Σ. Τ.

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

«Σύλλογος Φίλων Περιοδικού
ΚΟΝΙΤΣΑ»

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

και Υπεύθυνος κατά Νόμο:

Σωτήρης Τουφίδης

Κόνιτσα 44.100

Τηλ. - fax. 26550 22212

Κιν. 6979138737

periodiko-konitsa@hotmail.com

Συντάσσεται από Επιτροπή:

Ανδρέου Ηλίας

Τουφίδης Σωτήρης

Τσιάγκης Ίκαρος

Ετήσια συνδρομή:

Εσωτερικού 15 Ευρώ,

Εξωτερικού 30 Ευρώ ή 40 Δολ.

Αλληλογραφία - Συνδρομές
στον υπεύθυνο Σ. Τουφίδη

Σελ.

385	Μεταξύ μας
386	Προτομή Δημ. Βανδέρα, Σ.Τ.
387	Ιστορικά στοιχεία για την Πυρσόγιαννη, Χ. Γκούτου
392	Σ.Α.Γ.Λ.Κ., Σπ. Γκότζου
393	Περί αιτήματος του Συνδέσμου, Αικ. Τσούβαλη
396	Επίσκεψη Δημάρχου στην Κων/πολη
398	Χριστουγιαννιάτικη εκδήλωση στην Κόνιτσα, Αικ. Τσούβαλη
401	Το τέλος της «ΜΕΓΑΛΗΣ ΙΔΕΑΣ», Α. Δεμερτζίδη
405	Πώς είδε ο Τομ Χιούζ την Κόνιτσα το 1814, Π. Δήσιου
410	Η αρκοδοφωλιά, Ειρ. Κίτσιου
413	Λανθασμένες θρηνωδίες, Κ. Πύρρου
415	Μνημειώδες βιβλίο, Χ. Γκούτου
418	Βιβλιοπαρουσίαση, Α. Τζόκα
419	Η Κόνιτσα «Χαμογελάει»
421	Ανακατεμένες αναμνήσεις, Π. Μπούνα
424	Δίβουλος καιρός, Τάσου Κανάτση
425	Παντού βία..., Βασ. Τσιαλιαμάνη
427	Για το παλιό δίκτυο ύδρευσης, Β. Τσιαλιαμάνη
429	Κατασκηνώσεις Πηγής, Ν. Εξάρχου
431	Ο Καλλιτέχνης και άνθρωπος Κ. Τζ., Θ. Μουκούλη
435	Το μαγαζάκι της χρυσής ελπίδας, Γ. Μαυρογιάννη
440	Νοσταλγία (ποίημα), Χρ. Αποστόλου
441	Τριήμερη εκδρομή στη Β. Ήπειρο, Σ. Παρασκευοπούλου
443	Πανηγυρικός λόγος, Κ. Παγανιά
445	Μνήμες από τον εμφύλιο, Χρ. Γκουτουβά
448	Η Αγ. Βαρβάρα, Ευ. Ευαγγελίδη

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΘΕΟΔΩΡΙΔΗ

Γαριβάλδη 10

45221 Ιωάννιν

τηλ. 26510 7735

theodo@otenet

Μεταξύ μας

Με το παρόν τεύχος του περιοδικού μας κλείνουμε 28 χρόνια έκδοσης στηριζόμενοι αποκλειστικά στη συνεργασία και στον «οβολό» φίλων και συνδρομητών.

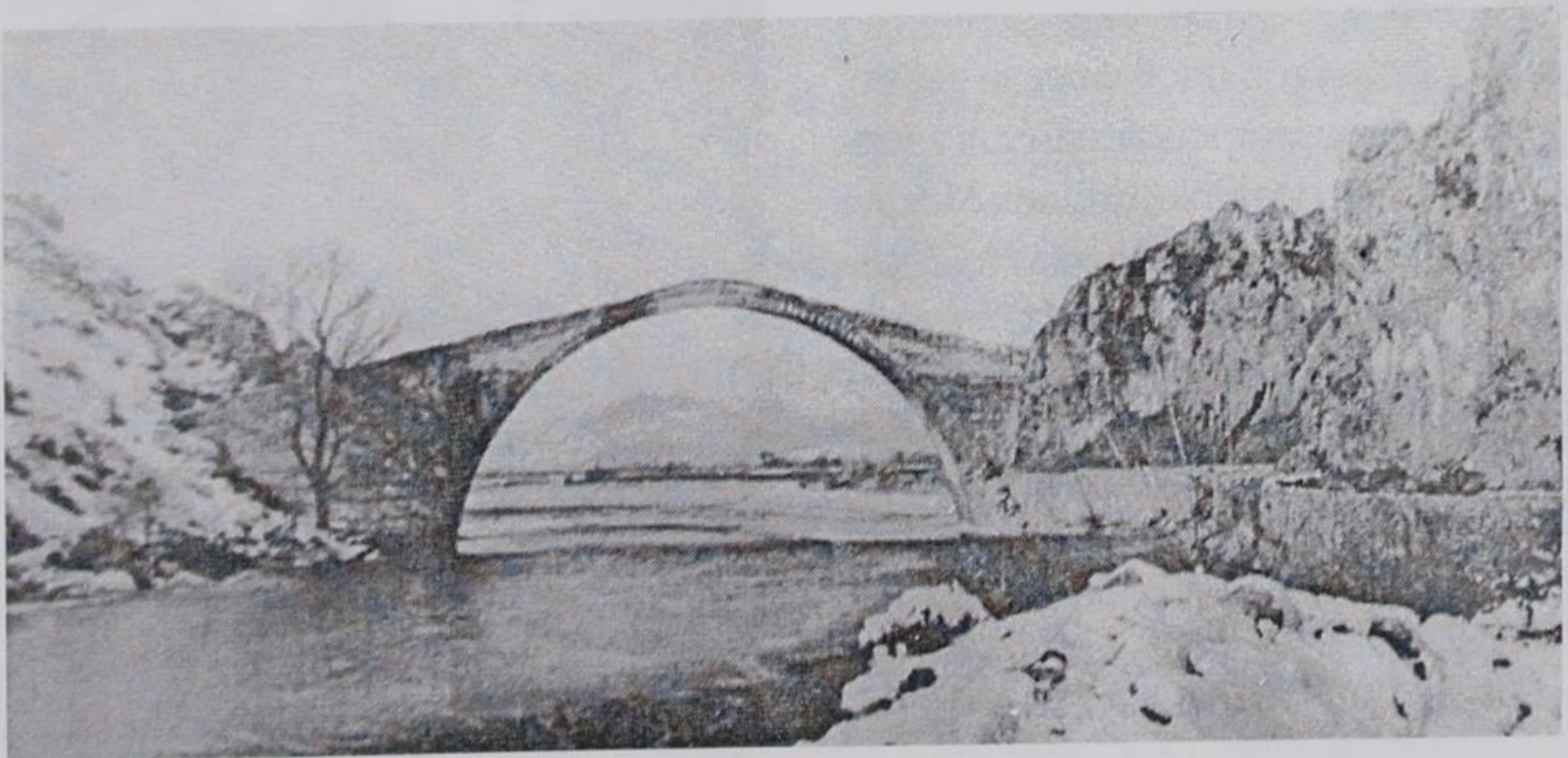
Δυστυχώς από χρονιά σε χρονιά τα οικονομικά όλων μας χειροτερεύουν με τις «τροϊκές» που μας προέκυψαν ξαφνικά. Κάποιοι φίλοι μας οφείλουν συνδρομές τριών και τεσσάρων χρόνων και με μεγάλη μας λύπη θ' αναγκαστούμε να διακόψουμε την αποστολή του περιοδικού από τον καινούργιο χρόνο.

Καταλαβαίνουμε τις οικονομικές δυσκολίες νομίζουμε, όμως, ότι με τα 15 ευρώ της συνδρομής δεν θα πέσει έξω ο οικογενειακός προϋπολογισμός του καθενός (3-4 καφέδες είναι).

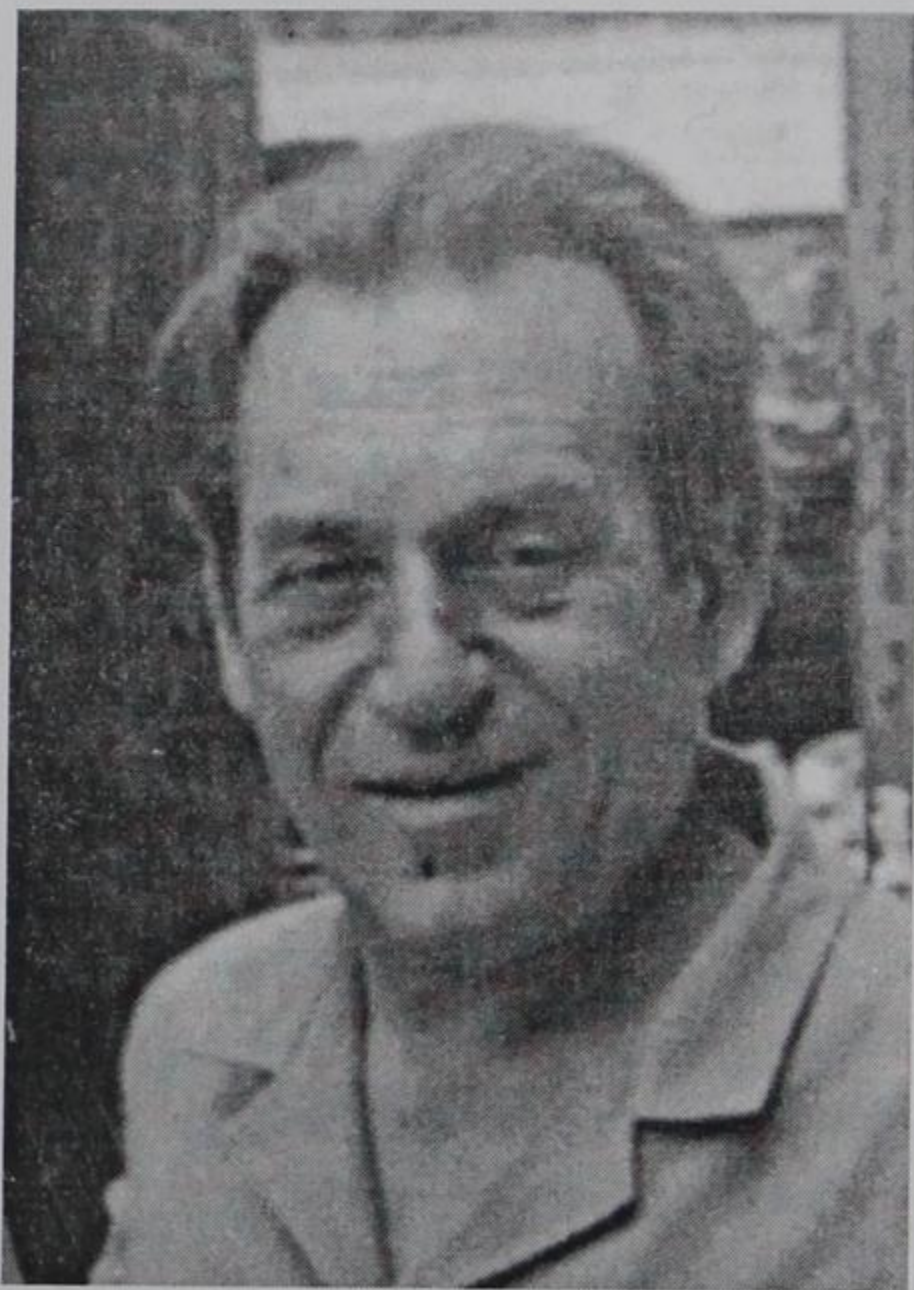
Εμείς θα συνεχίσουμε τις προσπάθειες για να μη σβήσει αυτός ο μικρός και ταπεινός «φάρος» της ακριτικής περιοχής μας, ελπίζοντας στη συμπαράσταση των φίλων μας που μας στήριξαν όλα τα χρόνια.

Μ' αυτές τις λίγες σκέψεις, ο «Σύλλογος Φίλων του περιοδικού» και η Συντακτική Επιτροπή εύχεται, σε όλους τους φίλους μας, συμπατριώτες και μη,
ΚΑΛΗ ΧΡΟΝΙΑ.

Να είμαστε καλά για να γιορτάσουμε στις 24 Φλεβάρη τα εκατό χρόνια της απελευθέρωσης Κόνιτσας και Επαρχίας από τον Τουρκικό ζυγό το 1913.

Προτομή Δημ. Βανδέρα

ντίδα για την εκδήλωση των αποκαλυπτηρίων ανέλαβε ο συγχωριανός και παιδικός φίλος του γιατρού κ. Σταύρος Συκιώτης.

Στη δεξίωση που έγινε σε νεόκτιστο ξενοδοχείο του χωριού όπου παρευρέθηκαν χωριανοί, φίλοι του γιατρού και μέλη του Συλλόγου Αποφοίτων του Γυμ. Κόνιτσας - που με πρωτοβουλία τους έγινε και η προτομή στην Κόνιτσα, μίλησε ο κ. Συκιώτης ο οποίος μετά από μια εισαγωγή στην ιατρική επιστήμη αναφέρθηκε στη ζωή και το έργο του γιατρού.

Συγχαίρουμε κι από αυτή τη στήλη τον κ. Συκιώτη για την προσφορά του και μακάρι η χειρονομία αυτή να βρίσκει μιμητές που να τιμούν άξιους συνανθρώπους μας.

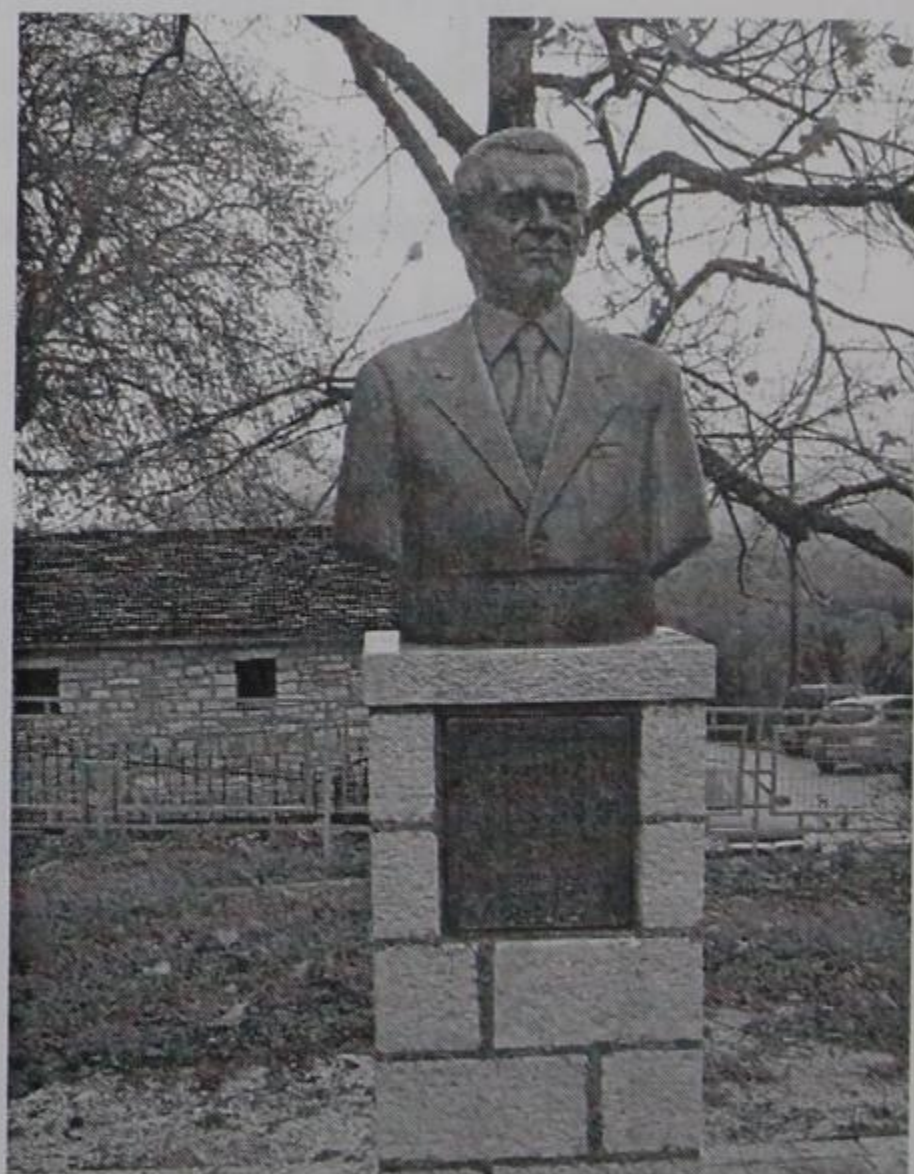
Σ.Τ.

Στις 12/8, όπως έχουμε αναφέρει σε προηγούμενο τεύχος του περιοδικού μας, έγιναν τα αποκαλυπτήρια της προτομής του Δημητρίου Βανδέρα στην αυλή του Κέντρου Υγείας Κόνιτσας.

Η προτομή του πασίγνωστου για την προσφορά του γιατρού σε όλη την επαρχία μας, φιλοτεχνήθηκε από τον Μιχάλη Οικονομίδη (από τον Ελαφότοπο Ζαγορίου).

Άλλη μια προτομή ίδια με την προηγούμενη - έργο του ίδιου γλύπτη - στήθηκε στις 8/12 στο χωριό του αείμνηστου γιατρού, Αρίστη απέναντι από το πατρικό του σπίτι.

Τη χρηματοδότηση και την όλη φρο-

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΥΡΣΟΓΙΑΝΝΗ

ΧΑΡΙΛΑΟΣ Γ. ΓΚΟΥΤΟΣ

- Το οικωνύμιο Πρισόγιαννη έχει σλάβικη προέλευση και σημαίνει προσήλιο χωριό. Σε παλιά έγγραφα αναγράφεται και ως Προσόγιανη ή Πυρσόγιαννη¹.

- Πληθυσμός: το 1846 κάτοικοι 700, το 1874 2160, το 1888 1825, το 1911, 1567, το 1920 958, το 1940 843.

- Κατά την παράδοση, το χωριό προήλθε από την συνένωση τριών οικισμών. Μνημονεύεται ως «Πρησόγιαννη» στην παρρησία της μονής Σκαμνελίου (1736). Ο ναός του Αγίου Νικολάου κτίσθηκε το 1772, ίσως προς ανακαίνιση άλλου παλαιότερου. Ο ναός του Αγίου Γεωργίου κτίσθηκε το 1904, ίσως δε αντικατέστησε άλλον του 1712. Διασώθηκαν φορητές εικόνες του 17ου και του 18ου αιώνα και ευαγγέλιο με αργυρή στάχωση του 1631. Στο χωριό υπάρχουν 9 εξωκκλήσια².

- Η «Φωνή της Ηπείρου», έγραψε την 25.8.1896 ότι η Προσόγιανη έχει 300 οικίες, «καλώς κατασκευασμένας και επιπλωμένας δια της εγχωρίου βιομηχανίας ήν κατασκευάζουσι αι γυναίκες», καθώς και 1500 κατοίκους, «οίτινες είναι κατά το πλείστον κτίσται, αλλά και φίλοι των μουσών» (έχει 4 ιατρούς, 10 δασκάλους και ένα δικηγόρο), παράγει δε άφθονα σαφύλια, αλλά ελάχιστους δημητριακούς καρπούς.

- Οι παλαιότερες γραπτές μαρτυρίες για χωριανούς οικοδόμους ανάγονται στο 1790. Το χρονικό που γράφτηκε τον 18ο αιώνα και αναφέρει ότι ο ναός του Άνω Λάμποβου κτίσθηκε επί Ιουστινιανού με αρχιμάστορα Πυρσογιαννίτη είναι μυθώδες³.

1. Πρβλ. Κ. Οικονόμου, Τα οικωνύμια του νομού Ιωαννίνων, 2006 246, Α. Πετρονάτης/Β. Παπαγεωργίου, Μαστόροι χτίστες από τα Μαστοροχώρια της Κόνιτσας, 2008 168, 194, 236, 250, 270, 294.

2. Β. Βετσόπουλος, Τα ήθη και έθιμα του χωριού μου Πυρσόγιαννη Ηπείρου, 1968 (χρφ. εις Βιβλιοθήκη της Βουλής) 3α, 6-10 5α, Κ. Στεργιόπουλος, Ηπειρ. Χρονικά, τ. 1938 166, Ευ. Σαβράμης, Επιστ. Επετ. Βυζ. Σπουδών, τ. 1935 300-2, Πετρονάτης/Παπαγεωργίου, ό.π., 169-191, Β. Ντισιάκος (επιμέλεια), Η Κόνιτσα και τα χωριά της, 2008 107-08, 110-11. Ο επίσκοπος Θεοδόσιος το 1778 «νύξησε την εκκλησίαν Πυρσογιάννης» (Ηπειρ. Εστία, τ. 1969 151).

3. Βλ. Πετρονάτης/Παπαγεωργίου, ό.π., 170-533, όπου καταγράφεται πληθώρα χωριανών οικοδόμων, και Χ. Γκούτος, Κόνιτσα, τ. 2006 167-8 και 500, όπου επισημαίνεται η έλλειψη τεκμηρίωσης για τον ισχυρισμό ότι ο Ζ. Φρόντζος ήταν πρωτομάστορας της γέφυρας της Κόνιτσας.

- Στους παλαιότερους γνωστούς μας Πυρσογιαννίτες περιλαμβάνονται: α) Ο Κων. Χατζής ο οποίος, πριν ο Αλής Τεπελενλής γίνει πασάς, τον έκρυψε για να μην τον βρουν οι διώκτες του, γι' αυτό ο Αλής τον είχε ευνοούμενό του και τον ονόμασε Δούκα⁴. β) Ο Κων. Σούρλας (περίπου 1755-1825), ο οποίος, κατά μία γνώμη, όταν ήταν έφηβος, είχε σταλθεί από τους χωριανούς στον Αλή πασά για την προσωπική φρουρά του (στην οποία μετείχαν και έφηβοι άλλων χωριών), κατ' άλλη δε γνώμη διατέλεσε σύμβουλός του. Λέγεται ότι ο Αλής το 1810 του ανέθεσε να κάνει τσιφλίκι το Λούψικο και ότι το 1821, οπότε επολιορκείτο, του έστειλε προς φύλαξη τρία φορτώματα λίρες, με τις οποίες ο Κ. Σούρλας έπειτα έκτισε μεγάλο σπίτι στο χωριό, αγόρασε τσιφλίκια στο Μπεράτι και σπούδασε τους γιούς του.

Συνετέλεσε στην ανακαίνιση της μονής Ζέρμας (1802) και εμίσθωσε την είσπραξη φόρων στο Εφταχώρι μαζί με τον Κώστα Γραμματικό (1816), πιθανότατα δε διετέλεσε προεστός του χωριού ή και του καζά^{4α}.

- Ο γιός του Γιάννης (περίπου 1790-1865), όπως διαφαίνεται από διασωθέντα κείμενά του, ήταν μορφωμένος (ίσως σπούδασε στα Γιάννενα), νυμφεύθηκε την κόρη του Κ. Γραμματικού, διαχειριζόταν τσιφλίκια, παρείχε έντοκα δάνεια, αγόρασε στην Κόνιτσα σπίτι και μαγαζιά. Ως προεστός του χωριού και του καζά, αποφάσισε μαζί με άλλους προεστούς να τεθούν κανόνες αυτοδιοίκησης και να επανέλθει η μονή Βελλάς στην τοπική επισκοπή⁵.

4. Βετσόπουλος, ό.π., συναφής ίσως είναι η εξής αφήγηση: Ο Μήτς Δούκας έκτισε φρουριακή κατοικία του Αλή πασά στο νησί Ιωαννίνων, φοβούμενος δε μήπως δολοφονηθεί για να μην αποκαλύψει τα μυστικά της, κατέφυγε στον Γράμμο και έγινε ο πρώτος οικιστής του χωριού Πεύκος, πλησίον του Νεστόριου (Α. Σινάνης, Ο Γράμμος και τα μαστοροχώρια της Κόνιτσας, 2010 157).

4α. Βλ. Βετσόπουλος, ό.π., Γιάννης Μαυρομάτης, Ιστορία και παράδοση της Πυρσόγιαννης, 1989 11-13, Γ. Σδούκος, Λυκόραχη, 1988 34-35, Ευρ. Σούρλας, Ηπειρ. Χρονικά, τ. 1938 33. Για το σπίτι του, βλ. Β. Χρήστου, Απομνημονεύματα, 2002 168, 171. Η οικογένειά του ευνοήθηκε από τον Αλή πασά: απέκτησε περιουσία και τσιφλίκια, ανέλαβε την είσπραξη γεωμόρων, είχε κτηνοτροφικές μονάδες (Π. Φρόντζος, Η παιδεία στην Πυρσόγιαννη επί τουρκοκρατίας, 1980 67). Είχε γιούς τον Γιάννη, τον Κότα και τον Γιώργο (Ηπ. Χρονικά, τ. 1941.204, 140).

5. Χ. Γκούτος, Ηπειρ. Ημερολόγιο, τ. 2009 47, καθώς και Ηπ. Χρονικά, τ. 1941 122, 123, 137, 138, 140, Ηπειρ. Εστία, τ. 1974 197, Ηπ. Χρονικά, τ. 1929 206, 208, 212,-15, 225, 227, 230, 233. Είχε γιούς τον Κώστα, τον Νίκο και τον Κύρκα, ο οποίος ήταν πατέρας του γιατρού Ζήση (Ηπ. Εστία, τ. 1974, 197, Ηπ. Χρονικά, τ. 1941 187).

- Απόγονοι του Κ. και του Ι. Σούρλα ήσαν οι εξής μεταξύ άλλων: α) Απόστολος, που είχε γιούς τον Ζήση, γιατρό στο χωριό (γενν. 1839), τον Δημήτριο (γενν. 1846), δικηγόρο στο Μπεράτι και Κώστα (γενν. 1856), δικηγόρο και βουλευτή Ιωαννίνων το 1909. β) Κώστας που είχε γιούς τους δασκάλους Νίκο (γενν. 1843) και Χαράλαμπο (γενν. 1851). γ) Αντώνης (γενν. 1849), τραπεζίτης στην πόλη και αδελφός του Παύλος (γενν. 1880), υπάλληλος του ελλ. προξενείου στην Πόλη, δ) Γεώργιος δάσκαλος στους Χιονιάδες (1884-86) και στο Νυμφαίο για πολλά έτη πριν από το 1905. ε) Σπύρος, βουλευτής Ιωαννίνων το 1936. στ) Κίμων, καθηγητής της Νομικής Σχολής Θεσ/κης. ζ) Ευριπίδης (1890-1984), παιδαγωγός εις Βούρμπιανη, Ιωάννινα, Πρέβεζα, Κέρκυρα, Αθήνα. Το 1875 κάποιος Σούρλας ήταν δήμαρχος των Γόμφων της Καρδίτσας⁶.

- Άλλοι Πυρσογιαννίτες διακριθέντες: Σπύρου (γενν. 1852), ιατρός, Ν. Περώνης (γενν. 1865), ιατρός, αδελφοί Βετσόπουλοι, τραπεζίτες στην Πόλη, κατά δε τα έτη 1888-1914 στο Λεσκοβίκι, Α. Ιατρίδης, πρόεδρος του Συμβ. Επικρατείας (1981-83), Κ. Φρόντζος, δικηγόρος, βουλευτής, πρόεδρος της Εταιρείας Ηπειρ. Μελετών⁷.

- Κοινοτάρχες διατέλεσαν και οι εξής: Α. Κ. Παγούνης (1872), Κ. Ι. Σούρλας (1873), Ζ. Τζιόλας (1874). Το 1876 ο βαλής Ιωαννίνων αντικατέστησε παρανόμως τους εκλεγέντες μουχτάρηδες Κ. Σερίδη και Π. Τσίπα με τους Κ. και Τάκη Σούρλα (που υπήρξαν καταχραστές), γι' αυτό οι χωριανοί πήγαν στο Λεσκοβίκι και διαμαρτυρήθηκαν στις εκεί Αρχές. Το 1904 οι μουχτάρηδες Π. Τσίπας και Κύρκας καθυστέρησαν να καταβάλουν στην Μητρόπολη την εισφορά του χωριού. Η Πυρσόγιαννη κατά τα έτη 1880-90 και 1900-1903 μετατάχθηκε από τον καζά της Κόνιτσας στον καζά Λεσκοβικιού⁸.

- Ο Πυρσογιαννίτης ιερέας Γεώργιος έμαθε γράμματα μόνος του (ενώ άλλοι τα διδάσκονταν από γραμματικούς), 'αντέγραψε δε το 1787 ογκώδη νομοκάνονα. Κατά τα έτη 1778-1826 στην μονή Ζέρμας ήταν ιερομόναχος ο Παρθένιος «εκ κώμης Πηρσόγιανη». Το 1814 οι Τούρκοι σκότωσαν τον ιερέα Παράσχη, η δε

6. Βλ. Π. Φρόντζος, ό.π., 36-47, 73, Μαυρομάτης, ό.π., 14, 93, Γ. Παΐσιος, Ηπ. Εστία, τ. 1960 578, Πετρονώτης /Παπαγεωργίου, ό.π., 376.

7. Π. Φρόντζος, ό.π., 39, 44, 45, Μαυρομάτης, ό.π. 93-100.

8. Αν. Ευθυμίου, Σελίδες από την ιστορία της Κόνιτσας, 1997 44, 49, 50, 51, 52 Μαυρομάτης, ό.π., 35, Φωνή της Ηπείρου φ. της 4.10.1896, Ηπ. Εστία, τ. 1968 311, Μ. Κοκολάκης, Το ύστερο Γιαννιώτικο πασαλίκι, 2003 196. Για τους δρόμους επικοινωνίας με το Λεσκοβίκι (πορεία 8 ωρών), βλ. Βετσόπουλος, Ηπειρ. Εταιρεία, τχ 105-113/1985.

οικογένειά του μετοίκησε στην Πιπιλίτσα Κοζάνης. Το 1875 υπηρετούσαν στο χωριό οι ιερείς Γ. και Δ. Πρωτόπαπας, Δ. Ντούκας, Δ. Σχωρέμας, Ι. Φρόντζος. Το 1891 ο Ι.Δ. Περώνης διενήργησε έρανο και προμηθεύθηκε από το Άγιο Όρος ιερά σκεύη και εκκλησιαστικά βιβλία για τον ναό της Ανάληψης⁹.

- Λέγεται ότι το πρώτο σχολείο του χωριού κτίσθηκε το 1845. Όμως κατά τα έτη 1850-60 μερικοί μαθητές σπούδασαν στο σχολείο Χιονιάδων. Ο Δ. Καράς ή Κρασογιάννης, που καταγόταν από την Ζέρμα και πέθανε το 1856 στην Λάρισα, κληροδότησε στο σχολείο χίλια γρόσια. Το 1875 το χωριό είχε 360 οικογένειες, σχολείο ελληνοαλληλοδιδακτικό, 57 μαθητές και δάσκαλο μισθοδοτούμενο από τους κατοίκους, ενώ το 1896 είχε ελληνικό σχολείο με 25 μαθητές, δημοτικό με 100 μαθητές και παρθεναγωγείο με 60 μαθήτριες που κατέβαλλαν δίδακτρα. Το 1892 τα σχολεία έκλεισαν λόγω διχονοιών των κατοίκων. Το 1911 διεθунτής τους ήταν ο Κ. Οικονόμου¹⁰.

- Μέχρι το 1832 το χωριό πλήρωνε αγαλίκι στον Σιλιχτάρη Μπότα. Το 1832 ο Κολωνιάτης Μερσίνης, ισχυριζόμενος ότι ο παππούς του ήταν τσιφλικάς και όχι προστάτης της Πυρσόγιαννης, επιχείρησε με οπλίτες του να την υποτάξει, αλλά κατά την μάχη με τους χωριανούς σκοτώθηκε. Το 1879 ο τσαούσης που πήγε στην Πυρσόγιαννη με οπλίτες του για να εισπράξει φόρους συμπεριφέρθηκε υβριστικά, γι' αυτό οι χωριανοί τον αφόπλισαν και τον πήγαν στην Κόνιτσα, όπου ζήτησαν να τιμωρηθεί. Το 1873 ο Ζ. Σούρλας μπόρεσε να πείσει τον καιμακάμη, που ήλθε στο χωριό για ανακρίσεις, ότι δήθεν οι χωριανοί δεν είναι υπαίτιοι για τον φόνο κάποιου Τούρκου. Το 1913 περί τους 20 Πυρσογιαννίτες έστησαν ενέδρα στους Τούρκους, στην γέφυρα της Στράτσιανης, αλλά σκοτώθηκαν 4 λόγω κακής συνεννόησης με τους αντάρτες του απελευθερωτικού αγώνα¹¹.

Ο Πυρσογιαννίτης Ποδάρας εντάχθηκε στην συμμορία του Βουρμπιανίτη Ν. Λιάκου, έπειτα στην συμμορία του Λάζου και από το 1886 έγινε λήσταρχος. Το 1882 η συμμορία του Λιάκου έκαψε στο χωριό το στρατιωτικό φυλάκιο, κρέμασε

9. Βλ. Γ. Παΐσιος, Καντσιώτικα, τχ 17/2011, Πετρονώτης/Παπαγεωργίου, ό.π. 168, 294 Μαυρομάτης, ό.π. 92, Κόνιτσα, τ. 1980 185, Π. Φρόντζος, ό.π. 25.

10. Βλ. κατά σειρά: α) Π. Φρόντζος, ό.π., 34, 40, β) Μαυρομάτης, ό.π. 24, γ) Γ. Παΐσιος, Ηπειρ. Εστία, τ. 1965 805, δ) Κ. Σπανός, εις Η επαρχία Κόνιτσας στο χώρο και το χρόνο, 1996 377, ε) Επετηρίς του εν Κων/πόλει Ηπ. Φιλ. Συλλόγου 1875 192, Φωνή της Ηπείρου, φ. της 25.8.1896, στ) Φωνή της Ηπείρου, φ. της 13.11.1892, ζ) Ηπειρ. Εστία, τ. 1968 492.

11. Ηπειρ. Χρονικά, τ. 1937 154, Ν. Τσίπας, Αντάμωμα με πατρογονικούς αντιλάλους της Πυρσόγιαννης, 1987 72, 73, 117, 119, αθην. εφημ. ώρα, φ. της 28.7.1879.

τους 12 φρουρούς και πολέμησε τρεις ημέρες με τον στρατό που ήλθε από την Κόνιτσα. Το 1899 στο χωριό ληστεύθηκε ο ταχυδρόμος¹².

- Η Πυρσόγιαννη και η Βούρμπιανη το 1824 συμφώνησαν για τα όρια τους στην τοποθεσία Κρούσα, βάσει της μαρτυρίας του Πυρσογιαννίτη παπά Γεράση και της παλαιότερης σχετικής συμφωνίας που είχε γίνει όταν ήταν προεστός του χωριού ο Λάμπρος. Διαιτητές χωριανοί έκριναν ότι ο Ι. Τζιάνος οφείλει στον Απ. Γεωργίου 26 γρόσια για ημερομίσθια του γιου του (1850) και ποιες οφειλές υπάρχουν μεταξύ του Τούλα Τάση και του Κότα Αποστόλη (1864). Το 1870 οι δημογέροντες απάντησαν στον καϊμακάμη ότι ο Ν. Σιώμου κακώς έφραξε τον δρόμο στην θέση Γκάλινα, ισχυριζόμενος ότι είναι κτήμα του. Το 1874 οι δύο γιοί του Ι. Ζγκολόμπη συμφώνησαν να συμβιώνουν, να συναποφασίζουν για τα ζητήματα του σπιτιού τους και να προικήσουν από κοινού τις θυγατέρες τους¹³.

- Άλλα περιστατικά σχετικά με Πυρσογιαννίτες: Η οικογένεια Μαρτσέκη πιθανώς καταγόταν από το χωριό Μαρτσέκι που υπήρχε μέχρι το 1800 περίπου στην περιοχή Σκερία της Πρεμετής. Η μονή Γκούρας το 1863 όφειλε 2300 γρόσια στον Ι. Τζάμπου. Το 1870 ένας χωριανός οικοδόμος, εργαζόμενος στην γέφυρα της Κόνιτσας, έπεσε από την κορυφή της, αλλά τραυματίστηκε ελαφρά. Το 1879 και το 1880 δύο χωριανοί δάσκαλοι δίδαξαν στο Σχολαρχείο Γανναδιού. Ο Δ. Ζγκολόμπης (1830-1905), μυλωνάς, σχεδίασε και περιέγραψε τον μηχανισμό του υδρόμυλου και κατασκεύασε ρολοί τοίχου και ξύλινο πρόπλασμα εκκλησίας. Το 1914 ο Β. Γκάσιος, που διέμενε στην Πόλη και είχε σύζυγο από την Ρουσιά, ήταν πληρεξούσιος των τσιφλικάδων του Παρακάλαμου¹⁴.

12. **Ευθυμίου**, Η Βούρμπιανη της Ηπείρου, 1987 270, 274, 289, Φωνή της Ηπείρου, φ. της 9.4.1899.

13. Ηπειρ. Χρονικά, τ. 1929 233, **Ευθυμίου**, ό.π. 347, 366, **Πετρονώτης/Παπαγεωργίου**, ό.π., 210, Ηπειρ. Εστία, τ. 1989 295, 296, 298. Άλλα έγγραφα αφορούν σε: διανομή περιουσίας μεταξύ αδελφών (1855), πώληση οικοπέδου στην θέση Σελιό (1871), πώληση χωραφιού (1877), πώληση αμπελιού στην θέση Άμμος (1881), μίσθωση αλευρόμυλου (1884) κλπ, βλ. Ηπειρ. Εστία, τ. 1989 297, 299, τ. 1990 13, 157, 159.

14. Βλ. κατά σειρά: Rouqueville, ταξίδι στην Ελλάδα. Τα Ηπειρωτικά, τ. Β' 1996 13, **Β. Δήμου**, Η ιερά μονή των Ταξιαρχών Γκούρας... 1983 112, εφημ. Ιωάννινα, φ. της 10.9.1870, **Γ. Γκούτος**, Η επαρχία της Κόνιτσας και η Μόλιστα επί τουρκοκρατίας, 2003 98, 202, **Ευρ. Σούρλας**, Δημ. Ζγκολόμπης, 1958 (όπου και πολλά δικαιопρακτικά έγγραφα), **Πετρονώτης/Παπαγεωργίου**, ό.π. 241, **Α. Γκόγκος**, Παρακάλαμος, τ. Β' 1995 7-11.

Ανακοίνωση

Χαρμόсуνα πληροφορηθήκαμε χτούτες τις γιορτινές μέρες ότι στις 15 Ιανουαρίου 2013 δημοπρατείται το έργο «Αλλαγή του τρόπου άρδευσης στον κάμπο Κόνιτσας Ν. Ιωαννίνων» προϋπολογισμού 15.830.797 ευρώ. Θα γίνει εξολοκλήρου με ευρωπαϊκά χρήματα από το Αγροτικό Πρόγραμμα 2007-2013 «Αλέξανδρος Μπαλτατζής». Μετά την κατασκευή του φράγματος στον ποταμό Αώο και του αρδευτικού αύλακα, την διενέργεια του έργου του αναδασμού, η αλλαγή του τρόπου άρδευσης με το σύγχρονο σύστημα «σταγόνα-σταγόνα» στον κάμπο της Κόνιτσας είναι το μεγαλύτερο αγροτικό έργο στην περιοχή μας. Υλοποιείται ένα έργο στον πρωτογενή τομέα παραγωγής μέσα στην σημερινή οικονομική κρίση που απειλεί καθημέρα με πείνα μεγαλύτερα τμήματα του πληθυσμού μας. Η αγροτική παραγωγή ισοδυναμεί με τρόφιμα ή με την πρώτη ύλη για τρόφιμα. Το έργο δημιουργεί υποδομή, στηρίζει την ανάπτυξη, προωθεί την τοπική οικονομία, προσφέρει θέσεις εργασίας,

και στο στάδιο της κατασκευής ακόμη, προστατεύει το περιβάλλον. Είναι καιρός τώρα να πληροφορηθούν από ειδικούς επιστήμονες οι αγρότες μας για τις καινούριες ευκαιρίες αποδοτικών και ποιοτικών καλλιεργειών που θα ανοίξει το νέο έργο. Το έργο καθιστά επίκαιρη την ανάγκη επαναλειτουργίας της Γεωργικής Σχολής για την εκπαίδευση των αγροτοπαίδων και την μετεκπαίδευση των αγροτών.

Το Σωματείο μας με πολλά υπομνήματα στους αρμοδίους πολιτικούς και υπηρεσιακούς παράγοντες συνέβαλε, έστω και λίγο, να γίνει αυτό το σπουδαίο έργο.

Αξίζει των ευχαριστιών μας ο Περιφερειάρχης Ηπείρου Αλέκος Κακριμάνης, που ως Νομάρχης Ιωαννίνων συνέταξε την μελέτη του έργου, καθώς και όσοι, όπως οι τοπικοί μας Βουλευτές, βοήθησαν να γίνει το έργο.

Ο Πρόεδρος
του Διοικητικού Συμβουλίου
ΣΠΥΡΟΣ ΓΚΟΤΖΟΣ

ΚΟΝΙΤΣΑ

**Μην ξεχνάτε
τη συνδρομή σας.
Είναι το στήριγμα
του περιοδικού μας.**

Περί του αιτήματος του Συνδέσμου των Αποφοίτων του Γυμνασίου και Λυκείου Κόνιτσας, για την απομάκρυνση της Κοινωφελούς Επιχείρησης Δήμου Κόνιτσας και του Πνευματικού Κέντρου από το κτίριο του Παλιού Δημαρχείου

Όπως είναι γνωστό, η Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Κόνιτσας προέκυψε αρχικά από τη συγχώνευση του Πνευματικού Κέντρου και της Αναπτυξιακής Δημοτικής Επιχείρησης και στη συνέχεια από τη συγχώνευση των τριών Κοινωφελών Κόνιτσας, Δίστρατου και Μαστοροχωρίων. Είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου και δραστηριοποιείται στον τομέα του πολιτισμού, των κοινωνικών θεμάτων, της παιδείας, της δια βίου μάθησης, του περιβάλλοντος, της έρευνας και της τεχνολογίας.

Το έργο της:

- Τα πέντε κοινωνικά προγράμματα Βοήθεια στο σπίτι (τρία στην Κόνιτσα, ένα στα Μαστοροχώρια και ένα στο Δίστρατο).
- Το Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών
- Το Κοινωνικό Πρόγραμμα Απασχόλησης Ανέργων ηλικίας 55-64.
- Το Δημοτικό Κατάστημα Αλληλεγγύης, που υλοποιεί καθημερινά, αθόρυβα και με σεβασμό προς τον άνθρωπο, πράξεις αλληλεγγύης και παροχής βοήθειας σε συνδημότες, που έχουν ανάγκη.
- Η ολοκληρωμένη πολιτιστική ανάπτυξη του Δήμου και η δημιουργία της απαραίτητης πολιτιστικής υποδομής
- Η διοργάνωση, παραγωγή και

υλοποίηση επιμορφωτικών και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων

- Η διάδοση και ανάπτυξη καλλιτεχνικής παιδείας στους τομείς της μουσικής, του κινηματογράφου, φωτογραφίας, θεάτρου, των εικαστικών κ.α.
- Η λειτουργία του Ωδείου, των χορωδιών, των τμημάτων Ζωγραφικής και Αγιογραφίας
- Η λειτουργία εργαστηρίου κινηματογράφου και κινουμένων σχεδίων, δραστηριότητες που έδωσαν την ευκαιρία σε νέους της Κόνιτσας να συμμετάσχουν σε Εθνικούς και Διεθνείς κινηματογραφικούς διαγωνισμούς (Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας & Ντουμπρόβνικ 2012)
- Η συντήρηση του κτιρίου και η λειτουργία της Φωτογραφικής Έκθεσης της Ιστορίας της Κόνιτσας
- Η φροντίδα στο μέτρο των δυνατοτήτων της και πάντα σε συνεργασία με αρμοδίους για τη διάσωση και την προστασία μουσείων, ιστορικών χώρων της περιοχής και των εγκαταστάσεων τους.
- Η φροντίδα των μνημείων της χριστιανικής και μουσουλμανικής λατρείας και των μνημείων της παραδοσιακής και της σύγχρονης τέχνης
- Η υλοποίηση πλήθους πολιτιστικών δρώμενων σε όλη τη διάρκεια του έτους και η στήριξη της πνευματικής

και πολιτιστικής δημιουργίας του Δήμου και όχι μόνο

- Η παροχή εργασίας σε 38 εργαζόμενους
- Η συνεργασία με Παν/μια, με τις Εφορείες Αρχαιοτήτων, Πνευματικά Κέντρα άλλων Δήμων, επιστημονικά ιδρύματα και πολιτιστικούς φορείς
- Η συνεργασία με το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κόνιτσας για την από κοινού εκπόνηση προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και προστασίας του περιβάλλοντος
- Η φροντίδα για θέματα Παιδείας και Δια βίου Μάθησης. Η πρόσφατα κατατεθείσα πρόταση στο Υπουργείο Παιδείας για δημιουργία Κέντρου Δια Βίου Μάθησης στην Κόνιτσα, έχει εκπονηθεί από την Κοινωφελή, έχει ως χώρο διοίκησης την Κοινωφελή Επιχείρηση και Υπεύθυνες Εκπρόσωποι του Δήμου για την υλοποίηση του προγράμματος είναι η Πρόεδρος και εργαζόμενη της Κοινωφελούς. Σημειωτέον ότι η πρόταση αυτή έχει χαρακτηριστεί από το αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου ως η πλέον άρτια.

Δε χρειάζεται λοιπόν να τονίσει κανείς ότι η Κοινωφελής Επιχείρηση είναι ο κατεξοχήν αρμόδιος φορέας πολιτισμού του Δήμου Κόνιτσας. Είναι το Πνευματικό του Κέντρο, το οποίο εμπεριέχει.

Δικαιούται λοιπόν η Κοινωφελής Επιχείρηση να τυχάνει του ανάλογου προς το έργο που παράγει, σεβασμού. Δικαιούται η Κόνιτσα να διαθέτει ένα

Πνευματικό Κέντρο, και μάλιστα σε ένα κτίριο, το οποίο να ανταποκρίνεται στην παράδοση του τόπου μας.

Αντ' αυτού ο Σύνδεσμος των Αποφοίτων του Γυμνασίου και Λυκείου Κόνιτσας, με το αρ. Πρωτ. 29/22-10-2012 έγγραφό του, ζητά την απομάκρυνση της Κοινωφελούς Επιχείρησης Δήμου Κόνιτσας και του Πνευματικού Κέντρου από το κτίριο του Παλιού Δημαρχείου, προκειμένου να λειτουργήσει ως πινακοθήκη.

Το Παλιό Δημαρχείο σήμερα, ως έδρα της Κοινωφελούς και του Πνευματικού Κέντρου, έχει ανακαινιστεί εσωτερικά και ανταποκρίνεται, με τις προδιαγραφές του, σε ένα πολλαπλό πολιτιστικό ρόλο. Ως το Σεπτέμβριο του 2012, λειτουργούσε ως εκθεσιακός χώρος για εκθέσεις ομαδικές και ατομικές, μέχρις ότου, το Ίδρυμα Παπαδιαμάντη έκλεισε τον κάτω όροφο, λόγω συγκυριότητας του 49% του κτιρίου.

Σήμερα το παλιό Δημαρχείο είναι επισκέψιμος χώρος και κέντρο πολιτισμού. Σας καλώ να τον επισκεφτείτε. Περιέχει δύο γραφεία, βιβλιοθήκη, γλυπτοθήκη, όπου εκτίθενται, 10 μικρά γλυπτά, που δώρισαν στο Δήμο Κόνιτσας καταξιωμένοι γλύπτες και τα οποία περιμαζέψαμε, από διάφορα σημεία των 2 δημοτικών κτιρίων. Εκτίθενται ακόμη τα μουσικά όργανα της παλιάς μπάντας της Κόνιτσας, τα οποία πρέπει, κατά τη γνώμη μου, να δοθούν στο Κέντρο Παιδικής Μέριμνας. Πινακοθήκη με έργα της συλλογής του αεί-

μνηστού Γιάννη Λυμπερόπουλου λειτουργούσε, με τη φροντίδα της Κοινωφελούς, μέχρι τις 7 Δεκεμβρίου 2012, που το Ίδρυμα Παπαδιαμάντη τα αποκαθήλωσε ερήμην του Δ.Σ. της Δημοτικής Επιχείρησης. Σημειώνουμε πως η Κοινωφελής με την παρούσα διοίκηση περιμάζεψε και κατέγραψε τους πίνακες της συλλογής του Γ. Λυμπερόπουλου, οι οποίοι βρίσκονταν και μούχλιαζαν κάτω από σκάλες και μέσα σε υπόγεια ή ήταν πλακωμένοι κάτω από βαριά αντικείμενα.

Η δική μας πρόταση προς το Σύνδεσμο Αποφοίτων και προς όλους είναι πως η Κοινωφελής Επιχείρηση και η Πινακοθήκη μπορούν να συλλειτουργούν. Η πρόταση αυτή συνάδει με τη σύγχρονη αντίληψη που θέλει τα έργα τέχνης να βρίσκονται σε ζωντανούς χώρους, μέσα στην καθημερινή ζωή και να κυκλοφορούν οι πολίτες ανάμεσά τους. Τα έργα τέχνης δεν φυλακίζονται σε μουσεία περιμένοντας, πολλές φορές μάταια, κάποιους επισκέπτες. “Η αισθητική καλλιέργεια του κοινού, η διαβίου εκπαίδευση μέσα από την τέχνη, η ψυχαγωγία” -δανείζομαι τις φράσεις του κειμένου του Συνδέσμου των Αποφοίτων- υπηρετούνται άριστα από τη συλλειτουργία. Επί πλέον είναι εξασφαλισμένη η συνεχής λειτουργία, χωρίς να απαιτείται, επιπλέον υπάλληλος,

Μην ξεχνάμε πως η Πινακοθήκη είναι κάτι πολύ σημαντικό, αλλά είναι ένα μόνο πολιτιστικό γεγονός, ενώ η Κοινωφελής Επιχείρηση με τους 38 εργαζομένους της και τη δράση της επιτελεί πολλαπλό πολιτιστικό και κοινωνικό ρόλο.

Ζητώ λοιπόν το Δημοτικό Συμβούλιο Δήμου Κόνιτσας να αποφασίσει υπέρ της παραμονής της Κοινωφελούς Επιχείρησης και του Πνευματικού Κέντρου στο Παλιό Δημαρχείο, για να μπορεί απρόσκοπτα να λειτουργεί. Θα ήθελα να επισημάνω, πως είναι καλό οι προτάσεις που γίνονται να προσθέτουν κάτι στον τόπο μας όχι να αφαιρούν, ούτε να καταστρέφουν εκείνα, που με πολύ κόπο κάποιων, έχουν ήδη τακτοποιηθεί.

Είμαι σίγουρη πως ο αείμνηστος Γιάννης Λυμπερόπουλος, με τον οποίο συνεργάστηκα και υπήρξε δάσκαλος για μένα, ποτέ δε θα ήθελε να απομακρύνει το Πνευματικό Κέντρο της Κόνιτσας από το χώρο του.

Τελειώνοντας τονίζω πως το Δ.Σ. της Κοινωφελούς Επιχείρησης είναι πάντα ανοικτό σε προτάσεις και περιμένει τόσο τους φορείς όσο και τους πολίτες για συνεργασία.

Εισήγηση στο Δημοτικό Συμβούλιο της Τσούβαλη -Τσαρούχη Αικατερίνης Προέδρου της Κοινωφελούς Επιχείρησης Δήμου Κόνιτσας.

**Φίλε του περιοδικού μας για Θυμήσου,
έστειλες τη συνδρομή σου;**

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Επίσκεψη Δημάρχου Κόνιτσας στην Κωνσταντινούπολη

Επίσκεψη στην Κωνσταντινούπολη πραγματοποίησε το τριήμερο 19/20/21 Νοεμβρίου 2012, ο Δήμαρχος Κόνιτσας Παναγιώτης Γαργάλας, με σκοπό την τουριστική και πολιτισμική προβολή του τόπου μας.

Η επίσκεψη έγινε στα πλαίσια των επαφών που είχαν Δήμαρχοι από την Βόρεια Ελλάδα, υπό την αιγίδα της Πανελληνίας Ένωσης Καππαδοκικών Σωματείων, με φορείς του Τουρισμού και Πολιτισμού στην Κωνσταντινούπολη.

Κατά την διαμονή του στην Κωνσταντινούπολη συναντήθηκε με τον Οικουμενικό Πατριάρχη κ. κ Βαρθολομαίο στο Φανάρι οποίος τον συνεχάρη για την πρωτοβουλία ανάδειξης των ιστορικών μνημείων του δήμου, λέγοντας του χαρακτηριστικά «ότι τα μνημεία ανήκουν στην ανθρωπότητα». Ο Δήμαρχος τον προσκάλεσε να επισκεφτεί την Κόνιτσα και του προσέφερε έντυπο υλικό που αφορά την περιοχή μας

Οι Δήμαρχοι Κόνιτσας, Ιωαννίνων,

Διδυμοτείχου, Πέλλας, και Καστοριάς, συναντήθηκαν ακόμη με τον πρόεδρο των τουριστικών πρακτόρων της Κωνσταντινούπολης κ. Mpasaran Ulusoy, που εντυπωσιάστηκε από το σπουδαίο φυσικό και πολιτισμικό πλούτο της περιοχής και από τα μοναδικά μας μνημεία. Υποσχέθηκε να διοργανώσει επίσκεψη με τουριστικούς πράκτορες και δημοσιογράφους, στην Βόρεια Ελλάδα, αποδεχόμενος την πρόσκληση του Δημάρχου Κόνιτσας, που του πρόσφερε έντυπο υλικό της περιοχής.

Ακόμη πραγματοποιήθηκε συνάντηση, με τον εκπρόσωπο του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού κ.

Mehmet Gurkan όπου και του παρουσιάστηκαν τα σημαντικά μνημεία της Κόνιτσας

Ο κ. Παναγιώτης Γαργάλας παρακάθισε σε δείπνο που πρόσφεραν στην Ελληνική αποστολή τα μέλη του Ιδρύματος Ανταλλαγέντων Λωζάννης μεταξύ των οποίων ήταν και ο απόγονος του Γαζή Εβρενός κ. Οζέρ Γαζεβρενόσογλου ο οποίος γεννήθηκε στα Γιάννινα.

Ευχαριστούμε τον πρόεδρο της Πανελληνίας Ένωσης Καππαδοκικών Σωματείων Κο Θεοφάνη Ισακίδη για την άψογη διοργάνωση.

Χριστουγεννιάτικη μουσική εκδήλωση στην Κόνιτσα με το Μουσικό Σχολείο Ιωαννίνων

Μια εξαιρετική χριστουγεννιάτικη βραδιά πρόσφερε στις 20 Δεκεμβρίου, στην Κόνιτσα το Μουσικό Σχολείο Ιωαννίνων, προσκεκλημένο από το Δήμαρχο και την Κοινωφελή Επιχείρηση του Δήμου Κόνιτσας.

Το πρόγραμμα άρχισε στην στολισμένη Κεντρική Πλατεία Κόνιτσας με την Ορχήστρα Jazz του Μουσικού Σχολείου Ιωαννίνων, σε Χριστουγεννιάτικα οργανικά κομμάτια και μουσική του Γκόραν Μπρέγκοβιτς. Οι μουσικοί και τα παιδιά, παρά το τσουχτερό κρύο, μετέφεραν το μήνυμα των Χριστουγέννων και της αισιοδοξίας στους δρόμους του ιστορικού κέντρου της πόλης και της Δημοτικής Αγοράς. Τα φώτα, η μουσική, η χαρούμενη διάθεση των παιδιών, η χριστουγεννιάτικη ατμόσφαιρα έδωσαν τη διάσταση της μαγείας και μετέδωσαν ενθουσιασμό.

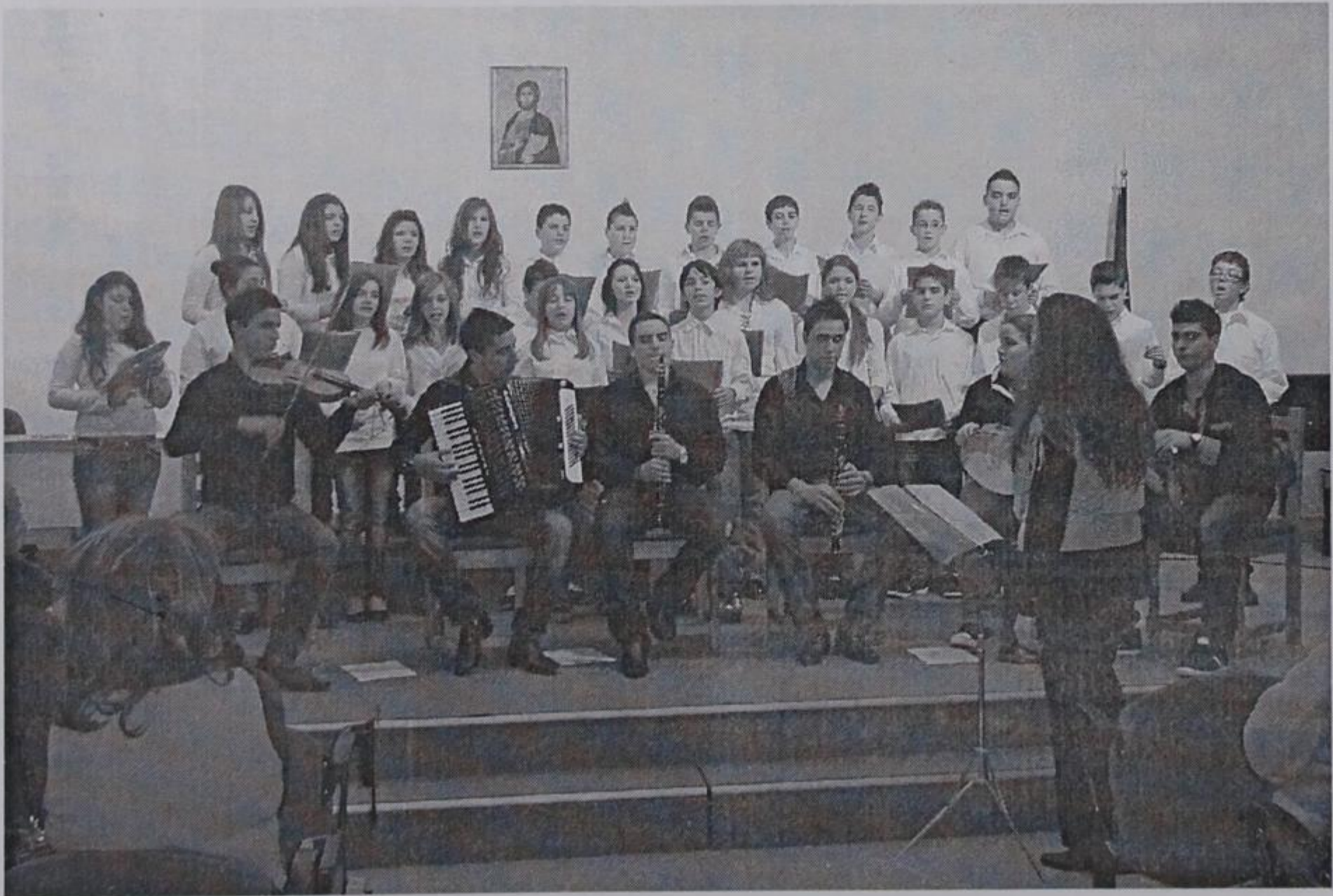
Με χριστουγεννιάτικα κάλαντα και παραδοσιακή μουσική απ' όλη την Ελλάδα η Δημοτική- Παραδοσιακή Χορωδία και η Ορχήστρα του Μουσικού Σχολείου Ιωαννίνων, συνέχισε το μαγευτικό εορταστικό κλίμα. Τα χαρούμενα πρόσωπα των παιδιών, η φωνή

τους, η άρτια μουσική τους παιδεία, η επιδεξιότητα των μουσικών της ορχήστρας απογείωσαν το κοινό. Όσοι παρακολούθησαν την εκδήλωση ένωσαν πράγματι να συνεπαίρνονται από τα φτερά της μουσικής.

Οφείλουμε, ως Δήμος και ως Κόνιτσιώτες, να συγχαρούμε για το εξαιρετικό αποτέλεσμα της δουλειάς τους το Μουσικό Σχολείο Ιωαννίνων, το Δ/ντή κ. Γιάννη Γιώσα, την κ. Γεωργία Καρβούνη, τον κ. Νίκα, όλους τους εκπαιδευτικούς του σχολείου, το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων, αλλά προπάντων να ευχαριστήσουμε τα παιδιά για το πάθος, το ταλέντο τους και για την αισιοδοξία που μας μετέφεραν.

Ευχόμαστε, το εξαιρετικό Μουσικό μας Σχολείο γρήγορα να ξεπεράσει τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει και καλούμε την πολιτεία να στηρίξει αυτό τον τόσο επιτυχημένο θεσμό των μουσικών σχολείων. Ελπίζουμε σε μελλοντική συνεργασία. Καλές γιορτές σε όλους.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΤΣΟΥΒΑΛΗ -ΤΣΑΡΟΥΧΗ
Πρόεδρος Κοινωφελούς Επιχείρησης
Δήμου Κόνιτσας

Αδειφρόνιτα Πύργου Κόνιαας - Ζυγιάτων

Γάμος στην παλιά Ζυγιάτων

Ο γάμος ξεκίνησε την Τετάρτη και κρατούσε οκτώ ημέρες. Την Τετάρτη, οι γυναίκες του χωριού πήγαιναν με τα ζύα και κουβαλούσαν ξύλα στο σπίτι του γαμπρού, για τις ανάγκες του γάμου. Το βραδάκι παίρνανε νερό, για να φτιάξουνε τις κουλούρες στο σπίτι του γαμπρού.

Την Πέμπτη έφτιαχναν τις κουλούρες. Την Παρασκευή το πρωί στόλιζαν το «μπαργιάκι» (μπαϊράκι) βάζοντας στο σταυρό φρούτα και δουλούδια.

Το μεσημέρι της Παρασκευής, μονός αριθμός ατόμων από το σπίτι του γαμπρού, πήγαν στο σπίτι της νύφης με την κουλούρα στολισμένη. Εκεί τρώγανε και όταν τελείωναν, κερνούσαν όλοι τη νύφη και συτή τους έριχνε στον ώμο ένα ζευγάρι «πατιούνες» (μάλλιες λευκές κάλτσες πλεγμένες στο χέρι), στον καθένα, με ένα κλιωνί βασιλικό και ένα δουλούδι μέσα.

Το Σάββατο το βράδυ έπιρναν νερό, οι καλεσμένοι του γαμπρού για τον γαμπρό και οι καλεσμένοι της νύφης για τη νύφη. Τα δύο συμπιεθριά δεν συναντιόνταν μεταξύ τους.

Την Κυριακή το πρωί έβουζαν και ξύριζαν το γαμπρό και στο σπίτι της νύφης στόλιζαν τη νύφη. Το «ψίκι» ξεκινούσε από το γαμπρό. Έπιρναν πρώτα τον βλήρη, μετά τον κουμπάρο και ύστερα όλοι μαζί με τον γαμπρό, πήγαν να πάρουν τη νύφη.

Στο δε σπίτι της νύφης παλιότερα γίνονταν ο αρραβύνας και στην εκκλησία γίνονταν μόνο η στέψη. Αυτό αργότερα σταμάτησε. Μετά τη στέψη, τα νιόπαντρα κόβανε την κουλούρα και στο προσύχιο της εκκλησίας σπίνονταν ο χορός. Ο χορός άνοιγε και έκλεινε με τον κουμπάρο. Το βράδυ γινόταν το τραπέζι στο σπίτι του γαμπρού. Όλοι οι καλεσμένοι, αρχίζοντας από τον κουμπάρο, εύχονταν με τη σειρά στο ζευγάρι και τρώγανε και γλεντούσαν ως το πρωί.

Ο γάμος τελείωνε την Τετάρτη με τα «πισιρόφια». Οι κοντινοί συγγενείς του γαμπρού και το ζευγάρι γύριζαν στο σπίτι της νύφης όπου έτρωγαν και γλεντούσαν.

Η νύφη επί τρεις συνεχόμενες Κυριακές πήγαινε στην εκκλησία φορώντας το πέπλο της και προσκυνούσε.

Όλες οι δουλειές του γάμου, ζύμωμα, στόλισμα κλπ, γίνονταν από κορίτσια που είχαν και τους δυο γονείς τους ζωντανούς.

Κείμενο: Φωτεινή Τσάνου - Ζαφείρη

Επιμέλεια φωτογραφιών: Φάνης Βαρδάκης

Από το Ημερολόγιο του 2013

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ «ΜΕΓΑΛΗΣ ΙΔΕΑΣ»

ΤΟΥ ΑΝΕΣΤΗ ΔΕΜΕΡΤΖΙΔΗ

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Αμέσως μετά το ξέσπασμα του πολέμου, η Μεγάλη Βρετανία απέρριψε την πρόταση του Βενιζέλου, τον Αύγουστο του 1914, για ελληνική συμμετοχή, ώστε να μην ωθηθούν η Βουλγαρία και η Τουρκία στο πλευρό των Κεντρικών Αυτοκρατοριών. Ωστόσο, η είσοδος της Τουρκίας στον πόλεμο ως συμμάχου της Γερμανίας και οι δισταγμοί της Ιταλίας να προσχωρήσει στο συμμαχικό στρατόπεδο ανάγκασαν την Αντάντ να αλλάξει στάση. Στις 24 Ιανουαρίου 1915, ο Βρετανός Πρέσβης στην Ελλάδα σερ Φράνσις Έλιοτ διαβίβασε στον Βενιζέλο τηλεγράφημα του σερ Έντουαρντ Γκρέυ, με το οποίο ζητούσε την άμεση είσοδο της Ελλάδας στον πόλεμο έναντι σημαντικότερων εδαφικών ανταλλαγμάτων στη Μικρά Ασία. Οι αντιρρήσεις του Βασιλιά και του Επιτελείου Στρατού στη ενδεχόμενη στρατιωτικής επέμβασης της χώρας στη Μικρά Ασία ήταν σαφείς. Οι δυνάμεις της Αντάντ θα έπρεπε να ικανοποιήσουν μία σειρά από ελληνικά αιτήματα. Θα έπρεπε να εγγυηθούν την εδαφική ακεραιότητα της Ελλάδας και τη στρατιωτική βοήθεια σε περίπτωση βουλγαρικής απειλής. Επίσης, θα έπρεπε να προσφέρουν πειστικά τεκμήρια ότι είχαν τη δυνατότητα να κερδίσουν τον πόλεμο και ότι η κατάλυση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας θα γινόταν ένας από τους κύριους στόχους του πολέμου. Ο υπαρχηγός του Επιτελείου Ι. Μεταξάς σε υπόμνημα του στον Βενιζέλο τόνισε τις στρατιωτικές και πολιτικές δυσκολίες της επιχείρησης στη Μικρά Ασία. Σύμφωνα με τον Μεταξά, θα ήταν εξαιρετικά δύσκολο για οποιαδήποτε δύναμη να εγκατασταθεί μόνιμα στη Μικρά Ασία και να χαράξει με ικανοποιητικό τρόπο τα σύνορα μιας δυτικής ζώνης καθώς και ότι η ελληνική παρουσία στη Μικρά Ασία θα προκαλούσε την αντίδραση των Τούρκων και ο ελλη-

νικός στρατός θα χρειαζόταν πολλά χρόνια για να αντιμετωπίσει τις εσωτερικές αυτές αντιδράσεις. Η διάσταση απόψεων μεταξύ Βενιζέλου και Κωνσταντίνου-Επιτελείου Στρατού κορυφώθηκε με την απόφαση του πρώτου να συμμετάσχει στη συμμαχική εκστρατεία στα Δαρδανέλια. Ο Μεταξάς διέγνωσε τις αδυναμίες της επιχείρησης, ο Κωνσταντίνος αρνήθηκε να εγκαταλείψει την ουδετερότητα και ο Βενιζέλος εξαναγκάστηκε σε παραίτηση (6 Μαρτίου 1915). Η κυβέρνηση Γούναρη συνέχισε την πολιτική των διαπραγματεύσεων με την Αντάντ, όμως οι διεκδικήσεις της συγκρούονταν με τις διεκδικήσεις της Ιταλίας στην περιοχή της Σμύρνης καθώς είχε προσφερθεί και σε αυτούς από τον Λούντ Τζώρτζ. Οι εκλογές της 13ης Ιουνίου 1915 ανέδειξαν νικητή το Βενιζέλο, ο οποίος εξαναγκάζεται σε δεύτερη παραίτηση στις 5 Οκτωβρίου. Μετά και την δεύτερη παραίτηση Βενιζέλου, οργανώνεται στη Θεσσαλονίκη το κίνημα της «Εθνικής Άμυνας» και η χώρα ουσιαστικά χωρίζεται στα δύο, με τον έναν πόλο εξουσίας στην Αθήνα και τον άλλο στη Θεσσαλονίκη. Τελικά, η κρίση εκτονώθηκε με την εκθρόνιση του Κωνσταντίνου μετά από συμμαχική επέμβαση, την επάνοδο του Βενιζέλου στην Αθήνα και τη συμμετοχή της Ελλάδας στον πόλεμο ως ενιαίο κράτος. Η εκτόνωση, ωστόσο, ήταν μόνο επιφανειακή, καθώς η πόλωση των πολιτικών δυνάμεων και του εκλογικού σώματος ήταν τέτοια, που επηρέασε τα γεγονότα με δραματικό τρόπο. Η Ελλάδα έκτοτε και μέχρι την καταστροφή ήταν διαιρεμένη σε δυο ιδεολογικά στρατόπεδα.

Σκιαγραφώντας το αντίπαλο στρατόπεδο, την Οθωμανική Αυτοκρατορία, και μελετώντας την ιστορική εξέλιξη της (με απαρχή την τελευταία αποτυχημένη πολιορκία της Βιέννης το 1683), διαπιστώνουμε ότι οι ρίζες της μακροπρόθεσμης παρακμής της βρίσκονται στην αδυναμία των

Οθωμανών να ακολουθήσουν την οικονομική εξέλιξη και πνευματική αναγέννηση της Δυτικής Ευρώπης κατά τον 17ο και 18ο αιώνα. Από την εποχή εκείνη αρχίζει η σταδιακή απώλεια εδαφών συμβάλλοντας στην εσωτερική παρακμή και στην οριστική κατάρρευση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας το 1918.

Σε αυτή την πορεία, έλαβαν χώρα σοβαρές μεταρρυθμιστικές προσπάθειες, που δεν μπόρεσαν, ωστόσο, να αποτρέψουν τη διάλυσή της. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές γνωστές ως μεταρρυθμίσεις του Τανζιμάτ σε μεγάλο βαθμό καθορίστηκαν έως και επιβλήθηκαν από τις αναγκαιότητες της εξωτερικής πολιτικής καθώς ήταν μία περίοδος εξάρτησης και ελέγχου της οθωμανικής πολιτικής και οικονομίας από τις Μεγάλες Δυνάμεις. Παράλληλα, οι μεταρρυθμίσεις αυτές διαμόρφωσαν στην Οθωμανική Αυτοκρατορία θεσμούς δυτικότροπους, που διευκόλυναν την ξένη οικονομική και πολιτική διείσδυση και, σε αρκετές περιπτώσεις, στράφηκαν εναντίον των Τούρκων. Η αυξανόμενη ξένη οικονομική διείσδυση και η δεδομένη οικονομική ισχύς των χριστιανών, προκάλεσαν την αντίδραση των συντηρητικών στοιχείων θεωρώντας ότι οι χριστιανοί στη χώρα τους αποτελούσαν την προφυλακή των ξένων συμφερόντων. Έτσι, μία ομάδα μορφωμένων Τούρκων αστών, με την ίδρυση της οργάνωσης των «Νέων Οθωμανών», άσκησε αυστηρή κριτική κατά των υποστηρικτών του Τανζιμάτ. Από τον Μάιο του 1876 αρχίζουν μία σειρά από πραξικοπήματα που κατέληξαν στην ενθρόνιση του Αβδούλ Χαμίτ Β'. Η περίοδος της βασιλείας του (1876-1909) χαρακτηρίζεται από την οικονομική εξάρτηση του οθωμανικού κράτους από τους δυτικούς πιστωτές του, την εισαγωγή δυτικής τεχνολογίας και την προσπάθεια αποκλεισμού των δυτικών ιδεών. Ο απολυταρχισμός της βασιλείας του εκδηλώθηκε με τους διωγμούς των προοδευτικών ομοθρήσκων του και τις βαρβαρότητες εις βάρος των χριστιανών Αρμενίων, ως-

τόσο, δεν κατόρθωσε σε καμιά περίπτωση να αποκτήσει τη μεθοδικότητα του κατοπινού καθεστώτος των Νεότουρκων με αποτέλεσμα να οργανωθεί στην ίδια την πρωτεύουσα κίνημα αντίδραση εναντίον του.

Ο όρος «Νεότουρκοι» αναφέρεται στο σύνολο των φιλελεύθερων που αντιτάχθηκαν στη σουλτανική δεσποτεία. Το 1889 τέσσερις μουσουλμάνοι φοιτητές της ιατρικής σχολής ίδρυσαν την οργάνωση «Επιτροπή Ενώσεως και Προόδου», που αποτέλεσε, μαζί με τους εξόριστους από το Παρίσι και κυρίως τον Αχμέτ Ριζά, την απαρχή της κίνησης των Νεότουρκων. Το ιδεολογικό υπόβαθρο του κινήματος των Νεοτούρκων ήταν ο «Τουρκισμός» ή «Παντουρανισμός», μία ιδεολογία κατασκευασμένη από Τουρκομάνους διανοούμενους εξόριστους από τη Ρωσία η οποία πρόσβευε την αναβίωση του κράτους του Τζέγκινς Χαν ή του Ταμερλάνου και την ένωση όλων των Τούρκων. Η κοσμική αυτή ιδεολογία ταίριαζε περισσότερο με το νέο φυλετικό εθνικισμό των αξιωματικών του νεοτουρκικού κινήματος και υπαγόρευε την εξάλειψη των μειονοτήτων στην οθωμανική επικράτεια. Η επιτυχία των Νεοτούρκων έγκειται στο ότι συνδύασαν την ιδιότητα του πιστού του Ισλάμ με την εθνικιστική ταυτότητα του Τούρκου.

Το Κίνημα των Νεότουρκων εκδηλώθηκε στη Μακεδονία τον Ιούνιο του 1908 από αξιωματικούς του Τρίτου Οθωμανικού Σώματος Στρατού και το 1909 προκάλεσε πραξικόπημα και επανάσταση. Αμέσως εγκαταλείφθηκε η ιδέα περί ελευθερίας, ισονομίας και ισότητας των πολιτών όλων των εθνικοτήτων και στα πλαίσια της υιοθέτησης της πολιτικής του εκτουρκισμού της αυτοκρατορίας, όλοι οι μη μουσουλμάνοι ήταν πλέον υποχρεωμένοι να υπηρετούν στο στρατό. Η κυριαρχία των Νεότουρκων έληξε τελικά με τη στρατιωτική ήττα της Τουρκίας το 1918, όταν η Επιτροπή Ενώσεως και Προόδου αυτοδιαλύθηκε και οι ηγέτες της δραπετεύσαν στο εξωτερικό.

Παράλληλα, η λήξη των βαλκανικών πολέμων σηματοδοτεί την οριστική αναδίπλωση των Οθωμανών από την Ευρώπη εκτός από μία μικρή περιοχή της. Η συρρικνωμένη οθωμανική αυτοκρατορία κατόρθωσε να κρατηθεί στα Στενά και να διατηρήσει σχεδόν ακέραια τη γεωπολιτική σημασία της, την οποία θα επιβεβαιώσει ο επικείμενος μεγάλος πόλεμος στη Μικρά Ασία. Όντας στα πρόθυρα της κατάρρευσης, η οθωμανική αυτοκρατορία θα συμμαχήσει με την Γερμανία, υπό τον έλεγχο της οποίας θα θέσει πρώτα το στρατό της και αργότερα το στόλο της. Η γερμανική επιρροή κορυφώθηκε με το ξέσπασμα του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, ωστόσο, όπως και στην περίπτωση της Ελλάδας, η επιλογή του συμμαχικού στρατοπέδου, που θα εξασφάλιζε τους στόχους της, ήταν ένα στοίχημα για το ποια παράταξη των Μεγάλων Δυνάμεων τελικά θα επικρατήσει. Η τελική ήττα, όμως, της Γερμανίας ανέτρεψε τους στρατηγικούς και πολιτικούς σχεδιασμούς της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας σε σχέση με τις Μεγάλες Δυνάμεις και κατέστησε σίγουρη τη διάλυσή της.

Η στρατηγική θέση της Εγγύς Ανατολής στο σταυροδρόμι των τριών ηπείρων και ο πλούτος του υπεδάφους της προσελκύουν ήδη από την περίοδο της αποικιοκρατίας την προσοχή των Μεγάλων Δυνάμεων και η αναφορά μας στο ρόλο που επιτελούσαν οι Μεγάλες Δυνάμεις κρίνεται επιτακτική και εξαιρετικά χρήσιμη για να σχηματίσουμε μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα του γεωπολιτικού πλαισίου της περιοχής.

Η Γαλλία παραδοσιακά διατηρούσε φιλοτουρκική στάση και κύριος άξονας της εξωτερικής πολιτικής της ήταν η διατήρηση της εδαφικής ακεραιότητας της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και η επέκταση της πολιτιστικής και οικονομικής κυριαρχίας της στο χώρο αυτό. Η Βρετανία στήριζε την ακεραιότητα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, ως εμπόδιο στη κάθοδο της Ρωσίας στα Στενά και τη Μεσόγειο ωστόσο η πολιτική της θα

αλλάξει το δεύτερο ήμισυ του 19ου αιώνα, από τη στιγμή που η Ιταλία και η Γερμανία συγκροτούνται σε ανεξάρτητα κράτη και αρχίζουν σταδιακά να ενδιαφέρονται για την Οθωμανική Αυτοκρατορία. Κατά τη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου πολέμου, το κύριο βάρος των βρετανικών στρατιωτικών προσπάθειών έπεσε στο μέτωπο της Εγγύς Ανατολής για να εξασφαλίσει την ακεραιότητα των κτήσεών της στην Ινδία και να εδραιώσει την κυριαρχία της στην πετρελαιοφόρα περιοχή της Μοσούλης. Μετά τον πόλεμο και με την ανάμνηση της αποτυχημένης απόβασης στην Καλλίπολη, είχε ως διακηρυγμένο στόχο τη διεθνοποίηση των Στενών και της Κωνσταντινούπολης. Όσον αφορά στο θέμα της Μικράς Ασίας και σε ποιον τελικά θα επιδικαζόταν η περιοχή της Σμύρνης, η Βρετανία δεν είχε σαφή πολιτική. Στους κόλπους της βρετανικής κυβέρνησης υπήρχε διάσταση απόψεων ως προς τη διαχείριση του τουρκικού ζητήματος. Ο Λούντ Τζωρτζ έβλεπε με κατανόηση τις ελληνικές διεκδικήσεις, ο Κώρζον υποστήριζε ότι η Τουρκία θα έπρεπε να κρατήσει ολόκληρη τη Μικρά Ασία και ο Μπαλφούρ δεν είχε διαμορφωμένη πολιτική για την περιοχή αυτή.

Η Ιταλία το 1912, με τον ιταλοτουρκικό πόλεμο και την κατάληψη των Δωδεκανήσων, εγκαινίασε τη μεσογειακή της πολιτική, παρουσιάζεται εξαιρετικά φιλόδοξη σε σχέση με το περιορισμένο δυναμικό της. Κατά τη διάρκεια του πολέμου υπέγραψε με τις Μεγάλες Δυνάμεις στο Λονδίνο την ομώνυμη συνθήκη, με την οποία καθορίζονταν οι όροι συμμετοχής της στον πόλεμο στο πλευρό της Αντάντ. Το Άρθρο 9 όριζε ότι, σε περίπτωση διαμελισμού της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, η Ιταλία θα προσαρτούσε την παράκτια περιοχή που συνορεύει με την Αττάλεια. Η ιταλική πολιτική στη Μικρά Ασία εκτός από τις πιέσεις εθνικιστικού χαρακτήρα είχε και οικονομική βάση, καθώς οι νέες αυτές κτήσεις θα απορροφούσαν το πλεονάζον ανθρώπινο δυναμικό και τα αποθέματα άνθρακα και σιταριού.

Η παραδοσιακή ρωσική πολιτική για έξοδο στα Στενά και στη Μεσόγειο μεταβλήθηκε άρδην με την Επανάσταση των Μπολσεβίκων το 1917 και την αποχώρηση από το συμμαχικό στρατόπεδο. Η κομμουνιστική Ρωσία παραιτήθηκε από τις προγενέστερες αξιώσεις της στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, διαδραμάτισε όμως, σημαντικότερο ρόλο στις εξελίξεις στη Μικρά Ασία, καθώς αποτέλεσε βασικό χρηματοδότη του Κεμάλ.

Το πιο ολοκληρωμένο πρόγραμμα το είχε η Γερμανία. Η ραγδαία εκβιομηχάνισή ώθησε το Βερολίνο να αναζητήσει νέες καταναλωτικές αγορές και η Τουρκία της προσέφερε τέτοιες πιθανότητες. Μέχρι το 1910 η Γερμανία είχε αναδειχθεί η σημαντικότερη, μετά την Αγγλία, προμηθεύτρια χώρα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Το πιο σημαντικό και ταυτόχρονα επίμαχο έργο ήταν η κατασκευή της σιδηροδρομικής γραμμής από την Κωνσταντινούπολη έως τη Βαγδάτη. Η πραγματοποίησή του θα συνέδεε τη Γερμανία με τον Περσικό κόλπο. Η στρατηγική του σημασία ενέτεινε τον πολιτικό ανταγωνισμό μεταξύ των ευρωπαϊκών δυνάμεων για τον έλεγχο της Μέσης Ανατολής. Η ήττα της Γερμανίας στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο είχε ως αποτέλεσμα τη διακοπή της γερμανοτουρκικής προσέγγισης: την θέση της στην Εγγύς Ανατολή πήραν οι δυνάμεις της Αντάντ.

Στη συνδιάσκεψη των Βερσαλλιών τα μέλη της Συμμαχίας διεξήγαγαν σειρά συνομιλιών και διαπραγματεύσεων που οδήγησαν τελικά στη σύναψη ενός πλέγματος συμφωνιών με κύριο στόχο τον διαμοιρασμό της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Το σύμφωνο της Κωνσταντινούπολης του 1915 προέβλεπε την προσάρτηση από τη Ρωσία της Κωνσταντινούπολης, της δυτικής όχθης του Βοσπόρου, της θάλασσας του Μαρμαρά με τα νησιά της, των νήσων Ίμβρου και Τενέδου, καθώς και της παράκτιας περιοχής της Μικράς Ασίας που βρίσκεται ανατολικά του

Βοσπόρου μέχρι τον ποταμό Σαγγάριο. Το 1916 υπογράφηκε η συμφωνία «Σάικς Πικό», η οποία καθόριζε τις ζώνες επιρροής μετά τον πόλεμο και τις εδαφικές προσαρτήσεις που θα εξασφάλιζαν στην ασιατική Τουρκία η Βρετανία, η Γαλλία και η Ρωσία. Στη Ρωσία εκχωρήθηκαν οι επαρχίες της Τραπεζούντας, του Μπιτλίκ, του Βαν και του Ερζερούμ, καθώς και τμήμα του νοτίου Κουρδιστάν (Η Ρωσία παραιτήθηκε από τις διεκδικήσεις της μετά την επανάσταση των Μπολσεβίκων, καταγγέλλοντας τις συμφωνίες αυτές ως ιμπεριαλιστικές). Η Γαλλία θα έπαιρνε την παράκτια λωρίδα της Συρίας, το Βιλαέτι των Αδάνων και το τμήμα της ασιατικής Τουρκίας μεταξύ Συρίας και Μεσοποταμίας και της ρωσικής ζώνης που μόλις είχε προσδιοριστεί. Η Αγγλία θα έπαιρνε τη νότια Μεσοποταμία με τη Βαγδάτη. Η μυστική αυτή συμφωνία προκάλεσε την αντίδραση της Ιταλίας, η οποία εκτός από την Αττάλεια, απαίτησε να πάρει, τη Σμύρνη, το Ικόνιο, τα Άδανα και τη Μερσίνα. Η διευθέτηση των συγκρουόμενων συμφερόντων επετεύχθη με τη συμφωνία του «Αγίου Ιωάννη της Μωριέννης» τον Απρίλιο του 1917. Η Ιταλία αποκλήρυξε τις διεκδικήσεις της στα Άδανα και τη Μερσίνα και, επομένως, αναγνώρισε τη συμφωνία «Σάικς Πικό». Σε αντάλλαγμα παραχωρήθηκε στην Ιταλία μία σαφώς καθορισμένη ζώνη στη Μικρά Ασία που περιελάμβανε το Ικόνιο και τη Σμύρνη, η οποία είχε παραχωρηθεί την ίδια ακριβώς περίοδο και στη Ελλάδα. Η τελική έκβαση του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου με τη νίκη των δυνάμεων της Αντάντ οριστικοποίησε τη διάλυση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας όμως, οι συμφωνίες διαμοιρασμού των εδαφών της έμειναν ανεφάρμοστες λόγω της εμφάνισης και κυριαρχίας του κεμαλικού κινήματος.

(Συνέχεια στο επόμενο)

Πώς είδε ο Τομ Χιούζ την Κόνιτσα και την περιοχή της το 1814

Αρχές Απριλίου 1814. Ο Χιούζ αφού αναχώρησε από το Μπεράτι, που ήταν μια πολυάνθρωπη πόλη και η οποία τον εντυπωσίασε πολύ, πέρασε από την Κλεισσούρα και κατευθύνθηκε προς την Πρεμετή. Περιγράφει κυρίως την φύση, που όπως φαίνεται τον εντυπωσίασε πολύ αλλά αναφέροντας συγχρόνως διάφορα, κατά την άποψη του αξιόλογα ερείπια και ακολουθώντας τον Αώο φθάνει στην Οστανίτσα, την Κόνιτσα, το Μαυροβούνι και η μεταφορά των εντυπώσεων εδώ τελειώνει με την περιγραφή της περιοχής του Καλπακίου.

Αφού ικανοποιήσαμε την περιέργειά μας κατηφορίσαμε στην πόλη για να ικανοποιήσουμε την πείνα μας με χονδροκομμένο καλαμποκίσιο ψωμί και αυγά και κατόπιν κατευθυνθήκαμε προς την κοιλάδα του Αώου ακολουθώντας τον ίδιο δρόμο που είχε χρησιμοποιήσει ο Φίλιππος για να αποφύγει τις Ρωμαϊκές λεγεώνες. Στα περίχωρα της πόλης συναντήσαμε έναν φτωχό δερβίση με κουρελιασμένα ρούχα, ο οποίος έκανε νεύμα προς το μέρος μου και ζήτησε ελεημοσύνη με τον πιο ταπεινό τόνο. Αφού ικανοποίησα το αίτημά του μου ψιθύρισε σ' αυτή την ακόλουθη φράση. «**Είναι ο Πασιά κακός άνθρωπος, χαλάζει τους Τούρκους**» - «**Ο βεζίρης είναι κακός άνθρωπος γιατί καταστρέφει τους Τούρκους**». Παράξενος χαρακτηρισμός για έναν Τούρκο πασά σε μια περιοχή της Ελλάδος. Το ρεύμα του ποταμού, που είναι πάντα ταχύ και ατίθασο, ήταν τώρα ενισχυμένο από το λιώσιμο των χιονιών. Τα γεφύρια χτισμένα στο ρου του είναι πολυάριθμα και όμορφα από τα οποία πολλά έχουν ανεγερθεί από τους Βυζαντινούς αυτοκράτορες και διακρίνονται από τα σημάδια με τον Ελληνικό σταυρό. Η απόσταση από την Κλεισσούρα στην Πρεμετή είναι περίπου 5 ώρες διασχίσαμε τον Βοϊούσα για να μπούμε στην πόλη από ένα ωραίο γεφύρι στο οποίο ένας δια-

κεκριμένος Τούρκος απαγχονίσθηκε πριν μια εβδομάδα γιατί πυροβόλησε έναν φτωχό Έλληνα σε καβγά σε μια ταβέρνα. Η αγχόνη ήταν στημένη πάνω στην κεντρική καμάρα και ο εγκληματίας κρεμόταν για μέρες σαν προειδοποίηση σ' όσους έρχονταν ή έφευγαν από την πόλη ότι ο βεζίρης δεν έδινε σημασία (ή)-δεν τον ένοιαζε- όποιος κι' αν ήταν, ως προς την τιμωρία των παραβατών.

Η Πρεμετή βρίσκεται σ' ένα ωραίο κοίλωμα κάτω από κάποιους από τους υψηλότετους απόκρημνους βράχους της Νεμέρτσικας όπου εδώ υψώνονται κάθετα από τις βάσεις τους, και με τα ελικοειδή τους σχήματα εκτείνονται προς τον ουρανό θυμίζοντας Αλπικά τοπία. Το χιόνι αυτή την εποχή έχει βάθος στις κορυφές και παραμένει για όλη την διάρκεια του χρόνου στα κοιλάματα. Αναρίθμητοι λύκοι λυμαίνονται την περιοχή, έναντι των όποιων καταστροφών των μοναδική ασφάλεια είναι η φοβερή φυλή των Μολοσσών σκύλων. Συναντήσαμε τον Αντονιέττι με τις αποσκευές μας ασφαλώς τοποθετημένες στο σπίτι μιας γηραιάς χήρας, το οποίο όμως, όπως όλα της περιοχής βρίσκονται ξεχωριστά και σε απόσταση από τους γείτονες. Μετά το δείπνο η οικοδέσποινα ήρθε στη σάλα με πολλή τυπικότητα και αφού είχε φιλήσει τα χέρια μας μας πρόσφερε μερικά

βραστά αυγά βαμμένα με διάφορα χρώματα, μια προσφορά συνηθισμένη μεταξύ των Ελλήνων την περίοδο του Πάσχα. Αυτά τα λαμπερά αυγά αναφέρονται συχνά σε κλασικά κείμενα. Όντας κουρασμένοι από το ταξίδι μας αποσυρθήκαμε νωρίς για ξεκούραση. Το επόμενο πρωινό κάναμε μια επίσκεψη στον Μπέη, ο οποίος κατοικούσε σ' ένα μεγάλο σεράι πάνω από την πόλη, στο οποίο ο Σαλή Μπέης κατοικούσε πριν μετακινηθεί προς το Αργυρόκαστρο. Το κτίριο ήταν διακοσμημένο με μεγαλύτερη λαμπρότητα από οποιοδήποτε είχαμε δει στο Τεπελένι. Περιελάμβανε πολύ ωραία λουτρά και ένα όμορφο κιόσκι στρωμένο με μάρμαρα, στο μέσο του οποίου ήταν ένα σιντριβάνι. Το σεράι βρισκόταν στο μέσο ενός χώρου για βοσκή ζώων και όπου εκτεταμένοι κήποι είναι προσαρτημένοι. Επίσης περικλείεται από ισχυρά οχυρά έργα αλλά πουθενά κανόνια δεν ήταν ακόμη τοποθετημένα. Ο Μπέης ακολουθούμενος από την φρουρά του μας συνόδευσε στην επιστροφή μας στην πόλη, της οποίας το μόνο άξιο αναφοράς είναι ένας απομονωμένος μεγάλος βράχος στην αριστερή όχθη του ποταμού· φαίνεται να είναι 60 πόδια ψηλός και 300 πόδια στην περιφέρεια της βάσης του. Στην κορυφή του φαίνονται ερείπια αρχαίων πύργων, μολονότι είμαστε ανυπόμονοι να ανέβουμε και να ικανοποιήσουμε την περιέργειά μας, ούτε σχοινί, ούτε σκάλα μπορούσε να παρασχεθεί γι' αυτόν τον σκοπό. Εν τέλει ένας νεαρός Αλβανός, περίπου 12 ετών ανέλαβε να σκαρφαλώσει την απότομη πλευρά, χωρίς βοήθεια, πλην των χεριών του και των ποδιών του. Αυτή την αγγαρεία εκπλήρωσε με φανερή ευκολία, αναρριχώμενος στο βράχο και υποστηριζόμενος από λίγες ρίζες και βλα-

στούς που αναπτύσσονται κατά μικρά διαστήματα. Από την περιγραφή του όλη η κορυφή περιβάλλεται από κατερειπωμένο τείχος στο εσωτερικό του οποίου υπάρχει ερειπωμένο παρεκκλήσι και δεξαμενή ή στέρνα για νερό. Κατά πάσα πιθανότητα είναι ένα μικρό φρούριο χτισμένο στην εποχή της Ανατολικής Αυτοκρατορίας.

Αφού ανεβήκαμε στ' άλογά μας σ' αυτό το σημείο και με την άδεια του ευγενικού οδηγού μας, προχωρήσαμε για περίπου 2 ώρες στην αριστερή όχθη του Βοϊούσα, στην συνέχεια τον διαχίσαμε από μια κομψή γέφυρα με τρεις καμάρες και σύντομα μπήκαμε σε μερικά από τα πιο υπέροχα τοπία που η φύση μπορεί να παρουσιάσει στον ταξιδιώτη. Η βλάστηση σ' αυτές τις βαθουλωτές κοιλάδες που καλύπτονται με κάθε είδους όμορφου θάμνου και η πλούσια χλόη ήταν τέλεια σ' αντίθεση με τις χιονισμένες κορυφογραμμές των βουνών. Μερικές φορές τα μονοπάτια στένευαν και ο δρόμος κλεινόταν μεταξύ δύο τοίχων δυσκολεύοντας το μάτι να φθάσει τις απρόσιτες κορυφές άλλες φορές επικείμενοι βράχοι και γκρεμοί στην μια πλευρά, να δημιουργούσα την όμορφη καμπυλογραμμή των λόφων στην άλλη πλευρά. Για πολλά μίλια συνεχίζεται εναλλακτική διαδοχή αυτών των μεγάλων φυσικών θεάτρων, το ημικυκλικό κοίλωμα να είναι εναλλακτικά στην δεξιά και αριστερή πλευρά, ενώ ο ατίθασος ρους του Αώου πέφτει από βράχο σε βράχο σαν να ήταν μια σειρά από συνεχόμενους καταρράκτες.

Εδώ και εκεί μια όμορφη γραφική γέφυρα πρόσθετε ένα νέο χαρακτηριστικό σε αυτές τις ρομαντικές σκηνές, ένας ορεινός καταρράκτης κατέβαινε αφρίζοντας και έπεφτε στο μονοπάτι, και χωριά εμφανίζονται πάνω σε

βραχώδη υψώματα που μοιάζουν ν' αψηφούν κάθε χέρι εκτός αυτού που ελέγχει τον κεραυνό. Μερικά από αυτά αυτή την στιγμή ήταν εγκαταλειμμένα από τους κατοίκους τους λόγω της πανώλης η που εξαπλωνόταν σ' όλη την περιοχή, την οποία φέρανε περιπλανώμενοι γύφτοι. Σε αρκετές περιπτώσεις είδαμε τους ανθρώπους που είχαν κατέβει στις πεδιάδες και άφησαν τους ασθενείς στα χωριά τους· αυτά φυλάσσονταν με περιφρόνηση για να αποτραπεί η επικοινωνία, ενώ οι υπόλοιποι είχαν στρατοπεδεύσει σε σκηνές και καλύβες από κλαδιά των δένδρων.

Μετά από μια πορεία 7 ωρών φθάσαμε κοντά στην κάποτε πυκνοκατοικημένη πόλη, την Οστανίτσα. Σε απόσταση 2 περίπου μιλίων περάσαμε ένα μεγάλο ποτάμι που ονομάζεται Σαραντάπορος, από μια μονότοξη γέφυρα με τόσο απότομη κλίση ώστε σκεφθήκαμε ότι θα ήταν φρόνιμο να κατέβουμε από τα άλογα μας. Αυτό το ρεύμα ρέει στο Βοϊούσα, και κοντά στη σμίξη σχηματίζει με αυτό τον ποταμό μια πανέμορφη χερσόνησο, η οποία με μεγάλη πιθανότητα είναι η Αρχαία Κάστρα Πύρρου στην οποία έφθασε ο Φίλιππος κατά την πρώτη ημέρα της υποχώρησής του από τον Φλαμίνιο, μετά την ατυχή ήττα του στα στενά της Κλεισσούρας. Αυτή η χερσόνησος είναι μια όμορφη προεξοχή που βρέχεται από τον καθένα από τους ποταμούς και στην κορυφή υπάρχουν απομεινάρια από ό,τι φαίνεται να είναι αρχαίες οχυρώσεις, τίποτε δεν ξεπερνά την ομορφιά της θέας από εδώ και πέρα προς την κοιλάδα του Αώου, παρότι το υπέροχο βραχώδες τοπίο από πάνω ντυμένο με πυκνό δάσος είναι ελάχιστα κατώτερο. Οι οροφές αυτού του αρχαίου φρουρίου ήταν καλυμμένες με χλοοτάπητα λεπτό σαν μετάξι

κοσμημένο με χιλιάδες άγρια λουλούδια που αναμειγνύουν τις διάφορες αποχρώσεις τους. Αφού διασχίσαμε τον Βοϊούσα φθάσαμε στα γραφικά ερείπια μιας παλαιάς Ελληνικής εκκλησίας μισοκαλυμμένης από κισσό και ανεβήκαμε τον απόκρημνο λόφο πάνω στον οποίο βρίσκεται η Οστανίτσα. Τώρα είναι μια φτωχή πόλη και μόλις μετά βίας έχει 300 σπίτια. Αλλά η τοποθεσία είναι εξαιρετική. Πρέπει να υπήρξε εξαιρετικά πολυάνθρωπη και μεγάλη γιατί μέτρησα κοντά είκοσι εκκλησίες, οι οποίες φαίνεται να έχουν ερειπωθεί και εγκαταλειφθεί εδώ και μερικούς αιώνες. Από τους κατοίκους του χωριού συναντήσαμε αγένεια περισσότερη από ότι είχαμε εμπειρία στο υπόλοιπο ταξίδι μας και με δυσκολία καταφέραμε να βρούμε ένα κατάλυμα. Υπήρξε προσποίηση ότι ο κοτσαμπάσης ήταν απών και μετά από πορεία μισής ώρας περίπου βρήκαμε μια άθλια καλύβα πολύ χειρότερη από μια ιρλανδική καμπίνα. Εμείς ανεβήκαμε στο πάνω πάτωμα από μια σπασμένη σκάλα και ο κ. Πάρκερ κόντεψε να σπάσει το πόδι του πέφτοντας μέσα από το σάπιο πάτωμα στον από κάτω στάβλο. Αυτό ήταν που με μεγάλη δυσκολία καταφέραμε να βρούμε δυο στέρεες θέσεις ν' ανοίξουμε τα στρώματα. Κι' άλλοι ταξιδιώτες επίσης είχαν παραπονεθεί για παρόμοια κακή συμπεριφορά σ' αυτό το μέρος. Του κ. Τζόουνς του είχαν αρνηθεί εντελώς την είσοδο και έμαθε ότι 4 στρατιώτες, που ανήκαν στον βεζίρη, είχαν δολοφονηθεί μόλις μερικές μέρες πριν την άφιξη του.

Καθώς δεν υπήρχε τίποτε εδώ να μας παροτρύνει να μείνουμε, εκκινήσαμε με την ανατολή του ήλιου, το επόμενο πρωί, και προχωρήσαμε μέσω μιας πολύ γραφικής και

ωραίας εξοχής στην μεγάλη πεδιάδα της Κόνιτσας, της οποίας η πόλη βρίσκεται 4 περίπου ώρες βορειοανατολικά της Οστανίτσας. Βρίσκεται στις ρίζες ενός μεγαλοπρεπούς φαραγγιού, το οποίο σχηματίζει από την μια μεριά ένα βαθύ στενό από όπου ένας ορμητικός ποταμός, που λέγεται Βοϊδομάτης ή το «μάτι του βοδιού» συνεισφέρει τα νερά του στον Βοϊούσα. Τα βουνά από την άλλη πλευρά αυτού του χάσματος είναι πολύ μεγαλύτερα και σχηματίζουν μια ωραία καμπυλότητα ακριβώς παρόμοια με το εξωτερικό ενός τεράστιου Ελληνικού θεάτρου. Αυτή η ομοιότητα σ' αυτή την απόσταση είναι αξιοσημείωτα καταπληκτική και σταθερά και τράβαγε την προσοχή μας καθ' όλη την διάρκεια της χθεσινής πορείας.

Η Κόνιτσα στέκεται στο βορειοανατολικό τέλος της μεγάλης τριγωνικής πεδιάδας, βρισκόμενη όμορφα πάνω στην καμπυλότητα ενός βουνού, του οποίου η κορυφή είναι στεφανωμένη με ό,τι έχει απομείνει από ένα ερειπωμένο κάστρο: στα νότια της ακρόπολής του είναι ένα βαθύ χάσμα μεταξύ βράχων οι οποίοι ελάχιστα υπολείπονται ακόμη κι' αυτού της Κλεισούρας ως προς το σκοτεινό τρόμο της αβύσσου. Αυτό το στενό είναι συνδεδεμένο από την άλλη πλευρά με μια ωραία οροσειρά, σκαλισμένη σε αμφιθεατρικό σχήμα, το οποίο είχε τραβήξει χθες πολύ την προσοχή μας. Το σύγχρονο όνομα του είναι Πάπιγκο, είναι δύσκολο να ορίσεις το αρχαίο όνομα. Ίσως είναι το βουνό Λίγκος πάνω από το οποίο, σύμφωνα με τον Λίβιο, ο Βασιλιάς Φίλιππος υποχώρησε στην Θεσσαλία, όταν διέφυγε μπροστά από τον Ρωμαίο ύπατο. Ο Μακεδόνας μονάρχης κατηγορήθηκε πολύ από αυτόν τον ιστορικό για την καταστροφική

υποχώρηση, εφόσον αν είχε αντισταθεί ακόμα και με μερικές εκατοντάδες ανδρών ενάντια στον εχθρό που τον καταδίωκε ανάμεσα στα τρομερά στενά αυτών των ορεινών περιοχών θα είχε όχι μόνον μπορέσει να αποτρέψει την προέλαση του εχθρού αλλά πιθανώς να είχε εκμηδενίσει το μεγαλύτερο μέρος του στρατού του εχθρού του.

Η Κόνιτσα είναι ένα από τα καλύτερα δείγματα μιας Αλβανικής πόλης που είδαμε: τα σπίτια είναι ξεχωρισμένα κατά το μεγαλύτερο μέρος και οι αυλές τους είναι δενδροφυτευμένες, ένα ωραίο φαινόμενο δίνεται στην εξωτερική της όψη. Έχει 5.000 κατοίκους, εκ των οποίων τα δύο τρίτα περίπου είναι μωαμεθανοί. Είναι μια επισκοπή, αλλά ο επίσκοπος παίρνει τον τίτλο του από την Βελλά, όπως αυτός του Αργυροκάστρου τον παίρνει από την Δρυινούπολη. Το παζάρι είναι ιδιαίτερα επιτυχημένο και οι κατοικίες είναι γενικά εξαιρετικά καλές, πετρόχτιστες με πλακοστρωμένες στέγες. Αμέσως πήγαμε στο μεγάλο σεράι του βεζίρη και αποδώσαμε τα σέβη μας στον Αλβανό κυβερνήτη, ένα αξιόλογο άνδρα προχωρημένης ηλικίας, πολύ στενός και έμπιστος φίλος του Αλί. Τον βρήκαμε να παίρνει το βραδινό του με έναν Τούρκο δερβίση και άλλους 6 Αλβανούς φίλους του, ντυμένους με τις προβιές τους και τρώγοντας με ξύλινα κουτάλια μια πηχτή σούπα με ρύζι. Μας υποδέχθηκαν με μεγάλη εγκαρδιότητα και ήταν τόσο πιεστικοί προς εμάς για να συμμετάσχουμε στο δείπνο τους που η κοινή ευγένεια μας ώθησε να καταπιούμε μερικές κουταλιές από την φρικτή σούπα. Όταν εκφράσαμε την επιθυμία να επισκεφτούμε τα ερείπια του αρχαίου φρουρίου, ο αγάς έστειλε τρεις φρουρούς του να μας οδηγήσουν

μέχρι επάνω στο λόφο. Εμείς ανεβήκαμε από ένα ελικοειδές μονοπάτι και καθώς πηγαίναμε μαζέψαμε πολλούς όμορφους κρυστάλλους χαλαζία, για τους οποίους το βουνό είναι φημισμένο· βρίσκονται σε μεγάλη αφθονία μετά από έντονη βροχόπτωση αποκομμένοι από την βάση και καθώς βρίσκονται αναμεμειγμένοι με χαλίκια διακρίνονται εύκολα από την λαμπρότητά τους. Είναι ιδιαίτερα διάφανοι και καθαροί, ξεπερνώντας ακόμη τα φημισμένα διαμάντια της Αλεσόν σε λαμπρότητα και μοιάζουν με αυτά σε μορφή.

Πάνω σε ένα βραχώδες ύψωμα, ακριβώς πριν φθάσουμε στην κορυφή του βουνού, παρατηρήσαμε μια αρχαία Ελληνική εκκλησία αφιερωμένη στην Αγία Βαρβάρας αλλά το ίδιο το ερειπωμένο φρούριο τίποτε το αξιόλογο δεν περιείχε για παρατήρηση, είναι πιθανόν ένα από αυτά με τα οποία ο Ιουστινιανός κάλυψε την χώρα για να αμυνθεί έναντι των Ούννων και των Σλαβονικών φυλών, τα οποία την εποχή του άρχισαν να λυμαίνονται την Ανατολική Αυτοκρατορία, αλλά ούτε εδώ ούτε στην ίδια την πόλη μπορέσαμε να ανακαλύψουμε το ελάχιστο απομεινάρι από κάποιο αρχαίο Ελληνικό κτίριο. Παρόλα αυτά αποζημιωθήκαμε αδρά για τον κόπο της ανόδου (στην κορυφή) από την καταπληκτική πανοραμική θέα την οποία το βουνό μας έδωσε την ευκαιρία να απολαύσουμε.

Καβαλήσαμε τα άλογα μας στους πρό-

ποδες του λόφου και περάσαμε απέναντι το βαθύ φαράγγι με μια μεγάλη αλλά τραχιάς κατασκευής ξύλινη γέφυρα που ένωνε τις όχθες του ποταμού. Σε λιγότερο από 3 ώρες ξαναπεράσαμε τον Βοϊούσα και ακολουθώντας νοτιοδυτική κατεύθυνση πάνω από μια λοφώδη περιοχή φθάσαμε αργά το βράδυ στο Μαυροβούνι ή Μαύρο-Βουνό, του οποίου η ονομασία προέρχεται από την φύση του εδάφους που του δίνει μια πολύ σκοτεινή και ζοφερή εμφάνιση. Στην κορυφή βρίσκεται ένα μικρό χωριό όπου κοιμηθήκαμε αλλά ξεκινήσαμε πάλι το επόμενο πρωί πριν ο ήλιος ανατείλει. Ικανοποιηθήκαμε από το ωραίο σεληνόφως και τα τραγούδια των αηδονιών που αντηχούσαν όμορφα στην ησυχία της νύχτας. Μετά την πάροδο μιας ώρας περάσαμε ανάμεσα από δυο μικρές λίμνες και λίγο αμέσως μετά φθάσαμε στην ωραία πεδιάδα του Καλπακίου και στην οποία υπάρχουν πολυάριθμα χωριά και ένα νέο χάνι κατασκευασμένο από τον βεζίρη. Σ' αυτή την περιοχή βρίσκονται τα ερείπια της πόλης της Βελλάς (που είναι) η μητρόπολη της Κόνιτσας.

Από το βιβλίο του Th. Hughes, "Travels in Sicily, Greece and Albania, v2", London 1820.

Επιμέλεια: ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΔΗΣΙΟΣ

Η αρκουδοφωλιά

ΕΙΡΗΝΗ ΚΙΤΣΙΟΥ

Έσπρωξα απαλά το μισάνοιχτο φύλλο της τζαμόπορτας και μπήκα. Το δωμάτιο όπως πάντοτε δροσερό, σαν να έριχναν εκείδά, σκιά του δάσους βελανιδιές. Ο χρόνος κι η αρρώστια όμως είχαν αλλοιώσει τη γραφικότητά του, έμοιαζε τώρα με αιγυπτιακό τάφο, καθώς εκείνος, νέος ακόμα στα χρόνια, ανήμπορος, πεσμένος στο στρώμα μετρούσε τις μέρες του στο στενό ντιβανάκι, δίπλα στο παραθύρι.

Σάσισα από την τόση ασπρίλα των σεντονιών, τη χυδαία αντίθεσή τους με τα βαλσαμωμένα πουλιά, τα δέρματα στο πάτωμα, τις ελαιογραφίες σε ξύλο φλαμουριάς των άγριων ζώων που κρέμονταν στους τοίχους· κι ένοιωσα να χάνω τις δυνάμεις μου, όταν χλωμός σαν κηροπάνι με υποδέχτηκε χαμογελώντας πικρά. Άμα του έδειξα για να τον ενθαρρύνω, τις αποσκευές μου παρατήρησα, ωστόσο, ότι χάρηκε λιγάκι. «Θα μείνω εδώ, μαζί σου» του λέω στη συνέχεια, σαν να επρόκειτο να ζήσει αιώνες. Δεν είπε τίποτα, ούτε καλά, ούτε κακά, μόνο χείδεψε με στοργή τα μαλλιά το πρόσωπό μου όταν γονάτισα μπροστά στο κρεβάτι.

Τα χέρια του φίνο σμυριδόχαρτο άλλοτε, απ' την κόφτρα και το τσεκούρι, τον υποκόπανο του ντουφεκιού, φάνταζαν τώρα χέρια διανοούμενου, άπραγου ακαμάτη. Τα πήρα μέσα στα δικά μου και μείναμε έτσι σιωπηλοί ώρα πολλή, αυτό που ούρλιαζε μέσα μου το παράκωσα να μην ακούγεται.

Η μάνα μου που είχε εκείνο τον καιρό τη δυστυχία και τον πόνο παραμάσκαλα,

τους οδυρμούς πρόχειρους, παρακινούμενη απ' όλα αυτά, έσκουξε δυνατά· σέρνοντας κατόπιν τη φωνή της με τρόπο Λυδικό μουρμούρισε μερικά λόγια ακαταλαβίστικα. Μα άξαφνα, σα να ντράπηκε για το φανερωμένο πάθος της, σώπασε κι έτσι το τραγούδι το τραγουδισμένο σ' αυτόν τον αρχαίο ρυθμό, φάνηκε ευθύς μισοτελειωμένο, τυραννισμένο μόνο από δοκιμές. Ρίχνοντάς της αυτός τότε βλέμματα συμπονετικά της έκανε νόημα με το κουρασμένο χέρι του να φύγει από το προσκέφαλό του: «Δεν ήρθε ακόμα η ώρα μου, ξεκουράσου» της ψιθύρισε.

Έμεινα πλάι του, δίχως να λείψω στιγμή, τρία μερόνυχτα, ως το τέλος. Από το παράθυρο με τις σιδεριές (μόνο αυτό από τα τέσσερα του δωματίου δεν είχε σκούρα παραπετάσματα) παρατηρούσε συνεχώς, σε διαφορετικές εκδοχές, ανάλογα με την ώρα, όπως ο Χοκουσάι το ιερό όρος Φούτζι, τις κορυφές των βουνών: Πράσινες, γαλάζιες και λιλά. Το βλέμμα του πλανιόταν πάνω τους γεμάτο λαχτάρα, έμοιαζε να ψάχνει απεγνωσμένα, τα μονοπάτια που κάποτε πρωτοχάραξε.

Το πρωί της τρίτης μέρας, τον κυρίευσε μεγάλη ανησυχία, γύρεψε με την επιμονή παιδιού κακομαθημένου, να δει νεογέννητο κατσικάκι και το πουλάρι του Ανέστη του γείτονά μας, που είχε αψύ, νευρικό χαρακτήρα και του 'κανε γούστο να το βλέπει να πίνει νερό – το 'πινε σαν άνθρωπος από την πέτρινη βρύση στο σταυροδρόμι μας, ποτέ δεν έσκυβε σε ποτίστρα. Με χαμηλωμένα βλέφαρα λες κι είχε ένοχη

τη συνείδησή του, ζήτησε, επίσης, μετρημένη με τη μεζούρα μπαρούτη και σκάγια, να γεμίσει δύο φυσέκια – και ποιος δεν το 'ξερε, πως ήταν πρώτης τάξεως κυνηγός, κι από τους καλύτερους ψαράδες.

Όταν στα τελευταία άρχισε να παραλογίζεται με μάτια ορθάνοικτα και φωνή καθαρή, πέρασαν έξω από το παραθύρι του – η μάνα κι εγώ δεν πήραμε είδηση κι ας είχαμε τα μάτια μας δεκατέσσερα – με την επισημότητα των παρελάσεων: Κοπάδια με αγριοκάτσικα, φερμένα απ' τους χαλιάδες και τις ξερολιθιές της Γκαμήλας, λαγοπόδαρα της τρεχάλας άφανα, αγριογούρουνα που τα λάχτισε η παγάνα* μπεκάτσες του Νοέμβρη, αγριόπαπιες. Φορτηγά αυτοκίνητα ύστερα των τρεισήμισι τόνων, φορτωμένα ως τα μπούνια ξυλεία, πλάκες δρυός και καρυδιάς, κυπαρισσόξυλα απ' τα νεροπρίονα για ταρσανάδες. Μηλιές του είδους golden, ροδακινιές στ' άνθη τους* πεζόβολοι και πλεμάτια με ψάρια του Αώου, τριάντα στρέμματα σπαρμένα σιπάρι.

Η καρδιά του πήγαινε απ' τη μια αγάπη στην άλλη σαν τύμπανο μεγάλο, με μεμβράνη από δέρμα μοσχαριού με συχνά glissandi και ρολαρίσματα, χτυπούσε συνεχώς στον ίδιο ρυθμό, σε τονικό ύψος χαμηλό, στη νότα πάντοτε του ντο. Μαγεμένος, ο δύστυχος, άπλωνε τα χέρια του ν' αγγίξει αυτόν τον κόσμο που τον αποχαιρετούσε. Την ίδια ώρα σε μια ξαφνική αναλαμπή του πνεύματός του έσφιξε το χέρι μου και βάζοντας στην μπάντα περηφάνια και θάρρος περίσσιο, ικέτευε: «Σώσε με, Σώσε με». Μα τούτο δω δεν κράτησε παρά ελάχιστα, κι ύστερα απλώθηκε μια ησυχία μυστήρια – οι βολ-

βοί των ματιών του έμοιαζαν να μη ξέρουν από πού να κρατηθούν.

Μαντεύοντας το τέλος έσκυφα κι ακούμπησα, χωρίς καθόλου να διστάσω, το αφτί μου στο στήθος του για να αφουγκραστώ. Το tempo της καρδιάς του ήταν τώρα αργό, η μουσική της adagio του Britten, τύμπανο και βιολοντσέλο. Στις σιωπές του τυμπάνου – όλο και μεγάλωναν – σε ξάφνιαζε η αταξία του Βιολοντσέλου με την παραφορά του και τις ανώφελες υφέσεις. Άκουγα με τη δίψα λες του παιδιού για παιχνίδια πρωτότυπα, την αφέλεια του νέου μπρος στις μοίρας τα γραμμένα. Και σαν να μην καταλάβαινα τι σημαίνει η απώλεια ενός ανθρώπου, γοπευόμουνα από την έντονη αίσθηση του κινδύνου, την ιδέα του ίδιου του θανάτου. Στη θέση αυτή έμεινα εντέλει ως την ώρα που η τσόχνη άκρη της μπαγκέτας άγγιξε ανεπαίσθητα για τελευταία φορά, μετά από μια οδυνηρή μακρά σιωπή τη μεμβράνη του τυμπάνου. Έπειτα, ενώ τα χαρακτηριστικά του προσώπου του έσπελναν ακόμα μηνύματα ζωής κατά κύματα, που σιγά – σιγά έσβηναν κι αυτά για πάντα, τούτο το δωμάτιο που ο ίδιος ονόμαζε σκάζοντας στα γέλια, αρκουδοφωλιά, φάνηκε σε μένα ολωσδιόλου ξένο.

Οι ελαιογραφίες των άγριων ζώων – παλαιότερα δημιουργήματα δικά μου όλες τους – μου προκαλούσαν τώρα πνιγερή θλίψη, λες κι οι σκιές των αγριμιών που έμοιαζαν με μαύρο καπνό, ξεχύνονταν απ' τους πίνακες στην ατμόσφαιρα και γέμιζαν τον τόπο γκρίζα καταχνιά. (Η γοητεία της τέχνης του Αντονέλο ντα Μεσίνα – αντέγραφα, ανίδεος καθώς ήμουν τότε τις φωτοσκιάσεις του πιστά – είχε παρέλθει ανεπιστρεπτή). Η παραγεμισμένη

με άχυρο νυφίτσα που σπόλιζε ανέκαθεν μια γωνιά της κάμαρας, μου φαινόταν τούτες τις στιγμές, πως έδειχνε τα δόντια της με άγρια κι επιθετική διάθεση, και σαν να μην αρκούσαν όλα αυτά, τα βαλσαμωμένα πουλιά της δρύινης βιτρίνας μεταμόρφωσαν μέσα σε λίγη ώρα, με τα ψεύτικα, χωρίς υπεροψία κι αγριάδα μάτια τους, το γεμάτο εκπλήξεις δωμάτιο των παιδικών μου χρόνων, σε μουσείο, που η άχρωμη κι ανούσια ζωή του δεν έχει νόημα. Μα το χειρότερο απ' όλα ήταν πως καθώς τα λεπτά και τα δευτερόλεπτα περνούσαν, πάνω εκεί στο ντιβανάκι, το σώμα του άρχισε να μοιάζει με αντικείμενο, που το είχαμε ξεχάσει τάχα όλη τη νύχτα έξω στην πάχνη, και το φέραμε μόλις τώρα στο δωμάτιο, παγωμένο.

Στο τέλος, αυτός που πριν λίγο ήταν άνθρωπος κανονικός, πήρε την όψη κέρινου προπλάσματος. Φάνταζε, μάλιστα, δημιούργημα εργαστηρίου κάποιου ατάλαντου γλύπτη, ανίκανου να παρατηρεί με προσήλωση τη φύση και τα φαινόμενα, που του λείπει εντελώς το ένστικτο, η φυσική δικαιοσύνη που φωλιάζει στην καρδιά μας. Τούτος δω ο μπαγαπόντης, λοιπόν, εκτός των άλλων του είχε σκαλίσει χαμόγελο ίδιο μ' εκείνα τα πικρά, τα αινιγματικά της Αναγέννησης* σαν κι αυτά που χάραζε ο Ντονατέλο, αν έχετε ακουστά, όταν ήταν στις δόξες του, ή ο παλικαράς με το αρκεβούζιο, ο χρυσικός, που οι πολυλογίες και τα παινέματά του για την χρυσή του αλατιέρα ταιριάζουν περίφημα στην παροιμία «Γιάννης κερνάει, Γιάννης πίνει!» Εντέλει είναι, πράγματι, άξιον απορίας το πόσο ένα τέτοιο χαμόγελο περιωπής, σαν να λέμε, δεν ταίριαζε στον δικό μας απλό άνθρωπο.

Το σύστημα αυτού του άξεστου, δουλεύοντας αργά και μεθοδικά κατάφερε τελικά, αφού υπονόμεισε πρώτα την ψυχραιμία μου, να κλονίσει και τα νεύρα μου. Έτσι ώστε όσο περισσότερο το μελετούσα, τόσο αυτή η κατάσταση μ' έφερνε σε απόγνωση. Ώσπου μ' έπνιξε ένα τέτοιο παράπονο, που για πολλή ώρα δεν μπορούσα με καμία δύναμη να επιβληθώ στον εαυτό μου. Σαν ήρθα στα συγκαλά μου ύστερα όμως, αποφάσισα με πρωτοφανή αλαφράδα, τι παράξενο σ' αλήθεια, να διορθώσω εγώ ο ίδιος την κακοτεχνία: Αφού πρώτα, με μια ανόητη δικαιολογία απομάκρυνα όλες τις γυναίκες που στέκονταν γύρω από το ντιβάνι, παριστάνοντας τις μοιρολογίστρες, πήρα απ' την κασετίνα μουκάρβουνο και σχεδίασα στο λευκό πανωσέντονο τη νεκρική μορφή του σύμφωνα με το γούστο της καρδιάς μου. Έτσι που μόνο ένας μοναχικός καλλιτέχνης με την ειλικρίνεια και τις γνώσεις του μπορεί. Έπειτα αφού το φύλαξα στο σάκο μου, επέτρεψα στις μαυροφόρες, να συνεχίσουν τη δουλειά τους, τη σύμφωνη με την θέληση της μάνας μου. Εντέλει αποτύπωσα αυτό το σχέδιο του σεντονιού με λάδι πάνω στο μουσαμά μου, μόνο σαν πέρασε κάμποσο διάστημα από τότε κι ήρθε εν τω μεταξύ και η ώρα η κατάλληλη.

Το πορτραίτο τούτο δω του πατέρα μου βρίσκεται αυτή τη στιγμή τοποθετημένο στην ανατολική πλευρά του εργαστηρίου μου ανάμεσα σε τοπία που τα βουνά τους μακρινά, ασαφή σαν φρύδια, μαρτυρούν την απόσταση που μας χωρίζει.

Αθήνα, 4-7-2012

ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΕΣ ΘΡΗΝΩΔΙΕΣ

Γράφει ο ΚΩΣΤΑΣ ΑΡ. ΠΥΡΡΟΣ

Πολύς και μεγάλος θόρυβος γίνεται για το μέλλον των παιδιών μας και ακούγονται, κατά τη γνώμη μου, άκριτες τοποθετήσεις και εκτός ουσίας χαρακτηρισμοί των περιστάσεων, τόσο του παρόντος, όσο και του μέλλοντος, κυρίως όμως του παρελθόντος.

Παίρνοντας σαν αφετηρία και κριτήριο την «ευδαιμόνα» μεταδικτατορική περίοδο που βιώσαμε, από πολλούς ακούγεται και σε κάθε περίπτωση, υπονοείται ότι περάσαμε από τον «απωλεσθέντα παράδεισο» σε μία αδυσώπητη και αδήρητη, χωρίς διέξοδο και επιστροφή περίοδο.

Επίσης εμφανίζεται σαν αδιαμφισβήτητα καταστροφική η δύσκολη περίοδος που ζούμε για το μέλλον και κυρίως για την ποιότητα και τις συνθήκες διαβίωσης μέσα σε μία μελλούμενη κοινωνία που θα προκύψει και θα αφορά κύρια στις νεώτερες γενιές.

Αν ψύχραιμα και με ορθοφροσύνη στραφούμε προς το κοντινό παρελθόν θα δούμε ότι πέρα απ' τον άφρονα καταναλωτισμό και την κακά εννοούμενη υλική ευδαιμονία, συνωθούνταν στην καθημερινότητά μας αποπνικτικές αυθεντίες, απρόσβλητες απαξίες, αμετακίνητα δεδομένα και απόλυτη περιθωριοποίηση αρχών, αξιών και ιδεολογιών (με την ουσιαστική έννοια του όρου). Αυτές καθοδηγούσαν πιεστικά και τα οράματα της νεολαίας μας.

Αν λοιπόν τώρα, πολύ όψιμα, μιλούμε για υποθήκευση και καταστροφή του μέλλοντος των παιδιών μας, οφείλουμε να ξεκαθαρίσουμε τι εννοούμε με αυτό.

Έχω την άποψη πως το βασικό έλλειμμα που φορτώσαμε στα παιδιά μας είναι η αδυναμία που τους κληροδοτήσαμε, μέσα από τη διαστρέβλωση καθοριστικών για τη ζωή αξιών, να εντοπίσουν «τα καλά και συμφέροντα ταις ψυχαίς» τους.

Και τί σημαίνει αυτό με καθημερινά λόγια:

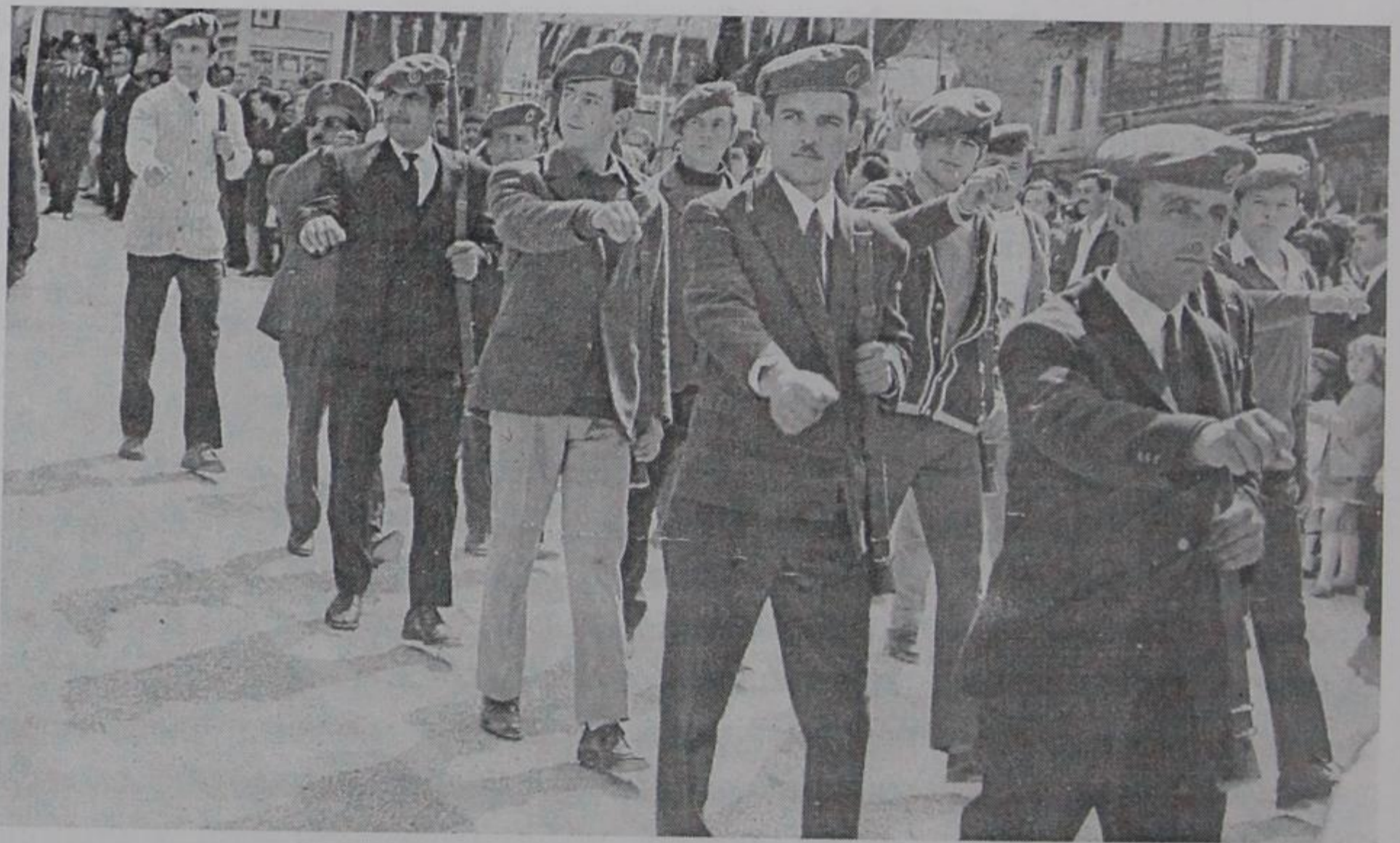
Να καταλαβαίνουν οι άνθρωποι και ασφαλώς οι νέοι ότι η εσωτερική ισορροπία, η ουσιαστική πνευματική καλλιέργεια, η κατανόηση της σχετικότητας πολλών «οιονεί» αξιών (δυνάμεως, πλούτου, υπερφίαλης ματαιοδοξίας) συμβάλλουν πρωταρχικά στην ποιότητα της ζωής και προηγούνται από τα τόσα άλλα που απερίσκεπτα μεγαλοποιήσαμε και σχεδόν αποκλειστικοποιήσαμε σαν μεγέθη.

Συνέπεια αυτής της ιεράρχησης τόσο στη χώρα μας όσο και ατυχώς παγκόσμια με διάφορες εκφάνσεις ή παραλλαγές, είναι η σημερινή ΚΡΙΣΗ, που ασφαλώς δεν έπεσε στη λαμπερή παγκοσμιοποιημένη κοινωνία μας σαν «κεραυνός εν αιθρία». Αρκετοι, χαρακτηριζόμενοι, υπερβολικοί, εξωπραγματικοί, ακραίοι, απροσάρμοστοι κοινωνικά και

άλλα βαρύτερα, προέβλεπαν από αρκετά χρόνια τη σχεδόν νομοτελειακή αυτή εξέλιξη. Σκόπιμα παραμερίστηκαν, αγνοήθηκαν από τους κυρίαρχους «συνωμότες της μετριότητας» και λοιδορήθηκαν. Τώρα με έλλειψη ντροπής και αυτοσεβασμού οι υπερφίαλοι αναμασούν τα λόγια εκείνων που τότε αγνοούσαν.

Όσο τώρα για τους νέους που δυσκολεύονται να εξοικειωθούν με τις καινούργιες συνθήκες και να πλησιάσουν την πραγματική δική τους υπευθυνότητα, νομίζω ότι από τη μια, όσοι επαναστατούν και τα βάζουν με τους μεγάλους ας σκεφθούν ότι πολλές από τις υποχωρήσεις και τα λάθη των γονέων έγιναν (καλά ή κακά) για χάρη τους. Επί-

σης ότι τα αποτελέσματα του καταναλωτισμού που τόσο επιπόλαια καρπώθηκαν και που συνεχίζουν, είναι καιρός να τα απορρίψουν και να στραφούν στις πραγματικές αξίες. Πέρα απ' αυτά και μόνο η δύναμη της νεότητάς τους και η ανάγκη να δουν με καθαρό μυαλό πράγματα που ήταν θολά και δυσκολεύονταν ή δεν τους άρεσε να καταλάβουν, θα τους οδηγήσει να στηριχθούν στα δικά τους πόδια, να βρουν και να ανοίξουν μόνοι τους δρόμους αντάξιους της προσπάθειας και των πραγματικών επιθυμιών τους. Όχι των πλασματικών και κατασκευασμένων αξιών του συστήματος που καταρρέει παρά τις απελπισμένες προσπάθειες συντήρησης και παλινόρθωσής του.

Κόνιτσα. Διμοιρία Τ.Ε.Α. σε παρέλαση 25-3-71

(Φωτ. αρχ. Ι. Πολύζος)

ΜΝΗΜΕΙΩΔΕΣ ΒΙΒΛΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΕΣ ΟΙΚΟΔΟΜΟΥΣ

ΧΑΡΙΛΑΟΣ Γ. ΓΚΟΥΤΟΣ

Κατά την περίοδο 1760-1860 τουλάχιστον, πολλοί από τους άρρενες κατοίκους των περισσότερων χωριών της επαρχίας Κόνιτσας βιοπορίζονταν εργαζόμενοι ομαδικά ως οικοδόμοι σε τόπους κοντινούς ή μακρινούς, όπου και διέμεναν για λίγους μήνες ή για μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα. Ένεκα τούτου και επειδή ήδη οι ελληνόφωνοι αποκαλούσαν μαστόρους τους οικοδόμους κυρίως (όχι πλέον και όλους τους άλλους έμπειρους τεχνίτες), τα εν λόγω χωριά ονομάσθηκαν Μαστοροχώρια της Κόνιτσας.

Εκείνη η μαζική ενασχόληση σε κατασκευαστικά έργα επί δύο τουλάχιστον αιώνες αποτέλεσε ένα από τα χαρακτηριστικά της οικονομίας, της κοινωνικής ζωής και του πολιτισμού της επαρχίας μας και επομένως συνιστά αξιόλογο τμήμα της ιστορίας της. Οι ως άνω οικοδόμοι διαμόρφωσαν τις τεχνοτροπίες τους επηρεασμένοι και από τις πολιτιστικές καταβολές τους, μετέφεραν δε και προσάρμοσαν στις γενέτειρές τους κάποιες από τις πολιτιστικές και άλλες εμπειρίες που απέκτησαν σε άλλους τόπους.

Μετά το 1960, οι δραστηριότητες των οικοδόμων που κατάγονταν από την ελληνική ή και την βαλκανική χερσόνησο μελετώνται συστηματικά, κυρίως από αρχιτέκτονες και από λαογράφους, τα δε κατασκευαστικά έργα τους ελκύουν το ενδιαφέρον και πολλών μη ειδικών. Έχουν καταγραφεί πληροφορίες γενικές και ειδικές, ιδίως για τους τόπους καταγωγής των παραδοσιακών οικοδόμων, τους τόπους κατασκευής έργων τους, τις τεχνοτροπίες τους και τις συνθήκες απασχόλησής τους.

Πρόσφατα κυκλοφορήθηκε ο πρώτος τόμος του βιβλίου «Μαστόροι χτίστες απο τα Μαστοροχώρια της Κόνιτσας». Συγγραφείς του βιβλίου είναι ο Αργύρης Πετρονάκης, τ. Αναπλ. Καθηγητής της Ιστορίας της Αρχιτεκτονικής στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, αρχιτέκτονας, καταγόμενος από την Αρκαδία, και ο Βασίλης Παπαγεωργίου, τ. δικηγόρος Θεσσαλονίκης, ο οποίος κατάγεται από την Πυρσόγιαννη, διετέλεσε δε μέλος της επιτροπής επιστημόνων Πυρσογιαννιτών για την σύνταξη του περιοδικού «Αρμολοί» (1976-80) και πρόεδρος της κοινότητας Πυρσόγιαννης. Ο τόμος εκδόθηκε το 2008 από την «Αναπτυξιακή Ηπείρου Α.Ε.» για λογαριασμό της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ιωαννίνων και σύγκειται από 766 σελίδες μεγάλου μεγέθους (28 εκ. X 21 εκ.). Η έκδοση του δεύτερου τόμου ετοιμάζεται.

Τον κορμό του ογκώδους έργου τούτου συγκροτούν οι θεματικές ενότητες τους

που αφορούν χωριστά σε κάθε ένα από τα 27 Μαστοροχώρια της Κόνιτσας. Σε εκάστη από αυτές καταγράφονται οι οικοδόμοι που κατάγονταν από ένα χωριό, τα κατασκευαστικά έργα τους και στοιχεία της ιστορίας του χωριού. Στον Α' τόμο, τέτοιες ενότητες είναι εκείνες που αφορούν στα εξής οκτώ χωριά (σελ. 26-702): Μπλίγιαννη, Φετόκο, Ζέρμα (για τα τρία χωριά αυτά βρέθηκαν παλαιότερα τεκμήρια), Βούρμπιανη, Πυρσόγιαννη, Καστάνιανη, Κεράσοβο, Μόλιστα (τρεις συνοικίες της). Σύμφωνα με τον πίνακα περιεχομένων, ο Β' τόμος θα αναφέρεται παρομοίως στα εξής 19 χωριά: Σταρίτσανη, Στράτσιανη, Σέλτση, Λούψικο, Πιστήλιαπη, Πληκάτι, Ίσβορος, Πλάβαλη, Μπλιθούκι, Βράνιστα, Ζέλιστα, Κορτίνιστα, Πεκλάρι, Γκριζμπάβι, Τούρνοβο, Χιονιάδες, Λισκάτσι, Φούρκα, Κάντσικο.

Ο εκτενής κατάλογος των τίτλων ελληνόγλωσσης και ξενόγλωσσης βιβλιογραφίας που χρησιμοποίησαν οι συγγραφείς καλύπτει 44 σελίδες και μαρτυρεί ότι γνωρίζουν επαρκώς τις πληροφορίες, κρίσεις και θεωρίες που έχουν γραφεί για τους παραδοσιακούς οικοδόμους της επαρχίας μας, της Ελλάδας και των Βαλκανίων, ύστερα από μακρόχρονες σχετικές έρευνές τους (οι οποίες, υπό τις συνθήκες λειτουργίας των βιβλιοθηκών στην χώρα μας, ασφαλώς θα υπήρξαν κοπιώδεις). Εντυπωσιακή είναι και η χρήση πληθώρας πρωτογενών διαγνωστικών πηγών, εν πολλοίς ανέκδοτων, όπως εγγράφων δικαιοπρακτικών ή συνταχθέντων από κρατικά όργανα, επιστολών, ενθυμήσεων, επιγραφών, φωτογραφιών, αρχιτεκτονικών σχεδίων κ.ά. Επί πλέον οι δυο συγγραφείς πραγματοποίησαν αυτοψίες τους σε κάποια από τα κατασκευαστικά έργα που περιγράφουν και συνομίλησαν με παλαιούς οικοδόμους και άλλους ειδήμονες για να λάβουν προφορικές πληροφορίες συμπληρωματικές ή διευκρινιστικές, προφανώς διαπνεόμενοι από ζήλο και ευσυνειδησία για την έρευνά τους και από αγάπη για την επαρχία μας.

Η γλαφυρή αφήγησή τους και οι ποικίλες ελκυστικές εικόνες που την διανθίζουν συχνά (φωτογραφίες τεχνικών έργων, προσώπων και παλαιών εγγράφων, γεωγραφικοί χάρτες κ.ά.) συνθέτουν ένα πανόραμα πολυάριθμων προσωπογραφιών πρωτομαστόρων και άλλων οικοδόμων, καθώς και αμέτρητων τεχνικών έργων που αυτοί κατασκεύασαν σε οικισμούς μικρούς ή μεγάλους και σε άλλους τόπους της χώρας μας και του εξωτερικού (οικίες, σχολεία, ναοί, γεφύρια, μύλοι, στέρνες, ξενοδοχεία, τζαμιά κλπ). Μερικά από τα έργα αυτά είναι ευρύτερα γνωστά όπως, το Καστέλλο της Πεντέλης, η Χρυσοσπηλιώτισσα, ο φάρος του Λουτρακίου, το Μετεωροσκοπείο της Θεσσαλονίκης, οι ναοί Αρχιμαντρείου, Μητρόπολης και Αγίου Γεωργίου στα Γιάννενα, η σχολή Βελλάς, η Αναγνωστοπούλειος σχολή κ.ά. Το βιβλίο παρέχει πλούσια και τεκμηριωμένη πληροφόρηση στους συμπατριώτες που ενδιαφέρονται για την φημισμένη δράση των συνεπαρχιωτών μαστόρων, καθώς και στους επιστήμονες που μελετούν τα παραδοσιακά κατασκευαστικά έργα.

Κατά τις έρευνές τους οι συγγραφείς συνάντησαν ποικίλες δυσκολίες, όπως τις ακόλουθες και τις αντιμετώπισαν επιτυχώς: Ασαφείς ή αντιφατικές πληροφορίες αναφορικά με τον χρόνο κατασκευής κάποιων έργων ή με την περίοδο δράσης κάποιων μαστόρων. Αναγραφή στις πηγές κάποιων οικοδόμων ως Κονιτσιωτών, χωρίς διευκρίνιση αν αυτοί κατάγονταν από την Κόνιτσα ή από την επαρχία της. Άρνηση παροχής, στους συγγραφείς, τεκμηρίων ή πληροφοριών από κάποιους κατόχους τους (πλήν όμως εκείνοι που βοήθησαν να γραφεί το βιβλίο ήσαν πολλαπλάσιοι).

Από τις λίγες ατέλειες του βιβλίου, που όμως δεν μειώνουν την αξία του, σημειώνω τις ακόλουθες δύο: Η διάρθρωση των θεματικών ενοτήτων του δεν είναι πάντοτε συστηματική και αποβαίνει ενίοτε δυσδιάκριτη, διότι στις βασικές από αυτές οι τίτλοι τους τυπώθηκαν όχι όλοι με το ίδιο μέγεθος γραμμάτων, κυρίως δε διότι λείπουν οι υπότιτλοι που θα διευκόλυναν την κατανόηση των υποδιαίρέσεων των εκτενών ενοτήτων. Η προφορική φήμη που καταγράφηκε το 1947 και που υιοθετείται στο βιβλίο (σελ. 255 επ.), ότι αρχιμάστορας της γέφυρας της Κόνιτσας υπήρξε ο Ζ. Φρόντζος, δεν είναι πειστική, διότι, σύμφωνα με αξιόπιστες πηγές, η γέφυρα κτίσθηκε δύο φορές, το 1869 και το 1870, από τον Πραμαντιώτη πρωτομάστορα Κ. Μπέκα, ο οποίος είχε κτίσει και την γέφυρα της Πέτρας το 1866 κατόπιν αποτυχίας της κατασκευής της από άλλον πρωτομάστορα το 1863.

Ο Β' τόμος θα καταλήξει με την εξέταση των εξής γενικότερων ζητημάτων: το οικοδομικό συνεργείο (ιστορία του, σύνθεσή του, εσωτερική συνεργασία, σχέσεις του με τους πελάτες, εργαλεία του), μορφολογία των σπιτιών στα Μαστοροχώρια, συνδικαλισμός των οικοδόμων, ταξίδια τους και δρομολογία τους, σχέσεις τους με τον κόσμο, κρίσεις μαστόρων για μαστόρους. Ο ίδιος τόμος θα περιέχει περίληψη στα αγγλικά και ευρετήρια.

Συμπερασματικά, το εν λόγω δίτομο έργο αποτελεί μνημείο απαθανάτισης της τέχνης, των έργων και του κόπου των παραδοσιακών οικοδόμων της επαρχίας Κόνιτσας, ενώ παράλληλα συμβάλλει στην προαγωγή της ιστορίας της ελληνικής αρχιτεκτονικής και της ιστορίας της επαρχίας μας. Οι δύο αξιόπαινοι συγγραφείς πρέπει να τιμηθούν και από τον Δήμο της Κόνιτσας.

ΚΩΣΤΑ Π. ΖΑΚΚΑ

Η Δημοτική παράταξη « Γιάννινα- Συνεργασία-Δημιουργία» και Δημοτική αρχή Ιωαννίνων την περίοδο 1995-1998

Γράφει ο ΛΕΥΤΕΡΗΣ Β. ΤΖΟΚΑΣ

Την ιστορία της πόλεως των Ιωαννίνων και της ευρύτερης περιοχής της αγίζει με τη γραφίδα του στο έργο με τον παραπάνω τίτλο, ο πρ. Αντιδήμαρχος και συγγραφέας Κώστας Π. Ζάκκας. Είναι το τεκμηριωμένο και πλούσιο σε υλικό και φωτογραφίες Ημερολόγιο του Αντιδημάρχου Ιωαννιτών Κ.Π.Ζάκκα, που αξίζει να μελετηθεί για να βγουν χρήσιμα συμπεράσματα της περιόδου 1995-1998.

Το πόνημα του Κώστα Π. Ζάκκα δεν είναι υπερβολή να πω, ότι μου θυμίζει το 10τομο έργο του αείμνηστου βραβευμένου λογοτέχνη συγγραφέα κι εκπαιδευτικού Ιωάννη Νικολαΐδη με τίτλο: «Τα Γιάννινα του Μεσοπολέμου», που η κριτική το δέχτηκε ευνοϊκά.

Ο Κώστας Π. Ζάκκας, ως αντ/ρχος Ιωαννιτών, τον βράβευσε σε ειδική εκδήλωση στις 27/10/1997.

Το έργο του ηπειρώτη συγγραφέα Κώστα Π. Ζάκκα είναι σε μεγάλο σχήμα μ' έγχρωμο εξώφυλλο μεγάλου σχήματος, που έχει μια θαυμάσια φωτογραφία με την πόλη των Ιωαννίνων και το Νησί. Τυπώθηκε το 2012 στα Γιάννινα και έχει 292 σελίδες. Αφιερώνεται στους αείμνηστους γονείς του Παναγιώτη και Ευαγγελία. Ο πρόλογος - στην αρχή του βιβλίου - απ' τον Ευάγγελο Βεκρή, φιλόλογο και η Εισαγωγή από τον ίδιο καλογραμμένα, μας εισάγουν επαγωγικά στο θέμα που διαχειρίζεται παρακάτω. Όπως και τα «Επιλεγόμενα» που είναι ευχαριστίες σε όλους αυτούς που τον βοήθησαν για να πραγματοποιηθεί ο άθλος αυτός της έκδοσης κι είναι επιβεβλημένα.

Χρήσιμη η αναδρομή που γίνεται στη Δημοτική Αρχή και κατάσταση από τις Δη-

μοτικές εκλογές του 1964-1990, στην αρχή, που καλύπτει ο συγγραφέας μέσα σε 15 σελίδες και μέχρι την 26η σελίδα εξαντλεί την περίοδο 1990-1995, που την 12η Δεκεμβρίου 1994, ο απερχόμενος Δήμαρχος Φ. Φίλιος μ' έγγραφό του προσκάλεσε το νέο Δήμαρχο Λευτέρη Γκλίναβο και τους Δημοτ. Συμβούλους, τόσο της προηγούμενης περιόδου 1991-94 όσο και της νέας περιόδου 1995-98, στην επίσημη τελετή «παράδοσης και παραλαβής του Δήμου Ιωαννίνων». Εκεί ήταν ο συγγραφέας Κώστας Π. Ζάκκας, που εκλέχτηκε, καθώς Μ.Μ.Ε. κι ο Ηπειρωτικός Τύπος κατέγραψε το γεγονός και σχολίασε.

Το έτος 1996 ορίστηκε ο Κ. Ζάκκας αντιδήμαρχος, μαζί με τον Αλεξ. Φαρμάκη και τον Κ. Μουστακλή. Είχε πολλές αρμοδιότητες τα επόμενα χρόνια που πήρε «εύσημα», όπως έγραφαν σε καθημερινή βάση οι εφημερίδες.

Το έργο αυτό είναι αποτυπωμένο μέσα στο βιβλίο του με περισσή απλότητα που δικαιολογημένα να νοιώθει ικανοποίηση ο αντιδήμαρχος Κ. Ζάκκας.

Μέσα στην αιχμηρή εποχή μας είναι ευτύχημα που υπάρχουν ακόμα σεμνές φωνές όπως του Κώστα Π. Ζάκκα, να μας δίνουν δύναμη για ν' αντέξουμε. Αθροισμένο είναι όλο το έργο του στο Δήμο Ιωαννιτών την περίοδο 1995-98 που δίνει με γραφή και εικόνα να το χαρούν στην πόλη του. Να τον τοποθετήσουν στην κορυφή της πυραμίδας από το έργο και το ήθος του. Ως πνευματικός άνθρωπος είχε χρέος να τυπώσει το έργο του και να μείνει παρακαταθήκη για τις επόμενες γενιές. Είχε απήχηση στον ηπειρωτικό λαό και διάνθισε με λιτό λόγο φως και λεβεντιά...

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ Η Κόνιτσα « Χαμογέλασε»

Την Παρασκευή 7 Δεκεμβρίου 2012, πραγματοποιήθηκε στην Κόνιτσα φιλανθρωπική εκδήλωση για την ενίσχυση του συλλόγου “Το χαμόγελο του παιδιού”. Η πρωτοβουλία της Δημόσιας Κεντρικής Βιβλιοθήκης Κόνιτσας πραγματοποιήθηκε χάρη στην ενεργή συμμετοχή των σχολείων της Α’ βάθμιας και Β’ εκπαίδευσης του Δήμου Κόνιτσας, του Δήμου Κόνιτσας και της Κοινωφελούς Επιχείρησης, του Κ.Δ.Α.Π., του Εργαστηρίου Ζωγραφικής, του Κέντρου Ψυχικής Υγείας Κόνιτσας «Ο Νόστος» και του Κέντρου Προστασίας του Παιδιού Ιωαννίνων, παράρτημα Κόνιτσας, Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρεία «Η Μέριμνα», καθώς και πολλών εμπόρων της πόλης της Κόνιτσας. Όλοι το προηγούμενο χρονικό διάστημα εργάστηκαν με ιδιαίτερη χαρά προκειμένου να προτοιμάσουν αντικείμενα που διατέθηκαν για πώληση στο παζάρι που διοργανώθηκε καθώς επίσης και στην οργάνωση της όλης εκδήλωσης.

Εκπρόσωποι του συλλόγου “Το χαμόγελο του παιδιού”, που ταξίδεψαν από τη Θεσσαλονίκη για να παρευρεθούν στην εκδήλωση, ενημέρωσαν το κοινό για τις δράσεις του συλλόγου και τους τρόπους με τους οποίους μπορούμε όλοι να βοηθήσουμε. Οι μαθητές των νηπιαγωγείων ζωγράφισαν χριστουγεννιάτικες κάρτες για τα παιδιά που φιλοξενούνται στους ξενώνες του

συλλόγου ενώ κλόουν απασχόλησε τους μικρούς μας φίλους.

Σε μια τόσο δύσκολη οικονομικά και κοινωνικά περίοδο οι κάτοικοι της Κόνιτσας απέδειξαν ότι η ανθρωπιά και αλληλεγγύη είναι γνωρίσματα που δεν έχουν καθεί και ότι όλοι προστρέχουν να βοηθήσουν τα παιδιά που έχουν ανάγκη.

Η Δημόσια Βιβλιοθήκη αισθάνεται την υποχρέωση να πει ένα μεγάλο ευχαριστώ σε όλους τους κατοίκους της Κόνιτσας, που βοήθησαν να συγκεντρωθεί ένα πολύ μεγάλο ποσό για την ενίσχυση του συλλόγου.

Σημ.: Από το χαμόγελο του παιδιού λάβαμε ευχαριστήρια επιστολή για τη στήριξη των δράσεων από την Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη και όλους τους φορείς που συμμετείχαν. Το ποσό που συγκεντρώθηκε είναι 2075,50 ευρώ.

Ανακατεμένες Αναμνήσεις

Για αρκετά χρόνια, λόγω εργασίας, είχα αποκοπεί από την Κόνιτσα. Αυτό δε σήμαινε ότι την είχα ξεχάσει. Τουναντίον. Μετά τη μεταπολίτευση όμως έβγαλα το άχτι μου. «Τρεις και λίγο» στη γενέτειρα. Το αυτοκίνητο το στάθμευα στην Καρυά του Κότσικου. Ένα βραδάκι ξεκίνησα για την αγορά. Κάτω από το σπίτι μου ήταν της Ευθαλίας Κίκια. Συνήθιζε, όταν ήταν καλός καιρός, να κάθεται στην άκρη του τοίχου της, που χώριζε τον κεντρικό δρόμο. Διψούσε για κουβέντα. Γνωρίζοντας τη μοναξιά της, καθόμουν και της μιλούσα. Έτσι κι εκείνη τη φορά, καθώς κατέβαινα για το αυτοκίνητο, με σταματάει. «Κάτσε λίγο μωρέ Πέτρο να πούμε τίποτε». Και μπαίνει κατ' ευθείαν στο θέμα που τη βασάνιζε.

Καλά ..., τι ζήλεψ' ο Θεός από μένα και μού πήρε το παιδί; (Ήταν ένα περίπου δεκαπεντάχρονο παιδί διαμάντι. Κοσμούσε με το ήθος και την ευγένειά του τη γειτονιά μας. Χάθηκε από ατύχημα).

Αν έφταιξα εγώ, ας τσιγάριζε εμένα. Γιατί το παιδί μου;

Τα μάτια της είχαν κοκκινίσει και τα δάκρυα ποτάμι κυλούσαν στις αυλακιές του προσώπου της, που κάθε λίγο και λιγάκι τα σκούπιζε με τη μαύρη ποδιά της. Πολύς πόνος. Οι έντονοι λυγμοί της δεν την άφηναν να μιλήσει. Έκλαψα μαζί της και δεν ήξερα τι ν' απαντήσω! Λένε, τής λέω, ότι τους καλούς ανθρώπους τους παίρνει γρήγορα ο Θεός. Τι ήθελα και το 'πα; ... Με θυμό μού λέει:

- Κι εσύ καλός είσαι, γιατί δε σε πήρε; Τον τάδε ..., τον τάδε ..., γιατί;

Μέχρι και ιερείς και Δεσποτάδες μού

ανέφερε ότι είναι καλοί. Το γιατί, που έλεγε, δεν ήταν ένα απλό γιατί. Ήταν θυμός, απελπισία και όχι μόνο πόνος ψυχής, αλλά και σωματικός, αφού με τα νύχια της είχε καταματώσει τα μάγουλά της. Η παραμονή μου, σκέφτηκα, μάλλον πρόβλημα δημιουργεί κι έκανα να φύγω. Εσύ, μού λέει, φεύγεις, εγώ θα κλειστώ στο 'ρημάδι', στους τέσσερις τοίχους!! Με σκυμμένο κεφάλι και πόδια τρεμάμενα έφτασα στο αυτοκίνητο. Το ραδιόφωνο είναι πάντα ανοιχτό. Τι σύμπτωση όμως!!! Βάζω εμπρός κι ακούω τη Μοσχολιού να τραγουδάει: «Υπάρχουν άνθρωποι που ζουν μονάχοι, σαν το ξεχασμένο στάχυ, ο κόσμος γύρω άδειος κάμπος κι αυτοί στις δεκαμοναξιάς το θάμπος, σαν το ξεχασμένο στάχυ, άνθρωποι μονάχοι. Υπάρχουν άνθρωποι που ζουν μονάχοι, όπως του πελάγου οι βράχοι, ο κόσμος θάλασσα που απλώνει κι αυτοί βουβοί, σκυφτοί και μόνοι, ανεμοδαρμένοι βράχοι, άνθρωποι μονάχοι. Άνθρωποι μονάχοι σαν ξερόκλαδα σπασμένα, σαν ξωκλήσια ερημωμένα, ξεχασμένα, άνθρωποι μονάχοι σαν ξερόκλαδα σπασμένα, σαν ξωκλήσια ερημωμένα, σαν εμένα, σαν εσένα».

Κι ενώ κατέβαινα με προορισμό την αγορά και να μείνω το Σαββατοκύριακο, δίχως να το καταλάβω, γεμάτος θλίψη, επέστρεψα στα Γιάννινα. Μνημόσυνο κάνω σ' αυτήν και στο παιδί της, το Νίκο, που δεν πρόλαβε να ζήσει τη νιότη του. Είχε όμως η φθαλία κατά χρονικά διαστήματα μέσα στη λύπη της και αναλαμπές με πειράγματα. Ίσως για να ξεφορτώσει λίγο πόνο. Μια μέρα περνούσε απ' το δρόμο ο Βαγγέλης Μπούνας με τη μοτοσυκλέτα, έχοντας πίσω στη σέλα τη σύζυγό του

Χρυσούλα. (Γεμάτος ο Ευάγγελος, λεπτή η Χρυσούλα) «Ω Βαγγέλη», του λέει, «δώσε να φάει και λίγο η Χρυσούλα»!!! Το 'πιασε αυτό ο Βαγγέλης και μετέπειτα, όταν στο δίκυκλο είχε και τη σύζυγο, έλεγε σε γνωστούς: «Αν θέλετε μπριζόλα από μένα, αν όμως θέλετε παιδάκια πίσω!» Διακωμωδεί τον εαυτό του, τους δικούς του και δεν παρεξηγείται, όταν μιμείται άλλους. Θα τού ταίριαζε η ηθοποιία και στην κωμωδία θα διέπρεπε.

Ας φύγουμε όμως απ' αυτά. Θα συνεχίσω με άλλες παλιές αναμνήσεις, όταν παραμονή του Αγίου Νικάνωρος ξεκινούσαμε όλη η γειτονιά, το απογευματάκι, καί πηγαίναμε πεζοί, περνώντας από το Πεκλάρι, μετά την

Αγ. Νικάνωρος 1950

Από αριστερά: Πέτρος Μπούνας - Πόπη Τσιγαρίδα - Παρασκευή Ζαχαράκη - Χρυσάνθη Πήλια - Ευτέρπη Ζαχαράκη - Γιώργους Λούδας.

Κορτίνιστα και φτάναμε με το σούρουπο στο ξωκλήσι που γιόρταζε. Πολύς κόσμος μαζευόταν απ' όλα τα χωριά. Το εκκλησάκι, χτισμένο σ' έναν θεόρατο βράχο, που για ν' ανέβεις, έπρεπε να μετρήσεις 59 σκαλιά. Για να μπεις στην εκκλησία σκύβεις, γιατί η πόρτα είναι χαμηλή. Πάνω από την πόρτα της εισόδου η εικόνα του Αγίου, ζωγραφισμένη σε ημικύκλια πλάκα, ο δε εσωτερικός χώρος έπαιρνε -δεν έπαιρνε δέκα άτομα, γι' αυτό και όλοι άναβαν ένα κερί και αποχωρούσαν, για να μπουν άλλοι. Πίσω από την εκκλησία κρεμόταν ένα τεράστιο κοτρόνι και απορούσαμε όλοι, πώς δεν κατρακυλούσε! Στη βάση του βράχου υπήρχε στέρνα, αλλά δεν πίναμε νερό, γιατί μύριζε άσχημα, έτσι στον ερχομό παίρναμε μαζί μας πολλά παγούρια.

Ανήμερα μετά τη λειτουργία και τον αγιασμό άρχιζαν τα όργανα. Οι χοροί παίρναν και δίναν σ' έναν αρκετά μεγάλο χώρο σκεπασμένο με φτέρες. Με τέτοια οχλαγωγία το βράδυ πού να κλείσεις μάτι!!! Μετέπειτα, όταν εξελίχθησαν τα πράγματα έγιναν πολλές αλλαγές. Αμαξωτός δρόμος. Προστέθηκαν στη βάση του βράχου αποθήκες. Διευρύνθηκε ο αύλειος χώρος. Τα γαϊδουράκια εξαφανίστηκαν κι έδωσαν τη θέση τους στα τετράτροχα. Νερό από βρύσες πλέον. Αλλά και πάνω στο βράχο, που είναι το εκκλησάκι, προστέθηκε, χωρίς να τού κρύβει τη θέα ένα κτίσμα με αρκετά κομψό για εξοχή. Η παράδοση με τα όργανα συνεχίζεται όπως παλαιά. Εδώ και σ' όλη την περιφέρεια δεν υπάρχει στην κομπανία τραγουδιστής. Τραγουδούν οι ίδιοι οι οργανοπαίχτες. Βασικά όργανα το κλαρίνο, το βιολί, το λαούτο και το ντέφι. Ούτε μικρό-

φωνα, που βγάζουν εκκωφαντικούς ήχους και σπάνε τύμπανα αυτιών. Αυτά συνέβαιναν, στη δεκαετία του '70, που είχα ξαναπάει.

Πώς να μην θυμηθώ, μέσα σ' αυτή την πυκνή βλάστηση των βουνών, το αγαπημένο μου τραγούδι!!! «*Το βλέπεις εκείνο το βουνό, το κορφανταριασμένο; Εκεί- 'ναι πύργος γυάλινος με κρυσταλλένια τζάμια...*» Παραποιημένο, με άλλα λόγια και ήχο, το άκουσα σ' ένα χωριό κοντά στα Γιάννινα από κάποια τραγουδίστρια της κακιάς ώρας, που καθισμένη σε καρέκλα, με το ένα χέρι κρατούσε το μικρόφωνο κι όταν τραγουδούσε, το στριφογύριζε κοντά στο στόμα και πότε-πότε το απομάκρυνε, αντιγράφοντας μερικές φίρμες και με τ' άλλο (χέρι) τραβούσε συνέχεια τη φούστα να μακρύνει, για να περιορίσει τη θέα. Όσο όμως κι αν την τράβαγε η ρημάδα δεν τέντωνε. Αν ήθελε ν' απαλλαγεί απ' αυτό το βάσανο, γιατί δεν την έραβε λίγο πιο μακριά; Αλλά φαίνεται ότι ήταν το κόλπο να έλκει το ακροατήριο, αφού η φωνή της ήταν για κλάματα. Μήπως και οι υπόλοιποι ήταν καλύτεροι; Ένας με το ακορντεόν είχε καρφώσει τα δυο δάχτυλα στα ίδια πλήκτρα και το μόνο που έκανε ήταν να ανοιγοκλείνει συνέχεια τη φουσούνα. Στο χορό κανένας! Φύγαμε! Και πιστεύω μετ' ολίγον θα φεύγαν κι όσοι είχαν μείνει.

Το παραδοσιακό πραγματικό στυλ λαϊκών οργάνων το έχουν μόνο οι κομπανίες των χωριών της περιοχής μας και μπράβο τους. Ήταν χάρμα οφθαλμών, να βλέπεις, με τι τάξη διεξήγετο ο χορός. Σ' όλους τους πρωτοχορευτές, οι οργανοπαίχτες δίναν τον εαυτό τους, για να εισπράξουν βέβαια και περισ-

σότερα, αλλά σε μερακλήδες και την ψυχή τους. Κάτι παλικάρια με μπουκάλια τσίπουρο στέκονταν στη μέση του χορού και κερνούσαν γνωστούς και αγνώστους. Όλοι μια παρέα. Πιο πέρα μικροπωλητές είχαν πιάσει θέσεις. Άλλος με παιχνίδια για πιτσιρικούς, άλλος με ζαχαρωτά, άλλοι με ψησταριές, που κάναν την περιοχή να μυρίζει τσίκνα από σουβλάκια και λουκάνικα. Βέβαια δεν έλειπε το 'ντάτσουν' φορτωμένο με μπίρες μέσα σε βαρέλια γεμάτα νερό. Προ ημερών, ένα απόγευμα, πήγα να απολαύσω τη φύση, τόσο κατά τη διαδρομή όσο και από το βράχο ψηλά, που είναι το γραφικό εκκλησάκι! Δεν άκουσα ούτ' ένα κουδούνι κασίκας ή προβάτου. Τα σκαλοπάτια, σωστά. Παρά ένα εξήντα.

Η θέα 'ζούρλια'. Ένας διακεκομμένος ήχος αμαξιών που αγκομαχούσαν να βγάλουν την ανηφοριά του οδικού άξονα προς Κόνιτσα, ακουγόταν κάπως βαθιά κι έσπαγε την απέραντη ησυχία!!! Αγνάντεψα τα γύρω μέρη και χόρτασε το μάτι μου πράσινο!!! Δεν μού 'κανε η καρδιά να φύγω. Όμως έπρεπε. Στο αυτοκίνητο έχω διάφορα CD με ποιοτικά τραγούδια και καντάδες. Έβαλα τους Ζακυνθινούς χορωδούς, που λέγαν, μεταξύ άλλων και το «*Εις το βουνό ψηλά εκεί, είν' εκκλησιά ερημική, το σήμαντρό της δε χτυπά, δεν έχει ψάλτη ούτε παπά.*» Είχα προαποφασίσει, προτού φύγω, τι θα άκουγα στο αυτοκίνητο, γιατί το παραπάνω τραγούδι πήγαινε γάντι στο τοπίο που άφηνα πίσω μου. Επέστρεψα στο 'κονάκι' μου, γεμάτος ρομαντισμό και νοσταλγία και σταμάτησα προσωρινά, τις ανακατεμένες μου, αναμνήσεις.

ΠΕΤΡΟΣ ΘΩΜΑ ΜΠΟΥΝΑΣ

Δίβουλος ο καιρός, στο χιόνι και στον ήλιο...
(Χριστούγεννα 2012)

Μέρες στην πάχνη· κουβάρι η ζωή, σαν το κορμί που επαιτεί κατάχαμα στους δρόμους, κι ύστερα μ' αγκομαχητό, στη βακτηρία της ανάγκης 'κουμπισμένη, την κλίμακα του πόνου ανεβαίνει...

Σε «αζιών» χρηματιστήρια οι «σοφοί», την εποχή της παγωνιάς μας επωάζουν, κι η χώρα ανήμπορη, σκυφτή ικετεύοντας στην άγρια μοναξιά της παραστάτες, καθώς καινούργιοι τιμητές το σώμα της σκυλεύουν, μα οι θρήνοι των παιδιών της, του μέλλοντος τα επίχειρα εοιμάζουν...

Ψυχοβόρα η μνήμη τη μέρα παιδεύει, για τις χαρές που καρτερούμε και δεν ήρθαν.

Α, νάρθει ένα χιόνι από παλιά, να πέφτει έτσι απαλά, του χρόνου τις πληγές να «σαβανώσει».

Πουλάκια οι έγνοιες και τα πάθια της ψυχής, στα σταυροδρόμια των ανέμων να πετάζουν...

Κι εκείνα τα φτωχά παιδιά, με τα ολάνοιχτα τα μάτια τα μεγάλα, γέμισ' τις χούφτες τους, Θεέ, με τα καλούδια που η ψυχή τους πόθησε πολύ, και που ποτέ δε γεύτηκε η ζωή τους....

Τη λύπη, τραγούδι της ελπίδας κάνε, το μοιρολόι όρχηση χαράς, στου πικραμένου τη στρωμνή ύπνο ακούμπησε γαλήνης.

Και την ανάγκη κάνε την κραυγή, ατσάλωσε της φτώχειας την ψυχή, στις βιοπάλης τον αγώνα...

Μέρες γιορτής. Χριστούγεννα.

Ποιό χέρι, του φτωχού τη θύρα θα χτυπήσει, του πονεμένου ποιος θα μοιραστεί τη λύπη;

Μέρες γιορτής.

Η θράκα στάχτωσε στη 'στιά, και τα παιδιά κοιμήθηκαν σιμά στο παραγώνι. Τάχα, να'χαν ψωμί, να'χαν φαί, να'χαν δυο όνειρα ακριβά, την κρύα τους τη νύχτα να γεμίσουν;

Χριστούγεννα!

Σε ανταμώματα χαράς, πάλι να ζανασμιζουμε ολόρθοι....

... Ολόρθοι και στη χαραυγή, του νέου χρόνου που ανατέλλει...

ΤΑΣΟΣ ΚΑΝΑΤΣΗΣ

ΠΑΝΤΟΥ ΒΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΕΜΕΣ ΦΟΡΕΣ ΕΝΟΠΛΗ

Μας αποχαιρετά το έτος 2012. Αφησε τις χειρότερες εντυπώσεις στην Ελλάδα, στην Ευρώπη, στον Κόσμο και την χειρότερη κληρονομιά για το έτος 2013. Αλλά και τώρα τον Δεκέμβρη, που ξεψυχάει, μάς γέμισε με νεκρούς.

Στις ΗΠΑ 20χρονος νεαρός με τρία όπλα, το ένα απ' αυτά ήταν πολεμικό τουφέκι, αφού σκότωσε την μητέρα του στο σπίτι εισέβαλε σε δημοτικό σχολείο στην πόλη Νιούταν της Πολιτείας Κονέκτικατ και σκότωσε 20 μαθητές και μαθήτριες ηλικίας από πέντε έως επτά χρονών και έξι δασκάλες και μετά και ο ίδιος ο δράστης, παιδί χωρισμένων γονέων, αυτοκτόνησε. Η μητέρα του και θύμα του γιου της είχε δηλωμένα και «νόμιμα» πέντε όπλα στο σπίτι τους και συχνά πήγαινε με τα δυο παιδιά της σε σκοπευτήριο και μάθαιναν όλοι σκοποβολή. Δεν πέρασε από το μυαλό της ότι το κορμί της θα γινόταν κάποτε ζωντανός στόχος του παιδιού της, που, αποδεικνύεται, ότι τα«χώνευε» καλά τα μαθήματα της σκοποβολής. Τα κορμάκια των παιδιών είχαν βληθεί μαζωδώς μέχρι και με δέκα σφαίρες. Στις ΗΠΑ, στην ηγέτιδα (δυστυχώς) δύναμη του κόσμου, η οπλοκατοχή και η οπλοχρησία κατοχυρώνονται συνταγματικά, και οσάκις μετά από τέτοιες (που είναι συχνές) τραγωδίες γίνεται προσπάθεια από εξέφρονες πολιτικούς να τεθούν όροι στην οπλοκατοχή (όχι βέβαια να

καταργηθεί) αποτυγχάνουν διότι προσκρούουν στα μεγάλα συμφέροντα των βιομηχάνων όπλων που δημιούργησαν την πανίσχυρη «Εθνική Ένωση Οπλών» των οπλολατρών, που ελέγχει με την χρηματοδότηση πολλούς πολιτικούς. Αλλά και μέρος του λαού είναι υπέρμαχο της οπλοκατοχής και της οπλοχρησίας στις ΗΠΑ, ιδίως δε η αυτονομαζόμενη «.....χριστιανική» δεξιά αποτελούσα την ακροδεξιά του ρεπουβλικανικού κόμματος, με το επιχείρημα ότι και τα αυτοκίνητα σκοτώνουν και άρα και αυτά πρέπει να αποσυρθούν από τους δρόμους ή με το επιχείρημα που δημόσια εξέφρασε η θεία του δράστη ότι ο άνθρωπος σκοτώνει και όχι μόνο του όπλο αλλά και με το ωμό επιχείρημα που διατυμπάνισε η «Εθνική Ένωση Οπλών» μέσα στο βαρύ πένθος με απύθμενο θράσος ότι το μακελειό στο Νιούταν έγινε (άκουσον, άκουσον) διότι οι δασκάλες του Σχολείου δεν οπλοφορούσαν για να σκοτώσουν τον οπλοφόρο εισβολέα. Μαθητές στην τσάντα, στην χώρα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων....., μαζί με τα μολύβια, μπορεί να έχουν και όπλο. Υπολογίζεται ότι τα αμερικάνικα νοικοκυριά διαθέτουν περισσότερα από 300 εκατομμύρια όπλα. Καθημερινά μαζί με τα απαραίτητα εφόδια για το τραπέζι προμηθεύονται και τα πυρομαχικά τους. Η αμερικάνικη υλόφρονα κοινωνία (και όχι μόνο αυτή) κυνηγάει αγκομαχώντας ολοήμερα και

ολονυκτίς το δολάριο με κάθε τρόπο και με το αίμα των μελών της και με το αίμα των άλλων. Όταν το χρήμα «νοηματίζει» την ατομική, οικογενειακή και συλλογική ζωή των ανθρώπων θα αναδύεται και θα εισπνέουμε μπόχα σαπίλας και πτωμαϊνης. Τα πιο όμορφα πράγματα στην ζωή δεν είναι τα πράγματα, είναι η σχέση με όλους τους ανθρώπους που περνάει από τον Θεό, που σε λίγες μέρες θα ενανθρωπισθεί μέσα σε συνθήκες άκρας ταπείνωσης, και η σχέση με τον Θεό που περνάει από όλους τους ανθρώπους.

Διήμερο μετά την τραγωδία στο αμερικάνικο σχολείο, οβίδα έπεσε από αμερικάνικο αεροπλάνο σε νηπιαγωγείο στο Αφγανιστάν και σκότωσε 11 νήπια. Χρόνια τώρα υποφέρει από τον πόλεμο το πολύπαθο Αφγανιστάν, παλιότερα από τους φιλόανθρωπους σοβιετικούς και τώρα από τους φιλελεύθερους αμερικανούς.

Την επόμενη μέρα της σφαγής των μαθητών στην Αμερική, στην παραλία της Λέσβου εκβράσθηκαν 20 πώματα οικονομικών μεταναστών. Η υπερφορτωμένη δουλεμπορική βάρκα τους, που ξεκίνησε από τα τουρκικά παράλια για τον ευρωπαϊκό «παράδεισο», βούλιαξε στα φουρτουνιασμένα και κρύα νερά του Αιγαίου. Άγνωστη μέχρι τώρα η εθνικότητα των νεκρών. Σίγουρα είναι από χώρα μελαψή και φτωχή της Ασίας ή της Αφρικής. Φτώχεια, πείνα, αρρώστια, ανεργία, ανελευθερία, καταπίεση, άλλες μορφές βίας αυτές. Οι δικοί τους ίσως δεν θα μάθουν

ποτέ για το τραγικό τέλος τους. Θα ταφούν ασυνόδευτοι και άκλαυτοι «υπηρεσιακά» στο νεκροταφείο των αζήτητων και ανώνυμων του νησιού.

Ο Πρόεδρος Μπαράκ Ομπάμα δεν θα χύσει δάκρυ για τα αφγανόπουλα νήπια και για τους «περισσευούμενους» ασιάτες ή αφρικανούς. Μαζί του βέβαια και εμείς, οπαδοί της γιορτινής καταναλωτικής ευωχίας.

.....

Κάποιο όμως ελληνόπουλο ήταν πολύ διαφορετικό, δεν είχε μεγαλώσει και δεν είχε μολυνθεί από τις υπαξίες της κοινωνίας μας και έφυγε νωρίς. Από την ξυλοσόμπα άναψε φωτιά σε σπίτι σε χωριό της Καβάλας. Κάηκαν τρία ανήλικα παιδιά, από τα δέκα της πολύτεκνης οικογένειας. Ο μεγαλύτερος από τα τρία παιδιά, 15χρονος, είχε καταφέρει να βγει από το σπίτι, αλλά όρμησε ξανά μέσα στις φλόγες για να σώσει τα μικρότερα αδέρφια του που είχαν εγκλωβιστεί. Θυσίασε την ζωή του για να σώσει τα αδελφάκια του. Οι συμμαθητές του στο Γυμνάσιο Καβάλας ζήτησαν το Γυμνάσιό τους να πάρει το όνομα του 15χρονου για να μην ξεχασθεί ποτέ η θυσία του.

.....

Μετά τις παραπάνω θλιβερές σκέψεις ας ευχηθούμε «καλά Χριστούγεννα» και ας ψάλουμε τον αγγελικό ύμνο «και επί γης ειρήνη εν ανθρώποις ευδοκία».

Β. ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ

Για το παλιό δίκτυο ύδρευσης

Στην Κόνιτσα εδώ και μήνες κατασκευάζεται το εσωτερικό δίκτυο ύδρευσης με χρήματα από ευρωπαϊκό πρόγραμμα (ΕΣΠΑ), με προδιαγραφές για τα τριάντα (30) επόμενα χρόνια και με χρόνο αποπεράτωσης εικοσιτρείς (23) μήνες. Το εξωτερικό δίκτυο ύδρευσης, που μεταφέρει το νερό από την πηγή του Στομίου έχει γίνει. Το συνολικό δίκτυο ύδρευσης είναι μέγα έργο υποδομής και ανάπτυξης, για την υγεία, τον πολιτισμό, τον τουρισμό, την οικονομία, εν γένει **για την ζωή** του μόνιμου πληθυσμού και των επισκεπτών.

Με την αφορμή αυτή θα αναφερθώ στο παλιό εσωτερικό δίκτυο ύδρευσης της Κόνιτσας, με στοιχεία από ένα φυλλάδιο, που εξέδωσε το 1953 η **Επιτροπή Δήμων και Κοινοτήτων του Εθνικού Ιδρύματος** και το οποίο μου έστειλε ο φιλέρευνος, από Λυκόραχη καταγόμενος, Τάκης Φασούλης. Στο εξώφυλλο του φυλλαδίου εκτός από τα παραπάνω γράφεται ότι αυτό «ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ το πρώτον έργο εκ της μηνιαίας χιλιοδράχμου εισφοράς των Εργατών και Υπαλλήλων Ελλάδος ΤΗΝ ΠΛΗΡΗ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΙΝ ΚΑΙ ΥΔΡΕΥΣΙΝ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΚΟΝΙΤΣΗΣ» Υπό τον τίτλο «Στέγαση Κονίτσης αναφέρεται ότι δαπανήθηκε το ποσό των 258.500.000 δραχμών, ότι οι εργασίες διήρκεσαν 60 ημέρες και τελείωσαν στις 15 Δεκεμβ-

ρίου 1952. Συνολικό έργο κατασκευή 18 νέων σπιτιών και επισκευή 146 κατεστραμμένων σπιτιών. Παρακάτω υπό τον τίτλο **Υδρευση Κονίτσης** αναφέρονται τα εξής: «Για την συμπλήρωση του δικτύου υδρεύσεως ηγοράσθησαν 2.200 μέτρα σωλήνων και εστάλησαν στην Κόνιτσα με αυτοκίνητα του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού. Οι εργασίες για την ύδρευση άρχισαν τον Δεκέμβριο 1952 και τελείωσαν τον Μάρτιο 1953, μετά τον βαρύ χειμώνα. Κατεσκευάσθηκαν 20 βρύσες σε διάφορα σημεία της πόλεως. Η συνολική δαπάνη για την ύδρευση ανήλθε στο ποσό των δραχμών 102.500.000. Από την 1η Απριλίου 1953 δεν υπάρχει πια στην Κόνιτσα κατεστραμμένο η ζημιωμένο σπίτι και όλες οι συνοικίες έχουν νερό». Συνεχίζει με τα οικονομικά στοιχεία του έργου υδρεύσεως. «Αγορά 2.200 μ. σωλήνων και εξαρτημάτων 79.500.000, καύσιμα μεταφοράς σωλήνων εις Κόνιτσαν 3.500.000, Τοποθέτησις και σύνδεσις σωλήνων και εξαρτημάτων 6.500.000, Κατασκευή 20 αναβάθρων Κρηνών εκ λιθοδομής και σκυροδέματος 9.500.000, εκπόνησις μελέτης 3.500.000, σύνολο δαπάνης 102.500.000 δραχμές» Παραπάνω αναγράφεται ότι «Πρέπει να τονισθή η εξαιρετική δραστηριότης που έδειξε ο Δήμαρχος και το Δημοτικό Συμβούλιο της Κονίτσης για την παρακολούθηση των εργασιών και ο ενθου-

σιασμός και ο ζήλος των κατοίκων. Αξιόλογη ήταν και η συμβολή στο έργο της Εθνικής Τραπέζης των Ιωαννίνων». Δήμαρχος τα κρίσιμα έτη 1952 και 1953 ήταν ο αείμνηστος Ευγένιος Χούσος. Καιρός είναι να εκδοθεί βιβλίο-λεύκωμα με τίτλο και περιεχόμενο «Αυτοί που κυβέρνησαν την Κόνιτσα» με αναφορά στους Δημάρχους και τους Δημοτικούς Συμβούλους αλλά ακόμη και στους Δημοτικούς Υπαλλήλους.

Στην δεύτερη σελίδα του φυλλαδίου ο χαιρετισμός της Επιτροπής Δήμων και Κοινοτήτων προς τον «**Ελληνα Εργάτη**» τελειώνει με τα εξής: «Δεν ταιριάζει σε

κανένα να σε ευχαριστήσει για την εισφορά σου, Ελληνα Εργάτη. Γιατί με την χειρονομία σου αυτή έφθασες πολύ ψηλά σου Έθνους μας τα σκαλοπάτια. Έφθασες εκεί που στέκουν αυτοί που δίνουν και όχι αυτοί που δέχονται ευχαριστίες».

Ας θυμόμαστε λοιπόν ότι το πρώτο έργο από την μηνιαία χιλιοδραχμη εισφορά των Εργατών και Υπαλλήλων της Ελλάδας ήταν η ανοικοδόμηση και η ύδρευση της Κόνιτσας, που τόσο είχε ταλαιπωρηθεί από τα γεγονότα της περιόδου 1940-1949.

Β. ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ

Λες και ... «προφήτευσε» για την Ελλάδατου σήμερα.

Ο Λιβανέζος ποιητής και φιλόσοφος Χαλίλ Γκιμπράν (1883-1931) έγραψε το έργο «Ο κήπος του Προφήτη». Το ποίημα εκδόθηκε το 1923, ιδού ένα απόσπασμα:

«Το έθνος να λυπάστε αν φορεί ένδυμα που δεν ύφανε.

Ψωμί αν τρώει αλλά όχι απ' τη σοδειά του.

Κρασί αν πίνει, αλλά όχι από το πατητήρι του.

Το έθνος να λυπάστε που δεν υψώνει τη φωνή παρά μονάχα στη πομπή της κηδείας.

Που δεν συμφιλιώνεται παρά μονάχα μες τα ερείπιά του.

Που δεν επαναστατεί παρά μονάχα σαν βρεθεί ο λαιμός του ανάμεσα στο σπαθί και την πέτρα.

Το έθνος να λυπάστε που έχει σοφούς από χρόνια βουβαμένους»

Ένα ποιητικό απόφθεγμα του ίδιου ποιητή και φιλόσοφου

«Όποιος δεν ξέρει και δεν ξέρει πως δεν ξέρει, είναι τρελός, απόφυγέ τον.

Όποιος δεν ξέρει και ξέρει πως δεν ξέρει, είναι παιδί, μόρφωσέ το.

Όποιος ξέρει και δεν ξέρει πως ξέρει, κοιμάται, ξύπνα τον.

Όποιος ξέρει και ξέρει πως ξέρει, είναι σοφός, ακολούθησέ τον.»

Για την αντιγραφή Β. ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ

Κατασκηνώσεις Πηγής

1. Στο τεύχος Σεπτεμβρίου-Οκτωβρίου 2012 του περιοδικού «ΚΟΝΙΤΣΑ» διάβασα κείμενο του συγχωριανού μου Κώστα Κίτσιου υπό τον τίτλο «ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΤΙΜΩΡΙΑ» για την σημερινή κατάσταση των κάποτε Παιδικών Κατασκηνώσεων Πηγής και υστερόγραφο της Συντακτικής Επιτροπής ότι «Είναι γεγονός ότι οι κατασκηνώσεις είναι παραμελημένες τόσα χρόνια και πρέπει οπωσδήποτε η Δημ. Αρχή να φροντίσει για την αξιοποίησή τους».

Πληροφορώ λοιπόν τον φίλο Κώστα Κίτσιο και τους αναγνώστες του περιοδικού ότι σε μένα έλαχε ο κλήρος επί της Δημαρχίας μου να συνταχθεί ολοκληρωμένη μελέτη για την αξιοποίηση των Κατασκηνώσεων Πηγής, προϋπολογισμού του έργου περίπου κάτι παραπάνω από 3.000.000 ευρώ. Προβλέπεται από την μελέτη τα υπάρχοντα πετρόκτιστα κτίρια να γίνουν σύγχρονοι μικροί ξενώνες-κοιτώνες και να κτισθεί ένα κεντρικό κτίριο 1000 τ.μ (ισόγειο με υπόγειο) με πολλαπλή χρήση, αφού θα διαθέτει αίθουσες διδασκαλίας, χώρο υποδοχής και ενημέρωσης, εστιατόριο-καφετέρια κλπ που θα μπορεί να γίνεται αίθουσα συνεδρίου, με χώρους βοηθητικούς, αποθηκευτικούς και μαγειρείου στο υπόγειό του. Προβλέπονται ακόμη γήπεδα και χώροι για κάθε άθλημα και ορεινή δραστηριότητα. Στην δυναμικότητα και στην δυνατότητα των νέων Κα-

τασκηνώσεων θα είναι η καθημερινή φιλοξενία, ολόκληρο τον χρόνο, πλέον των 100 επισκεπτών με παροχή υψηλής ποιότητας υπηρεσιών ορεινής ζωής. Από το αρμόδιο Υπουργείο ζητήθηκε η παραχώρηση, για την υλοποίηση των παραπάνω σκοπών, έκτασης διπλάσιας της σημερινής. Το έργο αυτό έχει τον τίτλο «Κατασκηνώσεις» διότι σε δάση και σε δασικές εκτάσεις μόνο ορισμένες χρήσεις επιτρέπονται και μια επιτρεπόμενη χρήση είναι οι Κατασκηνώσεις.

Συμφωνώ με τον Κώστα Κίτσιο ότι είναι έγκλημα και όλοι μας αυτοτιμωρούμαστε ο ιδανικός αυτός δασικός χώρος των κατασκηνώσεων Πηγής, με την μεγάλη προσφορά κατά το παρελθόν στα παιδιά, να μένει αναξιοποίητος και κάθε χρόνο η υπάρχουσα πετρόκτιστη κτιριακή υποδομή να καταστρέφεται. Οι Πεκλαρίτες, χωριανοί και ξενιτεμένοι, που στην δεκαετία του 1950 πρόθυμα και ευφυέστατα δώρισαν τα εύφορα χωράφια τους για να γίνουν οι Παιδικές Κατασκηνώσεις, έχουν και τώρα το δικαίωμα και την υποχρέωση να ζητούν με συγκεκριμένες προτάσεις την υλοποίηση της μελέτης για αξιοποίηση του ειδυλλιακού χώρου και η επιστολή του Κώστα Κίτσιου σ' αυτή την σωστή κατεύθυνση είναι .

Το Πεκλάρι, η Κόνιτσα, η Λάκκα Αώου και όλη η περιοχή θα έχει πολλά οφέλη από την λειτουργία των Κατασκηνώ-

νώσεων Πηγής και μάλιστα στις σημερινές στενόχωρες μέρες. Η οικονομική κρίση δεν ξεπερνιέται παρά με την ανάπτυξη. Μεγάλο αναπτυξιακό έργο είναι η αξιοποίηση των Κατασκευών Πηγής.

Η παρούσα Δημοτική Αρχή ας προσπαθήσει για την υλοποίηση της μελέτης, μέσα βέβαια στην δυσκολότατη σημερινή συγκυρία.

2. Επί της Δημαρχίας μου μετετράπη, με δαπάνη από το δημοτικό προϋπολογισμό, το παλιό σχολείο της Πηγής σε μικρό ξενώνα, που ακόμη δεν λειτούργησε. Έχουν υποχρέωση οι συγχωριανοί και πολύ περισσότερο οι άρχοντες του χωριού (Πρόεδρος και Δ. Σύμβουλος) να πιέσουν ώστε να λειτουργήσει ο ξενώνας του χωριού. Ξοδεύτηκαν πάνω από 300.000 ευρώ και είναι κρίμα να παραμένει κλειστός.

3. Από «χαρακτήρας» όσο ήμουν Δήμαρχος δεν ήθελα να «κακαρίζω» αλλά ήθελα «να γεννάω αυγά», να κάνω

έργο. Έργο και μάλιστα η πρώτη φάση του έργου είναι η σύνταξη μελέτης για έργο. Δεν με ενδιέφερε η επικοινωνία αλλά να βοηθήσω την Κονιτσιώτικη Κοινωνία. Δυστυχώς όταν ανέλαβα Δήμαρχος δεν βρήκα ούτε μια μελέτη για έργο. Πάντως για την υπάρχουσα μελέτη για τις «Κατασκευές Πηγής» έγραψε στο περιοδικό μας αρκετές φορές ο Βασίλης Τσιαλιαμάνης, πρώην Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου.

4. Στις σημερινές συνθήκες όπου σβήνουν τα σύνορα μεταξύ των Κρατών στην πολυεθνική Ευρώπη είναι χαμένος χρόνος να συζητάμε για τα όρια μεταξύ Πεκλαρίου και Κόνιτσας, που σίγουρα υπάρχουν.

Ευχαριστώ για την φιλοξενία

Κόνιτσα 19-11-2012

Χαράλαμπος Εξάρχου
Πρώην Δήμαρχος Κόνιτσας

Ένωση Ηπειρωτών Βύρωνος

Εκλογές για την ανάδειξη του Δ.Σ. του Συλλόγου τους πραγματοποίησαν οι Ηπειρώτες του Βύρωνα στην Αθήνα στις 22/10.

Εκλέχτηκαν οι:

Λέτσιος Νικόλαος, Πρόεδρος
Τσούκας Κων/νος, Αντιπρόεδρος
Γκόλφου Αρετή, Γεν. Γραμματέας
Βαλάντης Παρδάλης, Ειδ. Γραμματέας
Βασιλείου Περικλής, Ταμίας
Σιώζου Αλέκα, Β. Ταμίας

Τσουκλάνη Βασιλική, Δημ. Σχέσεων
Μπαζαϊτη Φωτεινή, Μέλος
Οικονόμου Ειρήνη, Μέλος

Ελεγκτική Επιτροπή:

Οικονόμου Αριστοτέλης
Μπακόλας Χρήστος

Αντιπρόσωποι Π.Σ.Ε.

Γκόλφου Αρετή
Βασιλείου Περικλής

Ο Καλλιτέχνης και ο άνθρωπος Κ. Τζιμούλης

Κάθε καλλιτέχνης απ' τη στιγμή της γέννησής του ζει και αυτός μέσα στο δικό του κοινωνικό περιβάλλον, με το οποίο βρίσκεται σε συνεχή αλληλεπίδραση.

Από τη μια μεριά υφίσταται, θέλοντας και μη, τις λογής -λογής όσο και αναρίθμητες επιδράσεις του περιβάλλοντός του. Και από την άλλη τις εγκολπώνεται, τις αφομοιώνει και τις εξωτερικεύει με το δικό του τρόπο, σύμφωνα με όλες τις ιδιορρυθμίες, βιολογικές και μη της προσωπικότητάς του.

«Στην καθημερινή κοινή ζωή πάντως με τους πολλούς περιορισμούς και τη στενότητά της εξωτερικεύουμε κατ' ανάγκη ένα μέρος μόνο από τον εαυτό μας», γράφει ο Ε. Παπανούτσος. «Το άλλο, το μεγαλύτερο, ίσως και ασφαλώς γνησιότερο, ποτέ δεν το δείχνουμε· το κρατούμε ζηλότυπα κρυμμένο στα βάθη της ψυχής μας κάποτε κι από μας τους ίδιους. Είναι οι λαχτάρες και οι φιλοδοξίες μας, οι πόθοι και τα όνειρά μας, οι μεγάλες ιδέες και οι σκοτεινές ορμές μας, οι θησαυροί που κρατούμε μυστική την κρύπτη τους, για να μπορούμε μόνο εμείς να τους θαυμάζουμε· οι ένοχες σκέψεις που φανερά τις αποδοκιμάζουμε με ειλικρινή αγανάκτηση, αλλά τις χαϊδεύουμε με άλλο τόσο ειλικρινή επιείκεια».

Από αυτόν το γενικό κανόνα δεν θα μπορούσε να εξαιρεθεί ούτε και ο Κώστας Τζιμούλης.

Ως καλλιτέχνης μεταδίδει στα έργα του την πνοή της ψυχής το· δεν αποτυπώνει απλώς σε αυτά τη φύση, αλλά την αντίληψη και την κρίση επ' αυτής. «Πρέπει να ζήσεις ένα αίσθημα», έγραφε ο Τολστόι, «και ζώντας το, με κινήσεις, γραμμές, χρώματα, μορφές, και με εκφραστικά λόγια να μεταδώσεις αυτό το συναίσθημα, έτσι που να το δοκιμάσουν και οι άλλοι, σ' αυτό βρίσκεται η δραστηριότητα της τέχνης».

Και ο Κ. Τζιμούλης «βιώνει το συναίσθημα» της κάθε δημιουργίας του και το «μεταδίδει» με τον καλύτερο τρόπο. Σ' αυτό το βίωμα (την επίζηση κατά τον συμπατριώτη μας παιδαγωγό αείμνηστο Ευρυπίδη Σούρλα) οφείλει ακόμα και τη φρεσκάδα του μυαλού του, «καθώς αγκαλιάζει τον ανεξάντλητα πολύμορφο, όσο και συγκεκριμένο, κόσμο».

Η συγκινησιακή ευαισθησία του καλλιτέχνη συνδέεται στενότερα με τις άλλες ψυχικές και διανοητικές ικανότητές του. Με τη δύναμη, λ.χ. να βλέπει τον κόσμο, με την ικανότητα να καταλαβαίνει τους ανθρώπους, με την ικανότητα να «πιάνει» το νόημα της ζωής και να συμμετέχει στην κίνησή της. «Αν ο καλλιτέχνης δεν θερμανθεί μέσα στο καμίνι της ζωής, ούτε η ευαισθησία, ούτε η φαντασία, ούτε η έμπνευση, ούτε καμιά άλλη ψυχική ιδιορρυθμία του κινητοποιείται, για την παραγωγή του έργου τέχνης του Έργου του».

Ως άνθρωπος, ο Κώστας Τζιμούλης είναι σεμνός, πράος, ευγενικός και υπέρμετρα ευαίσθητος, (την ευαισθησία και την ευγένεια - πιστεύω ότι τα κληρονόμησε από την αείμνηστη μητέρα του Ελευθερία Τζιμούλη, (την οποία γνώρισα σε καλούς καιρούς και έχω προσωπική γνώμη και γνώση). Είναι ολιγόλογος και προσηνής, αν και για όποιον δεν τον έζησε από κοντά, δείχνει σε πρώτη εντύπωση λίγο απόμακρος και απρόσιτος. Όμως, όταν έρθεις σε συναναστροφή μαζί του, από τις πρώτες κιόλας κουβέντες που θα ανταλλάξεις, καταλαβαίνεις ότι πρόκειται για ένα άτομο απλό και καταδεχτικό, με πλούσιο σε καλοσύνη, αγάπη και κατανόηση εσωτερικό κόσμο. Τη λέξη «κόσμος», όταν μιλάμε για τον Κώστα Τζιμούλη, πρέπει να την εκλαμβάνουμε με την αρχαιοελληνική σημασία της, δηλαδή του κοσμήματος, της εσωτερικής ομορφιάς και της καλοκαγαθίας.

Ακολουθήσε μια πορεία, χαμηλόφωνη και λίγο μοναχική, χωρίς να επιδιώκει ποτέ την εμπορικότητα ή την προβολή. Είναι ελάχιστα εκδηλωτικός και σχεδόν ποτέ δεν θα τον ακούσεις να μιλάει για τον εαυτό του, εκτός από κάποιες μοναδικές και σπάνιες περιπτώσεις, όταν είναι ψυχικά και συναισθηματικά πολύ φορτισμένος. Τότε ξεσπάει, αφήνει να φανούν ελεύθερα οι θησαυροί της καρδιάς του και να απλωθούν με το χρωστήρα επάνω σε καμβά ή με την αποτύπωση της λεπτομέρειας στη φωτογραφία, ή, τέλος, με την πέννα

του σε κείμενα, τα πλούσια, λεπτά και τρυφερά συναισθήματα, που κρύβει μέσα του.

Ένα τέτοιο κείμενο, κείμενο εξομολογητικού- συναισθηματικού ξεσπάσματος είναι και το αφιέρωμα στη μνήμη του πατέρα του, του Γιώργου Τζιμούλη, που δημοσιεύτηκε με τον τίτλο «**Domnul fotograf**» στο περιοδικό «Τα Καντσιώτικα», (τ. 12, Αύγουστος 2009, σ.σ. 20-23).

Εκεί, ανοίγει διάπλάτα την σαν μικρού παιδιού αγνή και τρυφερή καρδιά του και τολμάει τώρα να ειπεί στον πατέρα του φωναχτά: «με ειλικρίνεια και χωρίς συστολές και αναστολές» τα όποια και όσα μια ζωή «δεν ειπώθηκαν ποτέ και στην ώρα τους».

Γνωρίσαμε μέχρι τώρα τον καλλιτέχνη και άνθρωπο Κ. ΤΖ. Μέσα από το εικαστικό και φωτογραφικό του έργο. Καιρός να τον γνωρίσουμε και μέσα από τα γραφόμενά του, παίρνοντας αποσπάσματα από το αφιέρωμα στη μνήμη του πατέρα του (ό. π. σ. 23) μέσα από τα οποία προβάλλει ανάγλυφο και διάφανο το είδος της πολύτιμης στόφας, από την οποία είναι συγκροτημένος ο εσωτερικός κόσμος του Κώστα Τζιμούλη:

- «Πατέρα... σου χρωστούσα αυτό το μικρό αφιέρωμα.

- »Εσύ με πρωτομύησες σ' αυτή τη γοητευτική ασπρόμαυρη τέχνη που αργότερα μου χρησίμευσε τόσο πολύ στη δουλειά μου». Ακόμα θυμάμαι την αίσθηση του πρώτου «κλικ» της μηχανής που μου εμπιστεύτηκες, και τη χαρά που ένιωσα όταν είδα κάτω από το κόκκινο

αχνό φως του σκοτεινού θαλάμου να σιγοεμφανίζεται σαν μέσα από ομίχλη στα υγρά της, η πρώτη μου φωτογραφία.

- «Επίσης θυμάμαι πως καμάρινα σαν γύφτικο σκεπάρνι (ο γιός του φωτογράφου βλέπεις) μπρος στους εντεκάχρονους συνομήλικούς μου, όταν μου δάνειζες την 6x9 Bessa και φωτογραφίζαμε ο ένας τον άλλον στο κοντινό δάσος, κι ακόμα κρυμμένοι μέσα στις φυλλωσιές και από απόσταση για να μη μας πάρουν χαμπάρι, επιχειρούσαμε να αποθανατίσουμε φωτογραφικά τα μεγαλύτερα κορίτσια που κολυμπούσαν ημίγυμνα στον ποταμό Teleajen (Τελεάζεν).

- «Πατέρα... πρέπει να ξέρεις ότι σπίνω και διατηρώ ακόμα σκοτεινό θάλαμο πλήρως εξοπλισμένο. Ακόμα και τώρα που η ψηφιακή φωτογραφία υποσκέλισε την παλιά ασπρόμαυρη τέχνη ο σκοτεινός μας διαθέτει πέντε μεγεθυντήρες - εκτυπωτές μεταξύ αυτών και η δική σου Meopta που είναι ακόμα σε χρήση από την εγγονή σου Ιφιγένεια.

- »Οι μηχανές σου αντίκες πια, στολίζουν ένα ράφι του εργαστηρίου μας ως παλαιά ακριβά κειμήλια, μαζί και το κοπτικό - μαχαίρι φωτογραφιών συριτωτής ούγιας, μάρκας «Perfect».

- »Σ' ευχαριστώ για όσα μου έμαθες και μου προσέφερες σαν πατέρας, αλλά ποτέ δεν τόλμησα να σου πω: «πατέρα σ' αγαπώ, πατέρα σ' ευγνωμονώ, πατέρα συγγνώμη, λόγια που δεν ειπώθηκαν ποτέ και στην ώρα τους ... Τώρα, έστω με καθυστέρηση, δεν έχω κανένα πρόβλημα να σου τα πω όλα

αυτά μαζεμένα με άνεση και γενναιοδωρία χωρίς συστολές και αναστολές ...

- Επειδή όμως είναι πολλά Θα περιοριστώ όμως στις συγγνώμες που δεν σου ζήτησα και με βαραίνουν έστω και αν αφορούν την παιδική και εφηβική μου ηλικία.

- «...Συγγνώμη που όταν ήρθες να μας συναντήσεις στη Φλορίκα μου έκανες τόσο κακή εντύπωση που ντράπηκα για το ευτραφές παράστημά σου. Βλέπεις η μέχρι τότε σοσιαλιστική μου παιδεία μέσα από τις προπαγανδιστικές γελοιογραφίες ταύτιζε όλους τους «χοντρούς» με τους κακούς μπουρζουάδες και καπιταλιστές «που πίνουν το αίμα των λαών». Το ξεπέρασα όμως αργότερα όταν σιγά-σιγά ανακάλυπτα τις αρετές σου πατέρα, αλλά κυρίως (κι αυτό με παρηγόρησε αφάνταστα) όταν διαπίστωσα ότι πολλοί από τους τότε Κομμουνιστές ηγέτες που έβλεπα στα τεράστια πανό των επετειακών εορτών ήταν επίσης ευτραφείς.

- «...Συγγνώμη ακόμα που σε πίκρανα με την αντίδρασή μου όταν δεν μου έφερες από παζάρι της Κόνιτσας το καρό με ασπρόμαυρο μεγάλα νταμάκια, «αλά Τζέιμς Ντίν» πουκάμισο που σου είχα παραγγείλει και που προφανώς δε βρήκες, κι αντ' αυτού μου αγόρασες ένα άλλο με μικρότερα νταμάκια που δεν μου άρεσε. Ακόμα ντρέπομαι για σκηνή που σου έκανα.

- «...Συγγνώμη γιατί από αφηρημάδα έχασα στον εθνικό κήπο στο Ζάππειο, μία από τις μηχανές σου την

«Ζορκη C» δώρο του θείου Παύλου από την Τασκένδη που μου είχες δώσει όταν κατέβηκα στην Αθήνα να δοκιμάσω την τύχη μου. Την απώλεια αυτή ουδέποτε την ομολόγησα, αλλά ήξερα πολύ καλά ότι το κατάλαβες από τα μισόλογά μου όταν η κουβέντα το έφερε... και δεν είπες τίποτα γιατί ήσουν ένας καλοσυνάτος και ευγενής πατέρας.

• «...Συγγνώμη που όταν έφυγες τόσο νωρίς, δεν ήμουν δίπλα σου να σου κρατώ το χέρι!». [Αθήνα, Ιούλιος 2008]. (Πηγή: «Τα Καντσιώτικα», τ. 12, Αύγουστος 2009, σ.σ. 20-23).

Αυτός είναι ο Κώστας Τζιμούλης. Αλήθεια, ύστερα από τέτοια ευαισθησία που δείχνει στις «εξομολογήσεις» του τι περισσότερο μπορεί να προσθέσει κανείς, για να τονίσει και εξάρει τον ακέραιο και αδαμάντινο χαρακτήρα αυτού του υπέροχου ανθρώπου;!

Σαν Επίλογος

«Παθιασμένος με την τέχνη του, ο Κώστας, ζωγραφίζει και φωτογραφίζει ενστικτωδώς και γι' αυτό, ακριβώς,

μπορεί και μας αναμεταδίδει, όσο πιο άμεσα και αποτελεσματικά γίνεται, το απόσταγμα της έμπνευσής του. Αποτυπώνοντας, αυτό καθεαυτό, το DNA του ερεθίσματός του με έναν εξαιρετικά διεισδυτικό τρόπο, κατορθώνει να μετουσιώσει π.χ. μια απλή παλιά ασπρόμαυρη φωτογραφία της μάνας του, τόσο συνειρμικά όσο και εικαστικά, σε καταλυτική αφετηρία για εναλλακτικές εντυπώσεις και επάλληλες σημάνσεις- αναφορές». (Βλ. Θωμά Α. Μουκούλη, Καντσιώτικα Παραμύθια, εξώφυλλο).

«Ο καλλιτέχνης», λέει ο Φλομπέρ, «πρέπει να υπάρχει μέσα στο έργο του, όπως ο Θεός μέσα στη δημιουργία: κανείς να μην τον βλέπει, αλλά όλοι να αισθάνονται την παρουσία του».

Ηλίου φαεινότερο ότι τα λόγια αυτά ταιριάζουν τόσο στο Έργο, όσο και στον εσωτερικό κόσμο και το χαρακτήρα του Κώστα Τζιμούλη!

Αθήνα, Οκτώβριος
Θωμάς Αθανασίου Μουκούλης

Αγροτικός Συνεταιρισμός Αγ. Παρασκευής

Στις αρχαιρεσίες του Αγροτικού Συνεταιρισμού χορτονομής Αγ. Παρασκευής που έγιναν στις 23/9/12 εκλέχτηκε το νέο Συμβούλιο που αποτελείται από τους:

Δημήτριο Ζήκα	Πρόεδρο
Γκούτσιο Χρυσόστομο	Αντιπρόεδρο
Κουκούμη Αθανάσιο	Ταμία
Νταγκουβάνο Ιωάννη	Μέλος
Στρατσιάνη Δημήτριο	Μέλος

Το μαγαζάκι της χρυσής προσδοκίας

Δύο παραθυράκια με σιδεροκάγκελα προστασίας απ' τους κλέφτες και μια χαμηλή πορτούλα εισόδου, της ίδιας κατασκευής χαρακτήριζαν την πρόσοψη του μικροσκοπικού μαγαζιού με τη θολωτή οροφή, δίκην στοάς, στη δεξιά πλευρά του δρόμου προς την παραδοσιακή αγορά της πόλης.

Μπαίνοντας κανείς στον εσωτερικό στενόμακρο χώρο συναντά λίγα συνεχόμενα τραπέζια με συρτάρια και γυάλινες προθήκες όπως και αντίστοιχες στους απέναντι ασβεστωμένους τοίχους, όπου σε ξύλινα ράφια ήταν τοποθετημένα σε κατηγορίες πληθώρα αντικειμένων.

Στο βάθος απλό εργαστήριο φιλοξενεί νεανική μορφή σκυμμένη στο χαμηλό τραπεζάκι να εργάζεται, κάτω απ' το λιγοστό φως κλασσικής ηλεκτρικής λυχνίας πυράκτωσης, προσεχτικά, υπομνητικά, συστηματικά και αφοσιωμένα.

Δίπλα μικρή συσκευή οξυγόνου αναμμένη, βοηθά στη συγκόλληση ή στο λιώσιμο πολύτιμων μετάλλων μέσα σε ειδικό πήλινο τρυβλίο.

Κάθε φορά που κάποιος πελάτης ή επισκέπτης τυχαίνει να περνά τη θύρα του μαγαζιού, η καθιστή σκυφτή ανθρωπινή μορφή εγείρεται και κατευθύνεται στο μέσο της μεγάλης τράπεζας να τον υποδεχτεί, καλημερίσει και αγόγγυστα να τον εξυπηρετήσει αφού πρώτα σβήσει τη φλόγα του λυχναριού, για να ξα-

ναγυρίσει σε λίγο στην αρχική θέση στο εργαστήριο – μετά την αναχώρηση του πελάτη – αποτελειώνοντας την εργασία ή να παραμείνει όρθιος ελέγχοντας, ξεκαθαρίζοντας και ταξινομώντας καρτιά, έγγραφα, επιστολές, βιβλία, πράγματα αξίας, λεπτής τέχνης και οτιδήποτε άλλο βρισκόταν στο βαρυφορτωμένο τραπέζι.

Ακριβής ρυθμιστής του χρόνου δεν αφήνει ανεκμετάλλευτη στιγμή διότι πιστεύει πως ο χρόνος έχει πολύτιμη αξία. Έτσι φροντίζει και τοποθετεί στις προθήκες την πραμάτεια, την καθορίζει, ώστε στο τέλος να παρουσιάζει λαμπρή και πεντακάθαρη εικόνα.

Δεν πρόκειται για ένα συνηθισμένο κατάστημα πώλησης καταναλωτικών αγαθών όπως τα περισσότερα της αγοράς και διαφέρει σημαντικά από αυτά καθότι διαθέτει ορισμένα ξεχωριστά και πολυτιμότερα προϊόντα, έργα υψηλής σκαλιστικής τέχνης, μεγάλης αντικειμενικής αξίας και ακόμα μεγαλύτερης υποκειμενικής όταν περιέλθουν στην κυριότητα ευαίσθητων πελατών που γεμίζουν

χαρά και ικανοποίηση καθώς συμμετέχουν ίσως στην ευτυχή κατάληξη μιας συναισθηματικής σχέσης, στην έκφραση αγάπης, στην εκδήλωση έρωτα, στην ολοκλήρωση σκοπού ή επιθυμίας ή όταν έχουν αναμνηστικό χαρακτήρα.

Κύριος διαχειριστής και ιδιοκτήτης της ειδικής αυτής επιχείρησης είναι ο ίδιος νεαρός βιοπαλαιστής, μειλίχιος οικογενειάρχης, κατά το πρώιμα χρόνια λειτουργίας, καλόκαρδος και καταδεχτικός, εξυπηρετικός και δραστήριος, ευαίσθητος και ακούραστος, με μοναδικούς βοηθούς και συνεργάτες την ευγενική, καλλίφωνη σύζυγο και τα αξιόλογα παιδιά του.

Κάθε πρωί τις εργάσιμες μέρες, απ' τους πρώτους ανοίγει το μαγαζί αφηφώντας καλοκαιριά ή κακοκαιρία, ζέση, κρύο, παγωνιά, βροχές και χιόνια, ν' αεριστεί, καθαριστεί και πανέτοιμο να υποδεχτεί τους καταδεχτικούς πελάτες που θα ήθελαν ν' αγοράσουν κάποιο αναμνηστικό δώρο για τους ίδιους ή τ' αγαπημένα τους πρόσωπα επιλέγοντας αυτό απ' την εξαιρετική συλλογή, στα συρτάρια ή στις προθήκες.

Αποκτά έτσι την εκτίμηση και εμπιστοσύνη των ξένων και τον επιούσιον άρτον απαραίτητον στη θρέψη της οικογένειας χωρίς ν' αγνοείται το γεγονός ότι προκειμένου να βοηθήσει ορισμένους οικονομικά αδύναμους προτιμά να ζημιώνεται εν μέρει και ο ίδιος.

Δεν υπήρξε μεγιστάνας του πλούτου.

Όμως η μεγάλη και κρυφή του αγάπη, πραγματικός έρωτας είναι η ενα-

σχόληση με τα κοινά της πολιτείας, τις καλές τέχνες, τα γράμματα, την ποίηση, τη λογοτεχνία και κυρίως τη δημοσιογραφία, προσβλέποντας στη δημιουργία καλύτερης κοινωνίας, στην ορθολογική οικονομική ανάπτυξη του τόπου με εμμονή στις αρχές του αλληλοσεβασμού των ατόμων και στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος από αλόγιστες επεμβάσεις, προβάλλοντας τις δυνατότητες, τα πλεονεκτήματα και τις φυσικές ομορφιές της περιοχής.

Αναδεικνύει τα προβλήματα αυτής, προτείνει λύσεις και συμβάλλει ποικιλότροπα στην προσπάθεια πολιτιστικής, τουριστικής, κοινωνικοοικονομικής και πνευματικής ανάπτυξής της.

Με ήπιο τρόπο ενθαρρύνει και προτρέπει τους σώφρονες νέους στην πραγμάτωση καλών και ωραίων έργων, ωφέλιμων στην κοινωνία.

Φυσιολάτρης, φυσιοδίφης, αφοσιωμένος εραστής της φύσης, πρωτοπορεί στη διοργάνωση ορειβατικών εξορμήσεων, εκδρομών και περιπάτων στα υπέροχα και πανέμορφα ελληνικά βουνά, στα καθαρά ποτάμια, στις γοπητικές, παραμυθένιες δρακόλιμνες των υψηλών ορέων με απώτερο σκοπό την ευαισθητοποίηση των ανθρώπων για την προστασία της χλωρίδας, της πανίδας, των υδάτων και της ατμόσφαιρας.

Παθολογική η αγάπη του για τη Μελισσοκομία με την οποία ασχολήθηκε θεωρητικά και πρακτικά μελετώντας τα προβλήματα, τις δυνατότητες και τα οφέλη της, μεταδίδοντας την εμπειρία

του σε πολλούς φερέλπιδες νέους μελισσοκόμους.

Αγαπητός στην πλειονότητα των κατοίκων είναι γερά δεμένος με την πατρίδα, ριζωμένος στον άγιο τούτο τόπο τον οποίο υπεραγαπά, πονά και εργάζεται, όσο μπορεί, για την πρόοδό του, χωρίς σκέψη εγκατάλειψης του αγώνα και φυγής προς τα πολυάνθρωπα και ανθρωποβόρα αστικά κέντρα.

Με το πρώτο άνοιγμα της κεντρικής θύρας του μαγαζιού ορμητικά εισέρχεται ο καθαρός αγέρας και το άμεσο ή αντανακλαστικό ηλιακό φως να τον καθημερίσουν.

Το ταυτόχρονο άναμμα των εσωτερικών φώτων συμπληρώνει τον ηλιακό φωτισμό δημιουργώντας αισθησιακή ατμόσφαιρα και προκλητική γοητεία στο χώρο όπου τόσα χρόνια πλάθει τα καλύτερα όνειρα και σχέδια για τη ζωή και μαζί με την αγάπη και εργατικότητα γνωρίζει συνεχώς τις μεγάλες συγκινήσεις που σημάδεψαν το πεπρωμένο του.

Τη στιγμή εκείνη λάμπουν όλα τριγύρω και ιδιαίτερα τα καλοβαλμένα αντικείμενα, καλλιτεχνήματα χάλκινα, ορειχάλκινα, ασημένια και χρυσά κοσμήματα και απλά διακοσμητικά σπιτιών και ανθρώπων, ό,τι μπορεί να φανταστεί ο νους και επιθυμήσει ο κάθε ευαίσθητος πελάτης.

Είναι το μοναδικό κοσμηματοπωλείο, χρυσοχοείο της πόλης και της έπαρχίας, αναντίρρητα δημιούργημα, κτήμα και καύχημα του ακάματου εργάτη, ιδεαλιστή

ακρίτα, προοδευτικού και επίμονου υπηρέτη της λεπτής και καλής τέχνης, της γης, της υγιεινής ζωής, της άθλησης, του πνεύματος και των καθαρών δημοκρατικών αρετών και αντιλήψεων, ενός γνήσιου έλληνα πολίτη.

Ικανοποιείται κάθε φορά που συμμετέχει ενεργά άμεσα ή έμμεσα στις διαδικασίες επιτυχούς κατάληξης σχέσεων αγάπης των ελπιδοφόρων ετερόφυλων νέων ανθρώπων με το θεσμό του γάμου, φιλοτεχνώντας ή προμηθεύοντας τα αιώνια σύμβολα δεσμού, πίστης, αγάπης, ελπίδας, αφοσίωσης, δηλαδή τα χρυσά δαχτυλίδια, που κοσμούν τα δάχτυλα και την αρετή των συντρόφων στην υπόλοιπη ζωή και διαμορφώνουν την προσωπικότητά τους.

Γίνεται πάντοτε χορηγός και αποδέκτης χαράς και αγαλλίασης, όταν οι ευχές και ενθαρρύνσεις σύζευξης πραγματοποιούνται αβίαστα και ειρηνικά.

Πέραν όλων αυτών η πραγματική ερωμένη του, αναμφισβήτητα παραμένει η δημοσιογραφία, η συνεχής προσπάθεια περιοδικής ενημέρωσης των πολιτών της στενής και πλατύτερης περιοχής για γεγονότα και δράσεις στον τόπο, προσφέροντας επί πλέον και πνευματική τροφή με αναγνώσματα ποικίλης ύλης τόσον του ιδίου όσον και των άλλων συνεργατών συγγραφέων.

Καλοπροαίρετος και διακριτικός σύμβουλος των συμπατριωτών, είναι η ψυχή και η καρδιά της τοπικής περιοδικής εφημερίδας – δελτίου, πιστός εραστής της δημοσιογραφικής γραφίδος.

Βραβευμένος συγγραφέας πολλών περιηγητικών, ιστορικών, λαογραφικών βιβλίων, τηρητής και ερευνητής των λαϊκών παραδόσεων οπαδός και εξαίρετος χρήστης της δημοτικής γλώσσας, των ιδιωματισμών και του πλούσιου λεξιλογίου της.

Πνεύμα φωτεινό και διαυγές που συναγωνίζεται τη λάμψη των αργυρόχρυσων κοσμημάτων, πλατειάς μόρφωσης, πρόθυμος και ειλικρινής συμπαραστάτης των χειμαζομένων ανθρώπων, αποτελεί μια σεμνή και αφανή προσωπικότητα της Κόνιτσας όπου ζει και διαπρέπει, συνεχίζοντας με ζήλο τις πνευματικές ενασχολήσεις, ενώ παράλληλα δραστηριοποιείται και στο χώρο της τοπικής αυτοδιοίκησης με επιτυχία.

Αυτοδημιούργητος έζησε, γνώρισε υπαρξιακές αγωνίες, πολεμικές περιπέτειες στα παιδικά του χρόνια, στερήσεις, επικρίσεις, κατακρίσεις, όπως οι απροστάτευτοι άνθρωποι, άμεσες ή έμμεσες διώξεις, υπομένοντας στωικά και με σκληρό αγώνα ξεπέρασε αντιξοότητες και εμπόδια, αντιπαλεύοντας και διαμορφώνοντας την τύχη του.

Στο ταπεινό μαγαζάκι γίνονταν κατά καιρούς συναντήσεις, συζητήσεις λογοτεχνικές και κοινωνικές, δημιουργήθηκαν και στέριωσαν φιλίες, δεσμοί πραγματικής αγάπης και κάθε άνθρωπος που πέρασε από κει έχει να διηγηθεί και μια ιστορία, ένα ευχάριστο γεγονός και όλοι τους συνδέονται με κάποια καλή ανάμνηση με τα χρυσά κοσμήματα και τη χρυσή εποχή της νιότης.

Τώρα όμως όλοι τους κατέχονται από ένα κενό, μια θλίψη ή γλυκιά νοσταλγία για το μαγαζάκι της αγάπης και της χρυσής προσδοκίας.

Ο λόγος απλός αφού ο ιδιοκτήτης και νικητής του πολύχρονου αγώνα της ζωής, εγκαταλείπει, φυσιολογικά, την κύρια επαγγελματική απασχόληση και αποχωρεί έντιμα από το σίβο της βιοπάλης.

Θα μπορεί λεύτερος από οποιουσδήποτε δεσμούς ν' απολαύσει τους γλυκείς μόνο καρπούς των κόπων του.

Με τάξη, επιμέλεια και δικαιολογημένη συναισθηματική φόρτιση και συγκίνηση αποχωρίζεται από εκείνο που περισσότερο αγάπησε στη ζωή, την εργασία μεσ' την κοινωνία, τη συμπαθή φωλίτσα, το μαγαζάκι της χαράς και του πόνου, της ελπίδας και της τύχης των ανθρώπων, το χώρο όπου πέρασε τα καλύτερα χρόνια και δημιούργησε, , αγάπησε και τηρουμένων των αναλογιών μεγαλούργησε, συμβάλλοντας στο μέτρο του δυνατού, στη σχετική ευτυχία των πολυάριθμων συμπολιτών ή ξένων επισκεπτών, στολίζοντας τις καλλίκομες κεφαλές, τους κύκνειους λαιμούς, τα καλαίσθητα στήθη και τα απαλά χέρια των γυναικών με τα εξαίρετα κοσμήματα αλλά και των ανδρών τα εύρωστα χέρια και στήθη, όλα δώρα αναμνηστικά της πίστης και τη αγάπης.

Δάκρυσε αναπόφευκτα καθώς θυμήθηκε τα νεανικά του χρόνια της αναζήτησης μιας θέσης στον ήλιο, της ανεμελιάς, του πόνου, των πολέμων, της

ειρήνης, των συνεχών αγώνων και παρουσιάστηκαν, εμπρός του, φανταστικές, άυλες μορφές ανθρώπων που κάποτε πέρασαν το κατώφλι του μαγαζιού της χρυσής προσδοκίας, αγόρασαν δώρα αναμνηστικά, γνωρίστηκαν, συζήτησαν, φιλοσόφησαν, χάρηκαν και άφησαν το επισκεπτήριό τους, δηλαδή ένα ευχαριστώ και μια ευχή ανταμώματος στον ίδιο χώρο, στο μέλλον, στο χρόνο.

Φευγαλέα ήλθαν στη μνήμη του οι δράσεις στον κοινωνικό τομέα, απ' την αρχή της σταδιοδρομίας του μέχρι τον επίσημο αποχαιρετισμό της αγοράς, στην οποία αφιερώθηκε ολοκληρωτικά με την ψυχή και το πνεύμα προσβλέποντας στο καλό και στο δίκιο.

Τώρα περνώντας ο άγνωστος περιπατητής το γραφικό δρομάκι που οδηγεί απ' την κεντρική πλατεία προς την καρδιά της παλιάς αγοράς αντικρίζει ένα κλειστό ή ίσως ένα άλλο διαφορετικό μαγαζί στο οποίο άλλοτε γράφτηκε η ιστορία, συμπεριφορά, εξέλιξη ζωής του ιδιοκτήτη και πολλών ανθρώπων και ανθήσανε ελπίδες ή σεριώσανε ειδύλλια αγαπημένων προσώπων.

Πλανάται το πνεύμα της εγκατάλειψης που γεννά τη μελαγχολία. Και όμως νοερά βλέπει κανείς αποτυπωμένη στους τοίχους τη μορφή του χαμογελαστού, φιλότιμου, ειρηνόφιλου και υπέροχου άνδρα με το πασίγνωστο όνομα. Σωτήρης Π. Τουφίδης.

Ανεξάρτητος πλέον, αδέσμευτος και

ελεύθερος, απαλλαγμένος απ' το υπαρκτό σε κάθε άνθρωπο, άγχος της σκληρής βιοπάλης, δίπλα στην οικογένειά του συνεχίζει με την ίδια ζέση, ένταση και ρυθμό τον αγώνα που πρωτάρχησε, σημάδεψε τη ζωή του αλλά από άλλο μετερίζι.

Αποχωρεί όμως με την πικρία και την άχαρη απογοήτευση πως δεν βρέθηκε ένας νέος συνεχιστής του επαγγέλματος, της τέχνης και διάδοχος διαχειριστής του κοσμηματοπωλείου – χρυσοχοείου, αναγκαίου στην ακριτική περιοχή της Κόνιτσας.

Στη ζωή δεν ζήλεψε τιμές και δόξες ουδέ ακόμα την υστεροφημία, οι πράξεις του σκιαγραφούν την προσωπικότητά του ανεξάρτητα αν τιμηθεί η όχι απ' τους μεταγενέστερους για την κοινωνική του προσφορά.

Πιστός στην αποστολή του δεν θα πάψει ν' αγωνίζεται για τα μεγάλα ιδανικά, τις καθαρές ιδέες και την υπεύθυνη ενημέρωση των κατοίκων της περιοχής απ' το χώρο της δημοσιογραφίας και της συγγραφής.

Τούτο θεωρείται ελπιδοφόρο μήνυμα καθησυχασμού και διάλυσης του φόβου, των αμφιβολιών, της απογοήτευσης πως τα πάντα τελείωσαν. Οι ευχές και ευχαριστίες μας είναι ειλικρινείς για την υγεία μακροζωΐα, κοινωνική προσφορά και την ευτυχία.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Νοσταλγία

«Πανωδιαβαίνω τα ΒΟΥΝΑ! και βδέπω τα χωριά μας,
να κδαίν! Μονάχα κ' έρημα! Χωρίς τη ΛΕΒΕΝΤΤΑ ΜΑΣ!»

Όμορφη! Καδή μου Φύση, ποιος σου ρήμαζε τους τόπους!
Ποιος σου πήρε τη ζωνιάνια! Τους δεβέντες τους ανδρώπους!

Κάποια χρόνια τής Κατάρας! Ξ' άρπαζαν τα χεδιδόνια!
Και σ' αφήσανε μονάχην! Μ' ερημιές και κάποια χιόνια!

Πως ρημάζαν τα χωριά μας! Πως μανρίσαν τα ζωκδήσια!
Πουν' οι κόρες που τ' ασπρίζαν! Και βασιδικούς γεμίζαν!

Στις αράχνες τωδιγμένοι! Όδα τα καρπαναριά μας!
Κάποτε συχνά χτυπούσαν, απ' τα πρόσχαρα παιδιά μας!

Με τ' Αδέτρι να σαπίζει! Στη γωνιά παρατημένο!
Πνίγηκε παντού το χιόμα, στο φυτό τ' αγριεμένο!

Κείν' η σιράτα τ' Αηδιά! Που' φερνε τα παδικάρια,
στην κατάκορφη-κορφή! πνίζαν τώρα τα πουρνάρια!

Έρημη να κδαίει μένει, κάποια βρύση στο Πδατάνι!
Ξα δε χαίρεται, σαν πρώτα, τα κορίτσια σε στεφάνι!

Για να παίρνει και να δέει, μυστικά με την γυχή τους!
Κει που ομίγαν οι χαρές τους! Η δική της κ' η δική τους!

Τρέχαν-φεύγαν τρομαγμένα! Τα τρεχούμενα νερά!
Ξα δε βδέπαν πδέον γύρω, την ανδρώπινη χαρά!

Χάθηκαν και στη ροή τους, κει π' ανοίγουν τ' ακρωνέρια,
τα παιδάκια που παδεύαν, τον πηδό τους με τα χέρια!

Φίδες μου! καδέ μου φίδε! Τύτ' τα μέρη τ' αφημένα!
Περιμένουνε και Ξένα! Περιμένουνε και Μένα

Τα ποτάμια! Τα πδαιάνια! Και τα κρύσιαδδα νερά!
Περιμένουν να μας δώσουν, τη ΖΩΗ! Και τη ΧΑΡΑ!

Τριήμερη εκδρομή στη Β. Ήπειρο

Τα συνεργαζόμενα σωματεία Ένωση Ελλήνων Λογοτεχνών και Σύνδεσμος Ιστορικών Συγγραφέων μ' επικεφαλής τα Δ.Σ. τους πραγματοποίησαν τριήμερα εκδρομή στη Βόρειο Ήπειρο στις 26-27-28 Οκτωβρίου. Αρχηγός της εκδρομής είχε οριστεί ο κοσμήτορας του πρώτου Σωματείου και Ταμίας του δεύτερου Αγαθοκλής Παναγούλιας συγγραφέας του βιβλίου «Αυτοί που δε γύρισαν απ' το μέτωπο», ερευνητής του Βορειοηπειρωτικού χώρου για την ανεύρεση των άταφων νεκρών μας. Οι εκδρομείς αναχώρησαν απ' την Αθήνα το πρωί της Παρασκευής και ξεναγήθηκαν, καθ' οδόν, απ' τον Πρόεδρο του Συνδέσμου Ιστορικών Συγγραφέων Στάθη Παρασκευόπουλο ως τα Ελληνοαλβανικά σύνορα. Κατευθύνθηκαν στο χωριό Βουλιαράτι, όπου ξεναγήθηκαν απ' τον Αγαθοκλή Παναγούλια στο εκεί πρώτο στρατιωτικό νεκροταφείο, όπου υπάρχουν τα μνήματα 59 πεσόντων (αναγνωρισθέντων) και κιβώτια με οστά (αγνώστων πεσόντων). Ύστερα κατευθύνθηκαν στους Αγίους Σαράντα όπου και διανυκτέρευσαν.

Τη δεύτερη μέρα επισκέφθηκαν τη Χειμάρρα, όπου γνώρισαν την «Κυρά της Σκουτάρας» - όπως την ονόμασαν- Ερμιόνη Πρίγκου, που στην αυλή της είναι θαμμένοι έξι πεσόντες χωρίς κανείς να τους περισυλλέξει. Οι στιγμές μαζί της ήταν συγκινητικές. Στη συνέχεια

μετέβησαν στο Αργυρόκαστρο, στο Τεπελένι, στην Κλεισούρα (β' νεκροταφείο εκεί) και στην Πρεμετή, για να επιστρέψουν το βράδυ στους Αγίους Σαράντα.

Την τρίτη μέρα πήγαν στο Βουλιαράτι, όπου παρακολούθησαν τη θεία λειτουργία χοροστατούντος του Μητροπολίτη Αργυροκάστρου κ.κ. Δημητρίου και στη συνέχεια το τρισάγιο που εψάλη στο ναό της Αγίας Σκέπης, παρουσία των εκεί αρχών (Πρέσβη, Προξένου, Υπουργών, Βουλευτών και πλήθους κόσμου). Αν και ο καιρός ήταν βροχερός όλα έγιναν όπως έπρεπε. Μίλησε ο πρέσβης μας (στα Τίρανα) κατετέθησαν στεφάνια απ' τους προέδρους της Ένωσης Λογοτεχνών και του Συνδέσμου Ιστορικών Συγγραφέων Λευτέρη Τζόκα και Στάθη Παρασκευόπουλου και από τους θεσμικούς και τους άλλους φορείς που συμμετείχαν, έγινε μαθητική γιορτή από μαθητές και μαθήτριες κι εψάλησαν οι εθνικοί ύμνοι Ελλάδας και Αλβανίας. Οι εκδρομείς απόθεσαν λουλούδια στους τάφους των νεκρών πριν απ' το «προσκλητήριο» τους, ενώ συγκινητική ήταν η κατάθεση στεφανιού απ' τον παλαίμαχο (96 χρονών) έφεδρο τότε αξιωματικό Γεώργιο Αναστασόπουλο που είχε τραυματιστεί και είχε νοσηλευτεί στο πρόχειρο Νοσοκομείο του Βουλιαρατίου και ο οποίος συμμετείχε με την οικογένειά του στην εκδρομή.

Μετά τις εκδηλώσεις, τις φορτισμέ-

νες από πολύ συγκίνηση, οι εκδρομείς δεξιώθηκαν με πλούσιο γεύμα από την Κοινότητα Βουλιαρατίου και κατασυγκινημένοι αποχαιρέτησαν τους κατοίκους του χωριού, για να επιστρέψουν αργά το βράδυ στην Αθήνα.

Ήταν μια, καθ' όλα επιτυχημένη εκδρομή, που τόσο στον πηγαιμό όσο μέ-

σα στη Βορ. Ήπειρο αλλά και κατά την επιστροφή διανθίστηκε με ποιήματα, αναγνώσματα, τραγούδια και ανέκδοτα. Αξίζουν συγχαρητήρια στον αρχηγό της εκδρομής Αγαθοκλή Παναγούλια, όσο και στους δύο προέδρους και στα Δ. Συμβούλιά τους.

ΣΤΑΘΗΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ

Επιστολές

Από τον Πληκατιώτη κ. Αντώνη Ζιώγα λάβαμε επιστολή στην οποία μεταξύ των άλλων γράφει: Είμαστε στενοχωρημένοι και αγανακτισμένοι όλοι οι κάτοικοι του Πληκατίου από αυτά που γράφονται στο περιοδικό «ΚΟΝΙΤΣΑ» ότι είμαστε **αλβανικής καταγωγής**. ΟΧΙ. Είμαστε Έλληνες χριστιανοί Ορθόδοξοι-Αρβανίτες.

Ενημερώνουμε τους αναγνώστες του περιοδικού ότι οι πρώτοι κάτοικοι του Πληκατίου ήρθαν από τη Λάκκα Σούλι και την Κολώνια. Οι υπόλοιποι ήρθαν από τη Μοσχόπολη, φτάνοντας το 1840 τους 2.200 κατοίκους.

Σιγά σιγά φύγανε προς τη Δ. Μακεδονία, κοντά στη Φλώρινα (παλιά Μπελκαμένη-σήμερα **Δροσοπηγή**). Μετά από 20 χρόνια πήγαν στη Νεγκοβάνη - σήμερα **Φλάμπουρο** δημιουργώντας δυο φανταστικά χωριά ηπειρωτικής καταγωγής.

Προ καιρού έστειλα επιστολές και στον κ. Γκούτο και στον παπα Διονύση Τάτση ο οποίος έγγραψε τα λάθη του Π.

Τάτση.

Επίσης έγγραφα και στον Περιφερειάρχη Ιωαννίνων ο οποίος δεν μου απάντησε...

Αυτά, όπως γράφω και στην αρχή, μας κάνουν να αγανακτούμε με τη συμπεριφορά κάποιων Κονιτσιωτών.

Σ.Σ.

Αγαπητέ κ. Ζιώγα, όπως θα έχεις διαπιστώσει τόσα χρόνια που είσαι φίλος του περιοδικού μας, όσοι αρθρογραφούν έχουν και την ευθύνη των γραφομένων τους. Εμείς δεν κάνουμε λογοκρισία, παρέχουμε όμως την ευχέρεια στους διαφωνούντες, να δημοσιεύσουν τις δικές τους απόψεις αντικρούοντας με τα δικά τους επιχειρήματα αυτά που θεωρούν αβάσιμα και ανακριβή.

Δημοσιεύουμε, λοιπόν, όπως βλέπεις και τις δικές σου απόψεις και είμαστε πάντα στη διάθεση όλων των φίλων του περιοδικού μας.

ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΕΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΣΤΙΣ 21 ΝΕΟΜΒΡΙΟΥ 2012 ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΟΛΥΒΔΟΣΚΕΠΑΣΤΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

ΠΑΓΑΝΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
Εφέδρου Αξιωματικού των ενόπλων δυνάμεων

Αιδεσιμότητα

Κύριε Αντιδήμαρχε

Κύριε Εκπρόσωπε της Τοπικής Κοι-
νότητας Μολυβδοσκεπάστης

Κύριοι Εκπρόσωποι των Ενόπλων
Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας

Κυρίες και Κύριοι

Οι Ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις
είναι οι Στρατιωτικές δυνάμεις που δια-
θέτει η Ελλάδα και περιλαμβάνουν το
Στρατό Ξηράς, το Πολεμικό Ναυτικό
και την Πολεμική Αεροπορία.

Το προσωπικό των ενόπλων δυνά-
μεων αποτελείται από έμμισθους επαγ-
γελματίες στρατιωτικούς, από επαγγελ-
ματίες οπλίτες μακρόχρονης θητείας και
από οπλίτες που υπηρετούν τη θητεία
τους, στους οποίους αποδίδεται ένα
συμβολικό ποσό για την προσφορά
τους.

Η θητεία για τους οπλίτες από το
2009 καθορίστηκε σε (09) εννέα μήνες
για το στρατό ξηράς και είναι υποχρεω-
τική για όλους τους άρρενες ενήλικους
Έλληνες πολίτες. Στο πολεμικό Ναυ-
τικό και την πολεμική Αεροπορία η
θητεία των οπλιτών είναι δωδεκάμηνη.

Αρχηγός των ενόπλων δυνάμεων

είναι σύμφωνα με το άρθρο σαράντα
πέντε (45) του Συντάγματος ο πρόεδρος
της Ελληνικής Δημοκρατίας.

Η χάραξη της στρατηγικής και των
κατευθύνσεων των ενόπλων δυνάμεων
γίνεται από το κυβερνητικό Συμβούλιο
Εξωτερικών και Άμυνας στο οποίο προΐ-
σταται ο Πρωθυπουργός της χώρας.

Πολιτικός προϊστάμενος των Ενό-
πλων Δυνάμεων είναι ο εκάστοτε Υπουρ-
γός Εθνικής Άμυνας. Φυσικός προϊστά-
μενος είναι ο αρχηγός του γενικού επι-
τελείου Εθνικής Άμυνας.

Σύμφωνα με το Σύνταγμα αποστολή
των ενόπλων δυνάμεων είναι η υπερά-
σπιση της Εθνικής ανεξαρτησίας και της
ακεραιότητας της Ελλάδος, η εξασφάλιση
του Εθνικού της χώρας, και η αποφα-
σιστική συμβολή στην επίτευξη των στό-
χων της πολιτικής της χώρας μας.

Σε ειρηνική περίοδο οι ένοπλες δυ-
νάμεις έχουν ως κύρια έργα:

1^{ον} Την συνεχή επαγρύπνηση για
την ασφάλεια του Εθνικού χώρου.

2^{ον} Την διατήρηση της υψηλής επι-
χειρησιακής ετοιμότητας για την απο-
τροπή και την αποτελεσματική αντιμε-
τώπιση κινδύνων και απειλών.

3^ο Την συνεισφορά στη διεθνή ασφάλεια και ειρήνη

4^ο Τη συμβολή σε δραστηριότητες κοινωνικής αρωγής και υποστήριξης των κρατικών υπηρεσιών για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών.

Για παράδειγμα οι ένοπλες δυνάμεις συνέδραμαν φέτος στη δασοπροστασία - δασοπυρόσβεση με 1070 εξόδους αεροσκαφών και 4701 ώρες πτήσεις για δασοπυρόσβεση.

Η διάθεση δε του προσωπικού τους για κατάσβεση -επιτήρηση- περιπολία ανήλθε σε 7059 άτομα με ταυτόχρονη κίνηση 2009 οχημάτων διαφόρων τύπων.

Οι ελληνικές ένοπλες δυνάμεις έχουν ένδοξη διαδρομή στο παρελθόν γράφοντας σελίδες δόξας και προσφοράς.

Ελάχιστες είναι οι περιπτώσεις που οι ελληνικές ένοπλες δυνάμεις έχουν ενεργήσει κατά τρόπο που δεν συνάδει με την αποστολή τους.

Η συμμετοχή τους σε στάσεις, σε ενέργειες κατάλυσης του Συντάγματος και σε ενεργή ανάμειξη στην πολιτική αποτελούν τα μελανά σημεία της ιστορίας τους και δεν έχουν καμία σχέση με τις σημερινές ένοπλες δυνάμεις.

Στην παρούσα χρονική περίοδο οι Ένοπλες Δυνάμεις της χώρας βρίσκονται σε ένα στάδιο μετεξέλιξης κατά το οποίο σχεδιάζονται και πρόκειται να υλοποιηθούν σημαντικές και πρωτοπόρες αποφάσεις που τις οδηγούν σε

ένα σύγχρονο επίπεδο λειτουργίας.

Σήμερα το διεθνές περιβάλλον ασφαλώς είναι πολύπλοκο.

Η μεσοπρόθεσμη απειλή διεξαγωγής παγκόσμιων πολέμων έχει εξαλειφθεί.

Όμως οι εθνικές, θρησκευτικές, οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές εντάσεις εξακολουθούν να προκαλούν αστάθεια στο διεθνές σύστημα ασφαλείας και να δημιουργούν ασύμμετρες απειλές.

Τα σύγχρονα δεδομένα έχουν να κάνουν με την εξάλειψη του κινδύνου από το Βορρά, την διατήρηση του κινδύνου εξ Ανατολών, τη διασφάλιση της αξιοπιστίας του δόγματος του ενιαίου αμυντικού χώρου με την Κύπρο, την εμφάνιση νέων ασύμμετρων απειλών που συνδέονται με την αστάθεια στις βαλκανικές χώρες και με την συμμετοχή τους σε διεθνείς ειρηνευτικές αποστολές.

Με βάση αυτά τα δεδομένα το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας σχεδιάζει και προωθεί σημαντικές αλλαγές στη δομή και οργάνωση και την λειτουργία των Ενόπλων Δυνάμεων.

Ευχή και επιθυμία του Ελληνικού Λαού είναι οι Ένοπλες Δυνάμεις μας να είναι πάντα προσηλωμένες στην αποστολή τους έτσι όπως το Σύνταγμα και οι σύγχρονες συνθήκες επιτάσσουν.

Ζήτω οι Ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις.

ΜΗΗΜΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΜΦΥΛΙΟ ΠΟΛΕΜΟ

Βρισκόμαστε στο καθημαγμένο και αδελφοκτόνο καλοκαίρι του 1948. Ο εμφύλιος πόλεμος βρίσκεται στην κορύφωσή του. Ο (αστικός) Εθνικός Στρατός έχει αρχίσει επιχειρήσεις μεγάλης κλίμακας στο Γράμμο και στο Βίτσι με την κωδική ονομασία «Κορωνίς». Οι όποιες προηγούμενες εκκαθαριστικές επιχειρήσεις του έχουν αποτύχει παταγωδώς. Σε αυτή τη βορειοδυτική γωνιά της Ελλάδας βρίσκονται οι συμπαγείς κομμουνιστικές δυνάμεις γαντζωμένες σ' αυτά τα δύο βουνά, μαζί με όλη την ηγεσία τους. Το Νίκο Ζαχαριάδη, Γενικό Γραμματέα του ΚΚΕ, τον Μάρκο Βαφειάδη, αρχηγό του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας (ΔΣΕ) και πρωθυπουργό της προσωρινής Δημοκρατικής Κυβέρνησης του Βουνού και όλο το Πολιτικό Γραφείο του Κόμματος. Το σύνθημά τους για κάθε κομμουνιστή είναι «Όλοι στον αγώνα, Όλα για τη νίκη».

Το Γενικό Επιτελείο Στρατού και οι Έλληνες στρατηγοί, υπό το άγρυπνο μάτι του ουσιαστικού αφεντικού τους Αμερικάνου στρατηγού Βαν Φλήτ (James Van Fleet), ελπίζουν ότι θα ξεμπερδέψουν αυτό το καλοκαίρι με τους «σλαβοκίνητους συμμορίτες». Ή θα τους εξοντώσουν ή με μια κλωτσιά θα τους πετάξουν έξω από τα σύνορα της Ελλάδας, στο «σιδηρούν παραπέτασμα», για να «προχωρήσει το ελληνικό έθνος αποκαθαρμένο πλέον, στο ραντεβού του με την ιστορία».

Κάθε προσπάθεια που καταβλήθηκε για ειρήνευση από εγχώριες συνετές δυνάμεις αλλά και διεθνείς, όπως ο ΟΗΕ, βρήκαν την άκαμπτη άρνηση κυρίως των νέων προστατών της Ελλάδας, τους Αμερικάνους. Οι Αμερικάνοι, που επιτέλους απέκτησαν αυτό το «πολύτιμο οικόπεδο» για τα γεωστρατηγικά

συμφέροντά τους, δεν θα επιτρέψουν σε κανένα Ζαχαριάδη να τους θέτει εμπόδια. Στην Ελλάδα εφεξής αυτοί θα είναι τα απόλυτα αφεντικά. Η Ελλάδα είχε παραχωρηθεί με το δόγμα Τρούμαν το Μάρτιο του 1947 από τους Βρετανούς στους Αμερικάνους. Από τον ξεπεσμένο πλέον βρετανικό λέοντα στα νύχια της αμερικανικής ύαινας.

Οι μάχες που διεξήχθησαν από τις 14 Ιούνη του 1948 και κράτησαν 70 μέρες ήταν σφοδρότατες. Οι απώλειες και από τις δύο πλευρές εξακολουθούν να είναι τεράστιες. Ο Κοσμάς Γεωργίου, που διετέλεσε αρχηγός του ΓΕΣ, στο βιβλίο του "Ελληνικός Πόλεμος" γράφει ότι οι νεκροί του Εθνικού Στρατού στη μάχη του Γράμμου το 1948 ήταν 5185. Από αυτούς οι 430 ήταν αξιωματικοί. Οι τραυματίες ήταν 18089, από αυτούς οι 1096 ήταν αξιωματικοί.

Η 14η ταξιαρχία του ΔΣΕ του Αρχηγείου Δυτικής Μακεδονίας τον Ιούνιο του 1948 κατέχει τον τομέα Πύργο Κοτύλης – Χάρο στο νομό Καστοριάς. Απέναντί της βρίσκεται η Ι Μεραρχία του ΕΣ που διατηρούσε τον τομέα Γκουρούσια – Πύργο Κοτύλης με τις 3η, 51η, 77η ταξιαρχίες και το 102ο Σύνταγμα Πυροβολικού.

Το τάγμα Αποστόλου της 14ης ταξιαρχίας του ΔΣΕ την 30/6/48 βρίσκεται στο χωριό Λιβαδοτόπι στην περιοχή Κοτύλης, στα σύνορα Καστοριάς και Ιωαννίνων. Έχει σθεναρά αμυνθεί στις επιθέσεις του κυβερνητικού στρατού όλες τις προηγούμενες μέρες και έχει κρατήσει τις θέσεις του. Την μέρα αυτή, των Αγίων Αποστόλων, δεν φαίνεται να επιχειρεί ισχυρά ο αντίπαλος στρατός στον τομέα τους. Μια διμοιρία του κατέχει το ύψωμα Αϊ Λιάς στο όρος Γκουρούσια του Γράμμου. Στις 12 το μεσημέρι δίνε-

ται το συσσίτιο στους καταπονημένους, από τις σφοδρές μάχες των προηγούμενων ημερών, μαχητές του και αυτοί το απολαμβάνουν σε συνθήκες σχετικής ηρεμίας, καλυμμένοι κάτω από τα θεόρατα δένδρα. Από μακριά ακούγεται ο αχός της μάχης που διεξάγεται σε άλλους τομείς και η δραστηριότητα του εχθρικού πυροβολικού. Ξαφνικά, λίγο μετά τις 12 το μεσημέρι, μια ομοβροντία του εχθρικού πυροβολικού πέφτει κατά πάνω στις θέσεις τους, στον Αϊ Λιά.

Δύο χωριατόπαιδα μαχητές του ΔΣΕ στο τάγμα του Αποστόλου, επιστρατευμένα από χωριά της περιοχής, τρώνε το συσσίτιό τους. Ένα θραύσμα από οβίδα της ομοβροντίας που σκάει κοντά τους χτυπάει, τον ένα στην κοιλιακή χώρα και πεθαίνει ακαριαία, ένα άλλο θραύσμα χτυπάει τον άλλο στην κνήμη και τον τραυματίζει σοβαρά.

Το νεκρό παλικάρι είναι 20 ετών από το χωριό Αμάραντο της Κόνιτσας και λέγεται Λάμπρος Γκουντουβάς. Το άλλο παλικάρι είναι συνομήλικό του από το χωριό Χιονιάδες της Κόνιτσας και λέγεται Αποστόλης Ζωγράφος. Αμέσως μετά τον τραυματισμό του θα διακομιστεί στην Αλβανία και θα νοσηλευτεί στο νοσοκομείο της Κορυτσάς για 6 μήνες. Μετά την ανάρρωσή του δεν θα προλάβει να επανέλθει στη μονάδα του. Μετά την ήττα του ΔΣΕ, τον Αύγουστο του 49, θα ακολουθήσει τη μοίρα της ξενιτιάς και θα εγκατασταθεί σαν πολιτικός πρόσφυγας στη Σοβιετική Ένωση. Θα επαναπατριστεί αρκετά χρόνια μετά και θα θυμάται για όλη την υπόλοιπη ζωή του τον άδικο χαμό του συντρόφου του Λάμπρου και το δικό του βαρύτατο τραυματισμό.

Το πρωί εκείνης της μοιραίας μέρας, μόλις οι δύο νέοι ξύπνησαν, λέει ο Λάμπρος στον Αποστόλη:

“Χθες το βράδυ στον ύπνο μου ονειρεύτηκα ότι ήμασταν σε πανηγύρι και χορεύαμε. Εγώ ήμουνα πρώτος στο χορό και εσύ με κρατούσες. Μάλιστα εγώ χόρευα με φιγούρες και έκανα και καθίσματα. Χορέψαμε για αρκετή ώρα και όλος ο κόσμος μας καμάρωνε. Λες να μας συμβεί κανένα κακό;”

Ο Αποστόλης του απάντησε πως το όνειρο ήταν καλό και τον διαβεβαίωσε ότι δεν θα τους συμβεί κανένα κακό. Διαψεύστηκε όμως!

Την ίδια μέρα ο μικρότερος αδερφός του Λάμπρου, ο Αποστόλης, μέρα της ονομαστικής του γιορτής, βρισκόταν στην παιδόπολη των Ιωαννίνων “Αγία Ελένη”. Το μεσημέρι που τα παιδιά έπεσαν να κοιμηθούν ο Αποστόλης είδε ένα πολύ κακό όνειρο. Ξύπνησε αλαφιασμένος. Η σκέψη του έτρεξε αμέσως στον αδερφό του, διαισθάνθηκε το χαμό του.

“Πάει ο Λάμπρος, θα σκοτώθηκε”, είπε. Και όντως έτσι είχε γίνει.

Ο Λάμπρος είχε επιστρατευθεί από τους αντάρτες στις 18 Γενάρη του 1948, του Αγίου Αθανασίου, από το χωριό του, τον Αμάραντο. Οι περισσότεροι κάτοικοι του χωριού είχαν εγκατασταθεί ήδη από το 1947 στην Κόνιτσα σε παράγκες και σκηνές σαν ανταρτόπληκτοι. Το επίσημο κράτος ονόμαζε αυτές τις παραγκούπολεις «καταυλισμούς συμμοριοπλήκτων». Ο ΔΣΕ μετά την αποτυχημένη προσπάθεια να καταλάβει την Κόνιτσα, τα Χριστούγεννα του 47, είχε εγκατασταθεί στους ορεινούς όγκους του Γράμμου βόρεια του Σαραντάπορου. Αυτός ο ποταμός ήταν ένα φυσικό σύνορο ανάμεσα στα δύο αντίπαλα στρατόπεδα. Τα χωριά Αμάραντος (Ίσβορος), Αγία Βαρβάρα (Πλάβαλη) και Πυξαριά (Μπλιθήκι), στις νότιες υπώρειες του Γράμμου, βρίσκονταν στις ανταρτοκρατούμενες περιοχές και αποτελούσαν τα ακραία όρια του

Ελεύθερου Κράτους του Βουνού. Οι κάτοικοι που είχαν απομείνει στο χωριό δεν θέλησαν να αφήσουν το βίος τους, τα χωράφια τους και τα ζώα τους, και να μένουν στις παράγκες στην Κόνιτσα. Οι απώλειες του ΔΣΕ στη μάχη της Κόνιτσας ήταν μεγάλες γι' αυτό και αμέσως μετά, στις αρχές του 48, έκανε εκτεταμένη στρατολογία στις περιοχές που κατείχε. Όλοι οι νέοι πάνω από 18 χρονών θα ακολουθούσαν το ΔΣΕ και θα γίνονταν μαχητές του. Κομμουνιστική ιδεολογία βέβαια δεν είχαν, αλλά η ηγεσία του ΚΚΕ πίστευε ότι η διδασκαλία και η διαφώτιση από τους πολιτικούς επιτρόπους των διάφορων μονάδων του ΔΣΕ θα μετάλλασσε αυτά τα αγροτόπαιδα σε συνειδητούς μαχητές του. Σε αρκετές περιπτώσεις αυτά τα παιδιά λιποτάκτησαν στον Εθνικό Στρατό, δίνοντας σημαντικές πληροφορίες, ενώ σε άλλες πολέμησαν ηρωικά. Αναπάντητο ερώτημα έμεινε για την ηγεσία του ΚΚΕ αν αυτές οι υποχρεωτικές στρατολογίες είχαν ευεργετικά αποτελέσματα για τον ΔΣΕ ή όχι.

Στον Αμάραντο οι αντάρτες πήραν τα δημοτολόγια της κοινότητας και βρήκαν ποιοι νέοι ήταν πάνω από 18 ετών για να τους επιστρατεύσουν. Έτσι λοιπόν ανήμερα του Αγίου Αθανασίου το Γενάρη του 48 μια ομάδα ανταρτών πήγε στο σπίτι του Λάμπρου, που τότε ήταν 20 χρονών, για να τον πάρουν. Η μέρα ήταν πολύ κρύα και συννεφιασμένη. Τις προηγούμενες μέρες είχε χιονίσει και το χιόνι κράταγε ακόμα στα κηπάρια και στις άκρες στα καλντερίμια. Δρόμοι αμαξιτοί τότε δεν υπήρχαν, ρόδα ακόμα δεν πάταγε στο χωριό. Η οικογένεια του Λάμπρου ήταν ορφανεμένη. Ο πατέρας του είχε πεθάνει προπολεμικά και ο μεγαλύτερος αδερφός του, ο Σωκράτης, είχε σκοτωθεί τον καιρό της κατοχής. Αυτός

είχε ένα μικρότερο αδερφό 14 χρονών και ζούσε στο χωριό μαζί με τη μάνα του. Στο σπίτι το Γκουντουβαίικο έμεναν δύο οικογένειες. Η μια ήταν του Λάμπρου και η άλλη ενός ξαδέρφου του πατέρα του. Όλα τα άτομα των δύο οικογενειών μαζεύτηκαν στον οντά του σπιτιού και παρακαλούσαν τους αντάρτες να μην πάρουν το Λάμπρο γιατί η οικογένειά του ήταν ορφανεμένη και θα έμενε απροστάτευτη, αλλά μάταια. Οι αντάρτες απάντησαν :

“Συναγωνιστές από αυτόν τον μεγάλο αγώνα του Λαού μας δεν περισσεύει κανείς. Ο συναγωνιστής θα 'ρθει μαζί μας να πολεμήσει για τα δίκια του Λαού μας, τα δίκια τα δικά σας. Θα γυρίσει πίσω όταν ο Λαός θα νικήσει την ξενόδοιλη αντίδραση και αυτό θα γίνει σύντομα.”

Ο Λάμπρος για να τον λυπηθούν φόρεσε κάτι καλοκαιρινά παπούτσια και η νύφη από το διπλανό συγγενικό σπίτι του λέει :

“Λάμπρο, ποδέσου τα χειμωνιάτικα παπούτσια τι είναι πολλά τα χιόνια. Αυτοί δεν θα σε λυπηθούν. Θα σε πάρουν μαζί τους και ο δρόμος θα είναι μακρύς.”

Αυτός της απάντησε :

“Ε, μωρέ νύφη, αυτό το ερημόσπιτο δεν έχει ριζικό. Δε θα ξαναγυρίσω πίσω.”

Η μάνα του χίρισε τα κλάματα.

Τον πήραν μαζί τους και δεν τον ξαναείδαν ποτέ.

Ο συναγωνιστής Λάμπρος Γκουντουβάς έπεσε στα Γκουρούσια του Γράμμου στις 30 Ιούνη του 48. Ούτε ο Λαός νίκησε, ούτε αυτός ξαναγύρισε.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΧΡ. ΓΚΟΥΝΤΟΥΒΑΣ
Καθηγητής Μαθηματικών δ.φ

Η ΑΓΙΑ ΒΑΡΒΑΡΑ (το ζωκκλήσι)

Και φέτος αξιωθήκαμε να ανηφορήσουμε το δρομάκι, για να πάμε στο αγαπημένο μας ζωκκλήσι της Αγίας Βαρβάρας, ανήμερα της γιορτής.

Η μέρα θαυμάσια. Ο ουρανός καταγάλανος και οι κορυφογραμμές γύρω κάτασπρες από το «φρέσκο χιόνι», να λαμπυρίζουν από τις ψυχρές μεν αλλά πλούσιες ηλιακτίνες, κάνουν την διαδρομή των προσκυνητών μαγευτική.

Και μέσα σ' όλη αυτή την φυσική πανδαισία, έρχονται να προστεθούν, και τα μεζήλο και αρκετό μεράκι, «ανθρώπινα έργα».

Αμέσως μετά το λάκκο του Καμάνα, μία εικόνα της Αγίας Βαρβάρας, με το καντηλάκι αναμμένο, μία γλάστρα λουλούδια της εποχής και δίπλα ένα καλάθι με καραμέλες και δοχείο για τα χαρτιά.

Μόλις περνάμε την ανηφόρα, μια Πύλη-Αψίδα με φυσικά κλαδιά και λουλούδια σε προετοιμάζει ψυχικά και θρησκευτικά προς το εκκλησάκι.

Πιο πέρα μια Φάτνη, το καντηλάκι και λίγα άχυρα στο δρομάκι, θυμίζουν πως έρχονται Χριστούγεννα, συμπληρώνουν όλο το ανεπανάληπτο εορταστικό σκηνικό.

Φτάνοντας στο εκκλησάκι, βλέπεις στο αριστερό σου μέρος μια μικρή πέτρινη εξέδρα με τα πεζουλάκια για να ξεκουράζεται ο επισκέπτης- προσκυνητής.

Όλος ο χώρος περιφραγμένος για να μην βρωμίζουν τον τόπο τα γιδοπρόβατα, που επί σειρά ετών βόσκουν ανεξέλεγκτα καταστρέφοντας τα πάντα, κυρίως δε τα μικρά δενδράκια, χωρίς ποτέ να ενδιαφέρεται κανείς γι' αυτό.

Όμως όλα αυτά τα όμορφα, θαυμάσια μι-

κρά έργα, οφείλονται στον άξιο και παντοτεινά καλοσυνάτο και σεμνό Λευίτη τον Παπαποστόλη μας, συμπαραστατούμενο και βοηθούμενο από τους ακούραστους Επιτρόπους καθώς και άλλους ανώνυμους ενορίτες. Εμείς ευχόμεθα «Πολλά τα έτη» και κατά Θεόν Ποιμενικά και δημιουργικά.

Μετά το τέλος της Θ. Λειτουργίας και τον καθιερωμένο αγιασμό, περπάτησα προς το Κάστρο, φέρνοντας στο νου μου παλιές παιδικές μνήμες.

Τότε που την Καθαρά Δευτέρα η Αγία Βαρβάρα ήταν τόπος συγκέντρωσης όλων των Κονιτσιωτών. Ο κόσμος παρέες-παρέες, με τις λαγάνες, τις ελιές και κάθε λογής νηστίσιμα της εποχής εκείνης, εύχονταν ένας στον άλλον καλή Μ. Σαρακοστή τσουγκρίζοντας τα ποτήρια με το τσίπουρο ή το κρασί.

Οι οργανοπαίχτες, με ρυθμιστή πάντα τον μπάρμπα-Λάζο (Τσούσια) να πηγαίνουν από τραπέζι σε τραπέζι παίζοντας τις παραγγελίες, αρχίζοντας πάντα με το μοιργιολοΐ, η τραγούδι της τάβλας.

Πιο πέρα σε μια «μπιστεριά» ο γραφικός Κάππος με τα κουλούρια του και σε λίγη απόσταση ο Αλέκος Γιαννούλης με την σφύρηχτρα να διαλαλεί τον τελευταίο χαρτοπόλεμο και τις σαρπατίνες.

Κι εμείς τα παιδιά να ξεκουφαίνουμε τον κόσμο με τις φωνές μας πετώντας τα αυτοσχέδια «χελιδόνια» ή τις σιαμαντούρες και σπάνια χαρταετό.

Χρόνια ξέγνοιαστα, νεανικά και ευτυχισμένα μακριά από κάθε βιωτική μέριμνα.

Ε. ΕΥΓΑΓΓΕΛΙΔΗΣ

«Αναζητώντας τις καταβολές»

(απόσπασμα από το βιβλίο του Ι. Λυμπερόπουλου)

«... Σκληρή κι αδυσώπητη η μοίρα του βυζαντίου. Στα χίλια τόσα χρόνια της αυτοκρατορίας, κάποια σιγουριά και κάποια αίσθηση καταλαγιασμού, ένοιωθαν μόνο οι άνθρωποι που ζούσαν στα κάστρα και στα Μοναστήρια.

Οπουδήποτε αλλού, η ζωή γιομάτη εκνευρισμό, καχυποψία, μανία και πανικό, έμοιαζε με σωστή κόλαση.

Πόλεμοι ασταμάτητοι. Εσωτερικές αναστατώσεις. Κοινωνικές αναταραχές. Συνεχείς επιστρατεύσεις. Δηώσεις από εισβολείς. Πειρατεία. Ληστεία. Πείνα κι αρρώστιες. Θανατικά. Δογματικές περιπέτειες. Εξανδραποδιστικές φορολογίες. Αρπαγές κι αυθαιρεσίες των κάθε λογής «Δυνατών». Ασύνδετη κι απομυθοποιημένη κοινωνία. Ασυνέπεια. Έλλειψη ευθύνης. Ερημία. Πολιτιστική αποκλήνωση...

Βάραινε η αγωνία και το άγχος της ζωής κι αναζητούσε την «της Μνήμης φυγή». Διέξοδο προς τη σιγουριά.

Διέξοδο υλικό: Τα Κάστρα. Οι οχυρωμένες πολιτείες. Τα οχυρωμένα παζάρια.

Διέξοδο μεταφυσικό: Η μοναστική ζωή.

Τα Κάστρα όμως βρίσκονταν σε δυσπρόσιτα μέρη. Μακρινά απ' τους κάμπους. Πάνω στους λόφους. Σκαρφαλωμένα σε βράχια.

Για ν' ανεβείς στο Κάστρο της Κόνιτσας ήθελες μian ώρα δρόμο. Ανηφορικό. Μαχαίρι. Σούβγαινε η ψυχή ανάποδα. Δεν ήταν της κάθε μέρας δουλειά.

Έπειτα ήταν οπωσδήποτε περιορισμένη, των κάστρων η χωρητικότητα. Δύσκολο

το βόλεμα για όλους. Οι λύσεις δίνονταν ανάλογα με το έδαφος και κάτω απ' την τρομερή πίεση των πραγμάτων. Οι καστριννοί δεν παραχωρούσαν εύκολα τη βολή τους. Οι περικωρίτες κέρδισαν με τη βία την «αποκατάστασή τους» στο χώρο της σιγουριάς. Ήταν εποχές που η σύγκρουση τούτη έφτανε στα όρια της σφαγής.

Τα σπίτια, έτσι στριμωγμένα κολλούσαν, τόνα δίπλα σ' άλλο και κρατιούνταν, ως πάλιωναν, με υποστηλώσεις αλληπάλληλες. Πέτρινα νταγιάκια, ακουμπισμένα στην απέναντι πλευρά του δρόμου, σε μορφή τόξου. Για να βουλευτούν όλοι, στένευαν οι οικοδομές κι έπαιρναν δυσανάλογο ύψος. Σωστά τέρατα. Χαμηλά, στο ισόγειο, μια πέτρινη καμάρα, χρυσίμεινε γι' αχούρι των ζώων, που ράδισαν απ' το δρόμο. Δίπλα, η πέτρινη σκάλα, στενή κι επικίνδυνη, σ' ανέβαινε με τρία τέσσερα σκαλοπάτια στην οξώπορτα, πούταν ξύλινη, καμπλανταρισμένη με σιδερένιες οριζόντιες λάμες και χοντροκέφαλα καρφιά. Που να βρεθούν χώροι για αυλές κι άλλα ξανοίγματα; Η οξώπορτα αμπαρώνονταν από μέσα, μ' ένα μακρύ χροντρό ξύλινο δοκάρι, πούβγαινε απ' τον ένα παραστάτη και πέρναγε στον άλλον. Οι εσωτερικοί χώροι (δωμάτια σωστά κελιά, έξω απ' το αρχονταρίκι) επικοινωνούσαν μεταξύ τους κάθετα, με κάτι ολόρθες, δύσκολες ξύλινες σκάλες, που πέρναγαν μέσα από γκλαβανές. Που και που, όταν οι συνθήκες το επέτρεπαν, το τελευταίο πάτωμα ξέδινε σε κανένα χαγιάτι ή μπαλκόνι με πέτριμα ή ξύλινα φουρούσια...».

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Βροχές είχαμε το πρώτο δεκαήμερο του Νοέμβρη. Ακολούθησε ένα δεκαήμερο καλοκαιρίας, το οποίο εκμεταλλεύτηκαν οι αγρότες για τη συγκομιδή του καλαμποκιού.

- Στις 17/11 έγινε εκδήλωση στο Μνημείο της Βίγλας όπου το Νοέμβρη του 1940 έπεσαν πολλοί στρατιώτες Αιτωλοακαρνάνες.

Την εκδήλωση τίμησαν, εκτός από τον Δήμαρχο Αγρινίου που ήρθε με αρκετούς Αγρινιώτες, ο σεβ. Μητροπολίτης Ανδρέας, Δήμαρχοι της περιοχής, ο Δ/τής της 8ης Μεραρχίας και πολύς κόσμος.

- Έκθεση εικαστικών τεχνών πραγματοποιήσε στις 21/11 η Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Κόνιτσας, στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Ιωαννιτών.

- Με βροχές μας αποχαιρέτησε ο Νοέμβρης και χιόνι την τελευταία μέρα στις βουνοκορφές της περιοχής. Αλλά και ο Δεκέμβρης στο πρώτο δεκαήμερο αγρίεψε περισσότερο με πώση της θερμοκρασίας και πολύ χιόνι στα βουνά από τα χίλια μέτρα και πάνω, με πολλές βροχές στα πεδινά.

- Στις 11/12 το χιόνι έπεσε χαμηλότερα σκεπάζοντας και την Κόνιτσα με 10 εκατοστά.

- Ήπιος ήταν γενικά ο Δεκέμβρης με Χριστούγεννα που θύμιζαν ανοιξιάτικο καιρό.

- Την παραμονή των Χριστουγέννων ο Δήμος και ο «Αϊ Βασίλης μοίρα-

σαν δώρα στα μικρά παιδιά στην Κεντρική πλατεία της κόνιτσας.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γεννήσεις:

- Στις 6/10 ο Γιώργος και η Εύη Μπόμπσου απόκτησαν στα Γιάννινα αγοράκι.

- Στις 16/10 ο Χαράλαμπος και η Ιφιγένεια Τόλια-Καρανάσιου απόκτησαν αγοράκι στη Λάρισα.

- Στις 10/11 ο Βασίλης Κυρτζόγλου και η Έφη Κισάτη απόκτησαν στην Κόνιτσα αγοράκι.

- Στις 11/12 ο Θωμάς Καραφέρης και η Παναγιώτη Κατσούκη απόκτησαν στην Κόνιτσα αγοράκι.

Βαπτίσεις

Στις 28/7 ο Μιχάλης Αργυρίου και η Φώφη Ντίνου βάπτισαν στη Θεσ/νίκη το κοριτσάκι τους. Όνομα: Ειρήνη. Νονές: η Εύα Κατσαμπέλα και η Ζωή Μπενάκη.

- Στην Κόνιτσα έγινε η βάπτισμα του Ανδρέα Καραμουράτη.

- Στις 7/10 βαπτίστηκε στην Κόνιτσα ο Γεώργιος Πίσπας του Ηλία.

Γάμοι

Στις 29/9 έγιναν στην Χαλκίδα οι γάμοι του Ασέρη Σαργιάννη και της Κατερίνας Μπιμπίκα. Την ίδια μέρα βαπτίστηκε και η κορούλα τους. Όνομα: Φωτεινή-Ευδοκία.

- Στις 14/10 έγιναν στην Κόνιτσα οι

γάμοι του Χρήστου Μήτσιου και της Αφροδίτης Αμπάζ.

- Στις 21/12 έγιναν στην Κόνιτσα οι γάμοι του Ανέστη Δεμερτζίδα και της Ηλέκτρας Στεργίου.

Απεβίωσαν:

- Στις 8/10 ο Τάκης Κολωνιάρης, ετών 57 στο Κεφαλοχώρι Κόνιτσα.
- Στις 25/10 η Αφροδίτη Λάβαρη ετών 95 στην Ηλιόραχη.
- Στις 29/10 Σωτήριος Μήτσος ετών 85 στην Αειόπειρα.
- Την 1/11 η Ιωάννα Θεμελή ετών 52 στα Γιάννινα.
- Στις 11/11 ο Παντελής Γελαδάρης ετών 76 στην Αγ. Παρασκευή.
- Στις 14/11 ο Χριστόφορος Σελτσιώτης ετών 86 στην Αγ. Παρασκευή.
- Στις 14/11 ο Κων/νος Τζοβάρης ετών 82 στην Κόνιτσα.
- Στις 15/11 η Αντιγόνη Δάφνη ετών 91 στην Μολυβδοσκεπάστη.
- Στις 17/11 ο Κων/νος Ζούκας ετών 81 στην Αγ. Παρασκευή.

- Στις 17/11 ο Θωμάς Πίσπας ετών 67 στο Παλαιοσέλλι.

- Στις 25/11 ο Νικόλαος Παπαχρήστος ετών 82 στον Πύργο

- Στις 24/11 ο Ανδρέας Νικολόπουλος ετών 56 στην Κόνιτσα.

- Στις 5/12 ο Αχιλλέας Τσούβαλης ετών 92 στην Κόνιτσα.

- Στις 7/12 ο Βασίλης Παπανώτης ετών 79 στην Κόνιτσα.

- Στις 15/12 η Σταυριανή Παπαγιαννούλη ετών 91 στα Γιάννινα.

- Στις 17/12 η Αγαθή Σταύρου ετών 83 στην Καλλιθέα.

- Στις 18/12 ο Αναστάσιος Λύτας ετών 91 στα Γιάννινα.

- Στις 21/12 η Ευρυδίκη Παπαγεωργίου ετών 85 στο Μοναστήρι.

- Στις 30/12 ο Κων/νος Λώλος ετών 88 στην Κόνιτσα.

* Στη μνήμη του Ανδρεα Νικολόπουλου η Ευαγγελία Ζούνη προσφέρει στην εκκλησία Αγ. Νικολάου Οξυάς 50 ευρώ.

Αυτοί που έφυγαν

† Αποχαιρετισμός στον Τάκη Κολωνιάρη

Αγαπητέ και αλησμόνητε Τάκη

Είναι κοινός ανθρώπινος κλήρος ο θάνατος, ανίσχυρη όμως στέκεται η ψυχή μας για να μετριάσει τη θλίψη μας για τη φυγή σου.

Έφυγε ο Κολωνιάρης, ο λεβέντης, το παλικάρι, το καμάρι του χωριού μας· ακόμα δεν μπορούμε να το πιστέψουμε, ορφάνεψε το χωριό μας, πολύς πόνος βαριά θλίψη, αβάσταχτη η συγκίνηση, βαραίνουν αυτή την ώρα τις καρδιές μας. Γραφτό της αδυσώπητης μοίρας να κόψει το νήμα της ζωής στα 57 σου χρό-

νια. Το μικρότερο βλαστάρι φτωχής αγροτικής πολυμελούς οικογένειας, αγωνίστηκες από μικρός στις δύσκολες συνθήκες του χωριού μας. Τελείωσες το Δημοτικό Σχολείο στη Λυκόρραχη και αποφοίτησες με άριστα από το τμήμα ηλεκτρολογίας της Σχολής «ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ» στα Γιάννενα. Εργάστηκες σε πολλά δίκτυα της Δ.Ε.Η. αλλά η μεγάλη σου αγάπη για τον τόπο που γεννήθηκες σε έφερε κοντά στους γονείς σου στο χωριό.

Κουράστηκες πολύ στη ζωή σου δουλεύοντας στα βουνά και στα Λαγκάδια ως υλοτόμος και στα χωράφια ως αγρότης. Έστησες τη δική σου επιχείρηση με το ξυλουργικό εργοστάσιο και με μεράκι έφτιαξες τις στέγες των σπιτιών μας. Πρωτοστάτησες στην ίδρυση Δασικού Αγροτικού Συνεταιρισμού που ήσουν και πρόεδρός του. Το 1983 ίδρυσες το Φιλοπρόοδο Σύλλογο Κεφαλοχωρίου που μέχρι σήμερα στέκεται στα δρώμενα του χωριού μας με μεγάλη επιτυχία. Κατήυθυνες με οξυδέρκεια την κυνηγητική σου ομάδα, γιαυτό οι φίλοι σου κυνηγοί βρίσκονται όλοι εδώ να σε αποχαιρετήσουν και να σε ευχαριστήσουν. Η παρουσία σου στο χωριό έδινε έναν ξεχωριστό τόνο, και οι γνωριμίες σου και οι φιλίες σου πολλές, αυτό εξ άλλου αποδεικνύεται σήμερα εδώ στην εκκλησία με την παρουσία τους. Γνώρισες και παντρεύτηκες μια υπέροχη κυρία, την Αφροδίτη, που στάθηκε με αξιοπρέπεια στους γονείς σου Πολυξένη και Μιλτιάδη. Σε σένα στάθηκε σκιά και στήριγμά σου σε όλη τη διάρκεια της ασθένειάς σου και στέκεται και σήμερα δίπλα σου και θα σταθεί και στο μέλλον ως μάνα και ως πατέρας στα δυο αγγελούδια σας την Ελπίδα και τον Μίλτο που είναι στις πρώτες τάξεις του Γυμνασίου.

Έπλαθες όνειρα γιαυτά και η μοίρα σου τα έσβησε και ο πικρός χάρος άρπαξε την ευτυχία με το θάνατό σου.

Υπάρχουν όμως αξιόλογοι άνθρωποι δίπλα τους, συγγενείς και φίλοι που θα καταβάλουν κάθε προσπάθεια για την πρόοδό τους. Είναι αυτοί που στο χρονικό διάστημα της δοκιμασίας σου στα νοσοκομεία Αθηνών-Ιωαννίνων και Κόνιτσας, αψηφώντας καιρικές συνθήκες και χιλιομετρικές αποστάσεις σου έκαναν παρέα να απαλύνουν τον πόνο σου. Αξέχαστε Τάκη Καλό σου ταξίδι από τη γυναίκα σου, τα παιδιά σου, τα αδέρφια σου, τα μπαρμπάδια σου, τα ξαδέρφια σου, τα ανήψια σου, τα κουνιάδια σου, τους κουμπάρους σου, όλους τους συγγενείς και φίλους σου, όλους τους χωριανούς, που μας είναι αδύνατο να συνειδητοποιήσουμε ότι δεν θα σε ξαναδούμε πιά. Δεν θα σε ξεχάσουμε ποτέ, θα ζεις πάντα στο νου και στην καρδιά μας. Εύχομαι ο Ύψιστος να δώσει κουράγιο, δύναμη και υγεία να συνεχίσουν να ζουν χωρίς εσένα με την παρουσία σου, η γυναίκα σου, τα παιδιά σου, και οι συγγενείς σου.

ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΦΑΣΟΥΛΗΣ

τ. Πρόεδρος Κοινότητας Κεφαλοχωρίου

† Νεκρολογία του Τάκη Γεωργάκη-Χαρίση

Ο ασημοχωρίτης Δημήτριος Γεωργάκης, κουμπάρος μου, έφυγε από τούτη την ζωή πλήρης ημερών καθόσον απεβίωσε σε ηλικία 92 χρονών και τάφηκε στο Ασημοχώρι την παραμονή των Χριστουγέννων στις 24/12/2012.

Ήταν από τους χαρακτηριστικούς τύπους, που είχε ξεχωριστή προσωπικότητα για το χωριό και για όλη την περιοχή της επαρχίας

Κόνιτσας καθόσον είχε ιδιαίτερες ασχολίες πασίγνωστες στην περιοχή.

Κατ' αρχήν από το 1977 έκτισε στο μεσοχώρι ένα αρκετά μεγάλο καφενείο, στο οποίο όμως πωλούσε και του πουλιού το γάλα, που λέει και η λαϊκή ρήση. Όσοι τουρίστες έρχονταν στο Ασημοχώρι και έμπαιναν στο μαγαζί του μπάρμπα Τάκη, θαμπόνονταν από την μεγάληπραμάτια που είχε στο μαγαζί και έπιναν τον καφέ τους, αλλά πάντα κάτι ξεχώριζαν και αγόραζαν από το μαγαζί του μπάρμπα Τάκη.

Ο μπάρμπα Τάκης ήταν ξακουστός σ' όλον τον κόσμο και για το ωραίο «Κράνι» που έφτιαχνε στο Ασημοχώρι και προμήθευε πολύ κόσμο μέχρι και πολλούς Αθηναίους. Το κράνι του ήταν αρωματικό και ανάρπαστο, δηλαδή ήταν ένα ποτό γλυκό-πιστό.

Ήταν γλεντζές, καλόκεφος και ορισμένες φορές δύστροπος, αλλά πάντα είχε μια ιδιαίτερη προσωπικότητα για το χωριό και την περιοχή.

Σε μένα ανέθεσε να στεφανώσω το 1981 το μικρό του γιό Παντελή και έτσι αποκτήσαμε μία μακροχρόνια κουμπαριά.

Αιωνόβιος έζησε, δηλαδή πέθανε σε ηλικία 92 χρονών και θα περνούσε τα 100 χρόνια αν δεν τον τσάκιζε το τραγικό γεγονός του θανάτου του γιού του και κουμπάρου μου Παντελή σε ηλικία 52 ετών. Γι' αυτό τελευταία είχε σωματικώς καταβληθεί πολύ αλλά διατηρούσε ακμαιότατες τις πνευματικές του δυνάμεις, αφού εγώ και η σύζυγός μου Μαργαρίτα τον επισκεφθήκαμε στο χωριό το περασμένο καλοκαίρι 2012 και καθήσαμε και συζητήσαμε σχεδόν 2 ώρες και μας εξιστόρησε πολλά περιστατικά από την οικογενειακή του ζωή και την ζωή του χωριού.

Είθε μετά τον θάνατό του η ψυχή του να

φέρει ανάπαυση.

Συλληπητήρια στον υιόν του Γιώργο και την οικογένειά του που βρίσκονται άριστα εγκατεστημένοι στην Καρλότα της Βορείου Καρολίνας Αμερικής στην νύφη του Φωτούλα, στα δύο παιδιά του Παντελή, τα εγγόνια του και τις ανιψιές του στα Γιάννινα Αλεξάνδρα, Έλενα και Γεωργίου και την νύφη του Μαριάνθη.

**Αιωνία του η μνήμη
ο κουμπάρος ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΝΟΥΤΣΗΣ**

† Βασίλης Παπανώτης

Στις 7/12 έφυγε από τη ζωή ο Βασίλης σε ηλικία 78 χρονών. Γνωστός σε όλους τους Κονιτσιώτες ο Βασίλης καθημερινά περνούσε από τα μαγαζιά της αγοράς ως το μεσημέρι που έ-

φευγε για το σπίτι του με τα ψώνια της ημέρας, για να ξανακάνει το απόγευμα άλλη μια βόλτα παίζοντας τη φουσαρμόνικα σε κάποιο καφενείο ή σε πλατεία τους καλοκαιρινούς μήνες. Ο Βασίλης είχε «μουσικό αυτί». Το ρεπερτόριό του ήταν από Θεοδωράκη, ελαφρά, μέχρι και δημοτικά...

Καλός χριστιανός ο Βασίλης, δεν απουσίαζε καμιά Κυριακή από την εκκλησία του Αγ. Κων/νου στο πρώτο στασίδι έξω από τη δεξιά θύρα του ιερού. Αισθητή η απουσία του, θα τον θυμόμαστε όλοι τον άκακο Βασίλη που ήταν τόσο αγαπητός σε όλη την αγορά.

Στην καλή αδερφή του που τον φρόντιζε στοργικά, μετά το θάνατο των γονιών του, ως την τελευταία στιγμή εκφράζουμε τα θερμά συλληπητήριά μας.

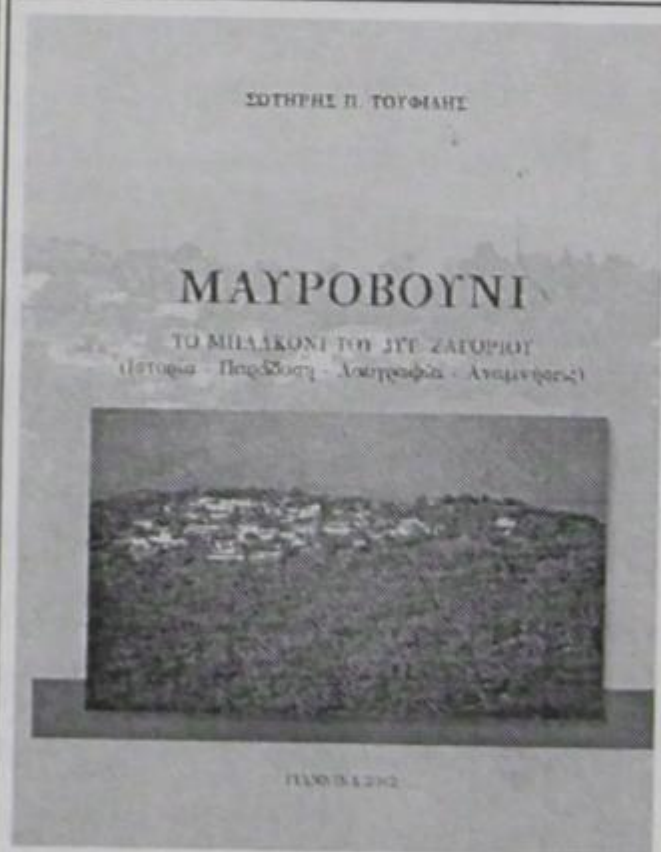
**ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ 23ου ΤΟΜΟΥ
(162-167 (2012))**

- ΑΝΔΡΕΟΥ Η.** Δημόδης ποίηση σ. 45-123 - Τα κοινωνικά περοβλήματα, 177 - Ι. Λυμπερόπουλος, 266 - Από το Έπος 1940, 305.
- ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΧΡ.** Νοσταλγία (ποίημα) 440.
- ΒΕΛΑΣ Γ.** Είμαστε Έλληνες (ποίημα) 187.
- ΒΟΣΙΟΣ ΒΑΣ.** Οι παδιώτες κοντά στην παράδοση, 131.
- ΓΚΟΤΖΟΣ ΣΠ.,** Σύνδ. Αποφοίτων, 15 - Σύντομος απολογισμός, 385 -Αγγρ. Τεχν. Λύκειο, 95 - Στα αποκαλυπτήρια προτομής Βανδέρα, 237-331 -392.
- ΓΚΟΥΝΤΟΥΒΑΣ ΣΩΤ.** Μνήμες από τον εμφύλιο, 445.
- ΓΚΟΥΤΟΣ ΧΑΡ.** Ιστορικά στοιχεία για τα χωριά της Λάκκας Αώου, 5 - Μοναστήρια στην επαρχία Κόνιτσας, 85 - Ιστορικά στοιχεία για τη Φούρκα, 90 - Για τα χωριά της Κόνιτσας, 165 - Ανάπτυξη της Κόνιτσας, 313 - Ιστορ. Στοιχεία για την Πυρσόγιαννη, 387. Μνημειώδες βιβλίο, 415.
- ΔΑΦΝΗΣ Ι.** Εορτασμός Αγ. Αποστόλων, 273 - Εκδηλώσεις στη Μονή Μολυβδοσκεπάστης, 357.
- ΔΕΜΕΡΤΖΙΔΗΣ ΑΝ.** Εμπορικοί δρόμοι Βαλκανίων, 21 -Το Μισί της Καππαδοκίας, 149 - Η Μισιώτικη κατοικία, 279 -Το τέλος της «Μεγ. Ιδέας» 367 - 401.
- ΔΗΣΙΟΣ ΠΑΝ.** Οδοιπορικό στα γεφύρια της Πλάβαλης 35 - Ευθυμίες στην Αγ. Βαρβάρα, 140 - Ο Τομ Χιούζ στην Κόνιτσα, 405.
- ΕΞΑΡΧΟΥ ΝΙΚ.** Οι κατασκηνώσεις Πηγής, 429.
- ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ Ε.** Οι ευεργέτες του Έθνους, 67 - Η Αγ. Βαρβάρα, 448.
- ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΔΗΜ.** Η βιβλιοθήκη Κόνιτσας, 341.
- ΖΑΝΗΣ ΧΡ.** Καλαμάς - Καλπάκι - Κόνιτσα, 306.
- ΖΗΜΟΥΡΑΣ Γ.** Από το ημερολόγιο μου, 199-227.
- ΚΑΝΝΑΒΟΣ Ι.** Η Δροσοπηγη πρωτοπορεί, 357.
- ΚΑΝΑΤΣΗΣ Τ.** Εαρινό εωθινό, 119 - Δίβουλος καιρός, 424.
- ΚΗΤΑΣ Θ.** Παλιά επαγγέλματα, 61
- ΚΙΤΣΙΟΣ Κ.** Έγκλημα και τιμωρία, 372.
- ΚΙΤΣΙΟΥ ΕΙΡ.** Το Μαυροβούνι (Βιβλιοκρισία), 373 - Εποχούμενος καταστροφέας, 375 - Η αρκουδοφωλιά, 410.
- ΚΥΡΤΖΟΓΛΟΥ Θ.** Η Κόνιτσα έχει ιστορία;57
- ΛΑΖΑΡΟΠΟΥΛΟΣ Π.** Χρόνος χωρίς ελπίδες, 1
- ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ Γ.** Μάνς (ποίημα), 120 - Το μαγαζάκι της χρυσής ελπίδας, 435.
- ΜΕΣΣΗΣ Ι.** Κοινότητα Πάδων, 135.
- ΜΟΛΙΣΤΙΝΟΣ** Αύγουστος 2011, 55.

- ΜΟΥΚΟΥΛΗΣ Θ.** Ο καλλιτέχνης και άνθρωπος Κ. Τζιμούλης, 431.
- ΜΠΕΛΘΙΚΙΩΤΗΣ Π.** Οι άγγελοι ύμνον προσφέρουσιν, 51.
- ΜΠΟΥΝΑΣ Π.** Νοσταλγία, 39 - Τι σου είναι το μυαλό, 111 - εκδρομή στο Στόμιο, 191
- Και πάλι αναμνήσεις, 267 - Περιήγηση στις Μουριές, 344 - ανακατεμένες αναμνήσεις, 421.
- ΝΑΤΣΗΣ Π.** Η γλώσσα των μαστόρων, 53.
- ΝΑΤΣΗΣ ΣΩΚ.** Ένας γάμος αλά παλιά, 277.
- ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ Β.** Σαν ζωγραφιά, 115 - Κριτική στο έργο του Χρ. Ανδρεάδη, 179.
- ΝΟΒΙΤΣΙΧΙΝ Ε.** Για τον Γ. Βελλά, 190.
- ΞΕΙΝΟΣ ΣΠ.** Ο πρώτος οδοντίατρος στο χωριό μας, 283.
- ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΣΩΚ.** Τραγούδια της ξενιτιάς, 128 - Οι Ηπειρώτισσες στον πόλεμο του 1940, 307.
- ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Γ.** Ένα Μνημείο, 201 - Το πανηγύρι στο Μοναστήρι, 340
- ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ Ζ.** Το καλαμπόκι, 143 - Το αυγό του Κόκορα, 275.
- ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ι.** Φωτιά στο σχολείο της Ζέρμας, 377.
- ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ Ι.** Λίγες σκέψεις 43, - Απόπχος Συνεδρίου 236 - 28 Οκτωβρίου 1940, 311.
- ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤ.** Θωρηκτό «Γ. Αβέρωφ»²⁹ - Εκδρομή στη Β. Ήπειρο, 441.
- ΠΟΛΙΤΗΣ ΑΓ.** Σκέψεις για τη ζωή και το θάνατο, 99 - Προς τη ταφή των νεκρών, 265
- Απολογία Λυσία, 337.
- ΠΥΡΡΟΣ Κ.** Έπαινος στο περιοδικό «ΚΟΝΙΤΣΑ»²²⁶ - Λαθεμένες θρηνωδίες, 413.
- ΣΙΑΚΑΣ ΣΠ.** ANIMATION & Δημιουργικότητα, 257.
- ΣΤΡΑΤΣΑΝΗΣ Δ.** Δουλειές στο χωριό, 278.
- ΤΕΡΤΣΗΣ Κ.** Γάμος στα παλιά χρόνια, 19.
- ΤΣΟΚΑΣ Λ.** Βιβλιοπαρουσίαση, 187-418.
- ΤΟΥΦΙΔΗΣ ΣΩΤ.** Μια εικόνα, 56 - Τα νεροπρίονα, 81 - Το γεφύρι του Αώου, 161 -
Ο πέτσ(ι)κος της πεθεράς, 183 - Προτομή Δ. Βανδέρα, 386.
- ΤΣΙΑΓΚΗΣ Ι.** Βιβλιοπαρουσίαση, 121 - «Βουλευταράδες» και «Βουλευτάκια», 225.
- ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ Β.** Της Αγ. Βαρβάρας το ξωκλήσι, 59 - Να τα κατοστήσει η «ΜΕ-
ΘΟΡΙΟΣ» 63 - 1821, 97 - Ημιευχάριστη είδηση, 101 - Αναστασία και Εριφύλη.
Λιάπα, 105 - Σαμουήλ Χάου, 103 - Εισ την πόλιν, 108 - Όσο υπάρχουν άνθρωποι
147 - Το Παλιосέλι και το οδικό δίκτυο, 176 Αναπτυξιακό Συνέδριο, 227 - Αδέ-
σποτοι σκύλοι, 259 - Βράβευση μαθητών, 261 - Διαφορά φυλών 336 - Για την
εισαγωγή στην εκπαίδευση, 365 - Ο ήρωας Περρίκος, 369 - Παντού βία, 425 -
Για το παλιό δίκτυο, 427.
- ΤΣΟΥΒΑΛΗ ΑΙΚ.** Ίδρυση Δημ. Καταστήματος, 13 - Κοινωφελής Επιχείρηση, 243 -
Περί αιτήματος Συνδέσμου, 393 - Χριστουγεννιάτικη εκδήλωση, 398.

Συνδρομές

Πολύζος Νίκος Γερμανία	30	Μπούνας Πέτρος, Γιάννινα	20
Σύνδεσμος Βούρμπιανης, Αθήνα	15	Αναγνωστόπουλος Πρ. Γιάννινα	20
Μπάρκης Δημ. Αθήνα	15	Ζούκας Κων. Γιάννινα	20
Τσούκας Κων/νος, Αθήνα	15	Ζαχαράκης Δημ. Γιάννινα	15
Κοκοβές Χρήστος, Αθήνα	15	Παπαζήσης Ζήσης Γιάννινα	50
Γεράσης Σπύρος, Αθήνα	15	Γκούντα Χρυσάνθη Γιάννινα	20
Βλιώρας Χρήστος, Αθήνα	15	Γκρέστας Ιωάν. Γιάννινα	20
Ιερ. Παπαδημητρίου Κων., Αθήνα	10	Ζήκας Δημ. Γιάννινα	20
Κυρδικόρης Γεωργ. Αθήνα	15	Ζήδρου Δήμητρα, Κόνιτσα	15
Ταμπάκης Αλεξ. Αθήνα	15	Χαλούλος Πέτρος, Κόνιτσα	20
Αποστόλου Χρ. Αθήνα	20	Τζιάλλα Ειρήνη, Κόνιτσα	20
Γιαϊλογλου Ιωαν. Αθήνα	20	Γαϊτανίδης Αθαν. Κόνιτσα	20
Σταμπολτά Όλγα, Αθήνα	15	Αλεξίου Νίκος, Κόνιτσα	15
Σκίρτα Ιωάννα Θεσ/νίκη	15	Γαϊτανίδης Προδ. Κόνιτσα	15
Πύρρος Νικόλαος, Θεσ/νίκη	20	Κρυστάλλης Γεωργ. Κόνιτσα	15
Σδούκος Βασ. Λάρισα	20	Κρυστάλλης Γεωργ. Κόνιτσα	15
Κολιός Κων. Λάρισα	15	Μήτσικας Αθαν. Κόνιτσα	20
Γκίκα Πέτρος, Βόλος	20	Κολόκας Δωροθ. Κόνιτσα	15
Πορφυριάδης Νικ. Άρτα	20	Σπανός Π. Γεωργ. Κόνιτσα	15
Τζιάλλα Ευθαλία, Ηγουμενίτσα	20	Βίνος Στάθης Κόνιτσα	20
Κολοκυθάς Αποστ. Καλαμάτα	20	Κισάτη Μαργ. Κόνιτσα	15
Οικ. Μακρή Πάτρα	20	Πορέτσης Μηνάς, Εξοχή,	15
Σοϊλού Σελήμ Κομοτηνή	15	Ζήσης Ηλίας, Δίσπρατο	15
Κατής Νικ. Αλεξάνδρεια	50	Εξάρχου Γεωργ. Εξοχή	20
		Παπαμικάλης Μηνάς Χαλκίδα	15
		Μήτσικα Ελένη Κέρκυρα	15
		Περλέρου Φωτ. Λάρισα	15
		Ζαφείρης Δημ. Πυρσόγιαννη	20

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Το νέο βιβλίο του **Σωτ. Τουφίδη** με πλούσιο ιστορικό, Λαογραφικό, ηθογραφικό περιεχόμενο στις 415 σελίδες του, χρήσιμο για κάθε βιβλιόφιλο.

Διάθεση: Δ/ση περιοδικού
τηλ. 26550 - 22212 - 6979138737
& Βιβλιοπωλεία: «ΔΩΔΩΝΗ» Γιάννενα &
ΕΛΕΝΗ ΚΥΡΙΤΣΗ ΚΟΝΙΤΣΑ, 26550-22434